

MAVİ YATAK ÖRTÜSÜ

Raj Kamal Jha

DOST

MAVİ YATAK ÖRTÜSÜ

Raj Kamal Jha
(1966)

Bir süre Kalküta'da yaşadı. 1992'ye kadar ülke dışında kaldıktan sonra aynı kente geri döndü. *Statesman*'da editör olarak çalıştı. Aynı görevi *The Indian Express*'te yürütüyor ve Yeni Delhi'de yaşıyor.

D

ISBN 975-8457-35-7

The Blue Bedspread
RAJ KAMAL JHA

© Raj Kamal Jha, 1999

Bu kitabın Türkçe yayın hakları
Akcalı Telif Ajansı aracılığıyla
Dost Kitabevi Yayınları'na aittir.
Birinci Baskı, Temmuz 2000, Ankara

İngilizceden çeviren, Elçin Erdem

Düzelti, Zuhal Macit

Teknik hazırlık, Mehmet Dirican - Dost İTB
Baskı ve cilt, Pelin Ofset

Dost Kitabevi Yayınları
Karanfil Sokak, 29/4, Kızılay 06650, Ankara
Tel: (0312) 418 87 72 Fax: (0312) 419 93 97
raulnuan@domi.net.tr

Dost Dağıtım
Tel: (0312) 432 48 68 Fax: (0312) 435 75 96

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Türkçede telif sahibinin önceden yazılı izni olmadan kısmen ya da tamamen yeniden basılamaz, herhangi bir kayıt sisteminde saklanamaz, hiçbir şekilde elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka türlü bir araçla çoğaltılıp iletilemez.

Raj Kamal Jha

MAVİ YATAK ÖRTÜSÜ

DOST
kitabevi

Annem ve babam,
Munishwar ve Ranjana Jha için

TEŞEKKÜRLER

Bana gösterdikleri nezaket ve sabır için menajerlerim Gillon Aitken ve Emma Parry'ye,

Bana olan güvenleri için yayıncı Peter Straus da dahil olmak üzere Picador'daki ekibe; kitabı geliştirmemde bana gösterdiği yardımdan dolayı editörüm Mary Mount'a,

Orada olduğu için Pankaj Mishra'ya,

Bana yer ayırdığı için *The Indian Express* baş editörü Shekhar Gupta'ya,

İlk okuyucum ve aşkım, her şeyde ortağım olan Sujata Bose'ye teşekkür etmek isterim.

Bazen, yalanı yaşayan kişinin, gerçeği sevdiğini düşünerek kendimi teselli etmek zorunda kalırım.

Ingmar Bergman, Büyülü Fener

İLK HİKÂYE

Kendi ismimle başlayabilirdim ama unutun bunu; on iki milyon ismin yaşadığı bir şehirde benim ismimin ne önemi var... Öyleyse neden zaman kaybedelim? Nasıl göründüğümle de başlayabilirdim fakat ne söyleyeceğim? Artık genç bir adam değilim, gözlük takıyorum, göbeğim de pantolonumun kemerinin üzerinden sarkıyor.

Pantolonumla ilgili bir sorun var. Pantolonun beli, kemerin geçtiği yerden sürekli kıvrılıyor; bu nedenle ben yürürken, sokakta veya otobüs durağında, bana dikkatlice bakarsanız kemerimin üzerinden sarkan beyaz bir şey görürsünüz. Bu, belimden dışarı çıkan pantolonu astarlamada kullanılan kumaştır.

Bir zamanlar bundan dolayı utanırdım, mideme kramplar girerdi, derin bir nefes alıp nefesimi tutardım. Hatta terziye bağırır, hesabı ödemeyi reddeder, daha dar bir kemer alır, birkaç tane daha delik açtırarak kemeri daraltırdım. Fakat şimdi, bunlar için tasalanmaya ne gerek var?

Şimdi beni tek ilgilendiren sensin küçük yavrum. Şu anda tek istediğim biraz sessizlik. Böylece sen güzelce uyuyabilirsin ve ben de bu hikâyelere devam edebilirim.

Hızlı çalışmalıyım, zira fazla zaman yok.

Yakında adam ve kadın seni almaya gelecek. Onlar sana ihtiyacın olan her şeyi verecekler. Seni Alipore Hayvanat Bahçesi'ne götürecekler, sana yavru maymunları, anne maymunları, büyük siyah küresel kubbenin içinde parlayan, ışık saçan ok şeklindeki küçük meşaleyi gösterecekler. Maymunlara komiklik yapacaklar, güleceksin. Sana Jüpi-

ter'in nerede olduğunu, neden akşam, neden gece olduğunu söyleyecekler.

Ve yıllar sonra, şehir büyüdüğünde, demiryolu hatlarının bulunduğu köylere kadar genişlediğinde, eğer hoş bir kadın olursan, ki buna eminim, bir gün duracaksın.

Aniden.

Göreceğin veya duyacağın bir şey, sana kalbinde eksik olan bir şeyi hatırlatacak ve tıkırdamaya, vızıldanıp hareket etmeye başlamadan hemen önce gümbürdeyen bir makine gibi duracak ve soracaksın: "Ben kimim?"

Bunun üzerine onlar da sana bu hikâyeleri verecekler:

Bulunduğumuz ev, uyuduğun oda, ikinci katta. Balkondan tramvay raylarına bakabilirsin; sokaktaki sarı sodyum buhar lambasından gelen ışık, senden iki fit yüksekte. Eğer gözlerini zorlarsan pleksiglas camda tuzağa düşmüş sinekleri görebilirsin; içeri nasıl girdiklerini bilmiyorum.

Sokağın karşısında, uzunca bir süre önce bir işçi grevi sonucu kapanmış olan petrol arıtma tesisi var. Öyle sanıyorum ki, sahibinin insancıl duyguları hâlâ ölmemiş olmalı; yaşlı bir adama girişte duran kafesin içindeki güvercinleri beslemesi için para vermeye devam etti. Güvercinlerin yarısı beyaz, yarısı gri renkte. Günde en az iki kere balkonda hiçbir şey yapmadan durur, kafesteki kuşların oradan oraya uçmalarını seyrederim.

Beyaz ve gri, beyaz ve gri. Hapsedilmiş gökyüzünde uçuşan küçük bulutlar gibi.

Kuzeyi güneye, havaalanını istasyona bağlayan, gün boyunca otobüslerin, tramvayların, kamyon ve taksilerin büyük bir gürültüyle geçtiği Main Circular Caddesi'ndeyiz. Ancak şimdi, geceyarısını geçtikten sonra, kulaklarımdaki çınlama kesildi: Şoförden yavaşlamasını veya durmasını isteyen sinirli yolcular, öksüren, tüküren, zilleri ahenksizce çalan, bu arada da güzergâhlarını bağıran biletçiler...

Şimdiyse tam tersi; sessizlik, evin her köşesinde hüküm sürüyor. Başımı sağa sola çevirdikçe çenemin yakama

değişini, sakalımın sesini, nefesimi, hatta boynumdaki adale kasılmasını, bazı kasların çekilişini, belki de bir kısım kemiklerin diğerlerine sürtünüşünü duyabiliyorum. Artık genç bir adam değilim.

Yazdıklarımı daktilo etmeyeceğim. Çünkü gürültü seni uyandırabilir; dönen kâğıt, tuşlara basan hantal parmaklarım, her satırın sonunda daktilodan çıkan ses, yukarı doğru kayan kâğıt, çıkarılmaya hazır sayfa...

Ve ortalarda bir yerde, eğer bir kelimeyi silmek veya bir harf eklemek, bir virgülü değiştirmek istersem düzelti sıvısından kullanmam gerekecek. Bu daha fazla gürültü demek: Şişeyi sallayacağım, kapağını açacağım, fırçayı çıkaracağım, beyaz damlayı sürüp kuruması için üfleyeceğim. Ya bir de şişe kayıp yere düşerse?

Bu saatte her ses daha büyür, her kulak daha keskinleşir.

Bazı bebeklerin hiç rahatsız olmadan uyuduklarını duydum. Hatta Diwali akşamlarında bile çarkıfelekleri ve çikolataları hayal ederek uyurlarmış. Ve bazı bebekler var ki en ufak bir sesten bile uyanırlar. Bu bebeklerin kulakları ince kumaştan yapılmış küçük huniler gibidir, titremeye, gecedeki her sesi yakalamaya hazırdırlar: Bir düzine ev, ötede havlayan bir köpek, çöplerin arasından esen rüzgâr, vantilatör, su damlatan musluk, üst katta karısını döven adam...

Öyleyse nereden başlayayım?

Seninle, yatak odamda, mavi yatak örtüsünün üzerinde yatan, kolumdan daha uzun olmayan bebekle... Ufacık parmakların kıvrılmış; gece, yumuşak bir bulut gibi bedeninde dinleniyor. Gece geç bir saatte çalan telefonla başlayacağım: Polis memuru, telefonda bana senin şehre geldiğini söylüyordu, görülmeden ve duyulmadan.

Sana bu hikâyeleri, yeri geldikçe daha fazlasını da anlatacağım. Annenin anlattığı hikâyeleri tekrar anlatacağım, hatta annenin, kelimelerle olmasa da, hareketleriyle ve

bakışlarıyla anlattıklarını da. Örneğin, Durga Puja Günü rüzgârda dalgalanan siyah ve sarı Boroline bayrakları, kiri rüzgârla bütün şehre yayılan ölü güvercin, banyo küvetinden aşağı doğru sallanan beyaz hamamböceği...

Veya o akşam doğum bölümünde, hastanenin verdiği, kendisine büyük gelen geceliğiyle odada durup pencereden birer birer ışıklı sokak lambalarına bakarkenki hali.

Bütün bu yerleri gezeceğiz, senin elini tutup açılması gereken tüm odaları açacağım; kelime kelime, cümle cümle. Bazı odaları biz hazır oluncaya kadar kapalı tutacağım. Diğerlerini, içeri bir göz atabilesin diye, biraz açacağım. Ve bazen de kapıyı hiç açmadan içeride neler olduğunu hayal edeceğiz. Filmlerdeki cinayet, çığlık, sallanan kırmızı mendil gibi.

Kısacası sana mutlu hikâyeler de anlatacağım, üzücü hikâyeler de. Ve unutma ki yavrum, gerçek, ikisinin arasında bir yerdedir.

POLİS MERKEZİ

"Üzgünüm beyefendi, kızkardeşiniz öldü."

Gece geç saatte telefon çalıyor, arayan polis müfettişi M. K. Chatterjee, Lake Town, B Blok, Kalküta 700089.

"Üzgünüm" diyor, "kızkardeşiniz öldü."

"İsminiz kızkardeşinizin hastaneye getirdiği bir kitabın dördüncü sayfasında yazılıydı. Kızkardeşiniz hastaneye geldiğinde yanında kimse yoktu. Hastane kabul formuna kendi adından başka hiçbir bilgi yazmamış. O, geldiğinde hamileydi."

Dinliyorum, telefon kordonunu kuvvetle çekiyorum, parmaklarımın siyah kordonun sonuna kadar gidişini izliyorum.

Yıllardır ablamdan haber bekliyordum. Sabahlar ve akşamlar yarattım, geceleri karakollardan gelen telefonlar uydurdum, televizyondaki kalabalıklara baktım, ekranın sağ üst köşesinde yürüyenin o olup olmadığını merak ettim. Ya da yağmur yağdığında şemsiyeyle yürümekte olan o muydu?

Hayır, kırmızı şemsiyeli olan değil; siyah, erkek şemsiyeli olan mıydı?

Bazen bir hayal gibi Victoria Anıtı'na benzeyen mermer bir saray görüyorum: O, dövme demir bir bankta oturuyor, muhteşem ve yalnız. Kuğular, yeşile, gökyüzünün maviliğine karşın çimlerin üzerinde onun yanından süzülüp geçiyorlar.

"Bebek yaşıyor," diyor polis memuru, "bir kız çocuğu."

Ben ne söylüyorum?

Etrafa bakıyorum, hiçbir şey değişmemiş. Pencereden

son tramvay için bekleyen iki adam görüyorum. Şehre sirk gelmiş.

Bütün tramvayların vagonlarına siyah ve sarı renkte posterler yapıştırılmış. Bütün gün onları izledim. Posterlerde, "Rayman Sirki, Tala Parkı, gösteri, saat 1'de, 4'te ve 7'de" yazıyor.

Her posterde dar, parıltılı elbiseli, kendini bir gergedanın sırtında dengede tutan küçük bir kadının resmi ve yüzü ateş çemberi içinde olan, gülümseyen bir kaplan var.

Polis memuru, "İyi misiniz beyefendi?" diye soruyor.

"Evet," diyorum.

"Babasının kim olduğunu biliyor musunuz? Ona haber vermek istiyoruz. Bayanla ilgili bize bir şeyler anlatabilir misiniz?" diye ekliyor polis memuru.

Sana ne anlatıyorsam ona da onu anlatabilirim; kuğular, şemsiye ve televizyon ekranı. Fakat anlatmıyorum.

"Onu uzun süredir görmemiştim," diyorum.

Ne zamandır görmediğimi sormuyor. "Çok sıcak," diyor, "ceseti uzun süre saklayamayız. Eğer gelen olmazsa da bebeği birine vermek zorundayız."

"Bebeği kime vereceksiniz?" diye soruyorum.

"Üç haftadır bekleyen bir adamla kadın var, çocukları olmayan bir karı koca." Duraklıyor. Nefesini duyabiliyorum, bekliyorum.

"Polis kuralları polis kurallarıdır beyefendi," diye devam ediyor, "fakat onları biraz esnetebilirim. Saat çok geç ve bu saatte onları arayamam. Bebek bir gün sizde kalsın. Eğer bakmak istemezseniz o çifti arayacağım."

"Teşekkür ederim."

"Ama bu gece hastaneye gelmelisiniz. Hava çok sıcak, ceseti saklayamayız."

Aralık ayı olmasına rağmen hava sıcak.

Dolu dolu geçen dört ayın ardından, Himalayalar'a doğru yönelen güneybatı musonları, tepelerin eteklerine çarpan yağmur yüklü, nemli ve ağır rüzgârlar şehrin üzerin-

den geçtiğinde, dağ eteklerine çarptığında, yirmi yıldan fazla bir süre önce, okulda talıtada asılı duran Oxford Üniversitesi Okul Atlası'nı, okyanusları, şehirleri, İtalya'daki Cenova şehrini hatırlayabiliyorum.

Şimdilerde havanın serin olması beklenir. Yılın bu zamanlarında cildiniz kurumaya başlar, dirseklerinize kırışmasın diye merhem sürersiniz. Bir ay daha ve ocak ayının bazı gecelerinde hava daha da serinler, soğur, öyle ki geceleri çorap giymeniz gerekir. Fakat bu yıl hava sıcak.

Caddenin karşısında, otobüs durağında, sokak lambalarının sarı ışığı çöplerin üzerine düşüyor. Çöplük o kadar uzak ki ışığın nelerin üzerine düştüğünü göremiyorum, sadece hayal edebiliyorum: Çatlamış plastik kovalar, komşunun saç fırçalarından çıkan düğüm olmuş, bazısı yağlı bazısı kuru öbek öbek kadın saçları, gazete parçaları, balık kılçıkları, sebze kabukları... Hiçbir şey yeni değil, yıllardır her şey aynı, sadece şimdi bazı saç yığınları grileşmeye başlamış.

"Umarım hastaneye giden yolu biliyorsunuzdur," diyor.

"Evet," diyorum.

"Lütfen hemen acile gelin. Bebekle birlikte orada olacağız," diyor Bay Chatterjee, "sizi nasıl tanıyacağız?"

"Artık genç bir adam değilim, göbeğim pantolonumun kemerinin üzerinden dışarı sarkıyor." Daha fazla ne söyleyebilirim?

Taksici, "Nereye?" diye soruyor. Ona hastanenin adını söylüyor, "Acile," diyorum.

"Hasta olan biri mi var?" diye soruyor. "Hayır," diyorum. Duymuyor, fark etmiyor. Arabanın üzerinde topraktan yapılmış, siyah bir tanrıça putu var, iki tane tütsü yanıyor, taksici vites değiştirdikçe tütsülerin külleri titriyor.

Grey Sokağı'nda, Khanna Sineması'nın yakınında, Ultadanga'yı geçince sağa dönüyoruz; köprü, manav... Taksinin camları açık, bu saatte her sabah satıcıların üze-

rinde oturduğu tahta ranzalardan başka bir şey yok. Arkama yaslanıyorum ve dışarı bakıyorum. Yükseklerde banliyö tren istasyonunu görebiliyorum, sadece iki platform, bekleme salonunun beyaz neon ışığı parıldıyor. Bir banliyö treni, gözlerini kocaman açmış uyuyor.

Hastane girişinde iki simsar taksiye doğru koşarak gelip eğiliyorlar, birkaç yard koşuyorlar, bana bakıyorlar. Giriş? Acil? Otopsi? Ölüm raporu?

Hiçbir şey söylemeden taksiden iniyorum, taksiciden beklemesini istiyorum.

Hasta çıkış bölümüne doğru yürüyorum, yerde yatan, battaniyeye sarılı çocukları geçiyorum. Bir tarafa dizilmiş olan serum şişeleri duvarda şekiller oluşturuyor. İki stajyer doktor tek sigarayı paylaşıyor, bir üçüncüyle flört ediyorlar. Başıboş bir köpek, tıpkı gazete fotoğraflarında olduğu gibi bir köşede uyuyor.

Bir sedyede saksılar taşınıyor, belki de sulanmaya götürülüyorlar. Bu gece çok sıcak. Kolundaki bantta iki çengelli iğneyle bir hemşire yemek tepsisini götürüyor. Yemek tabaklarının içinde top halinde buruşturulmuş alüminyum folyolar, yarısı yenmemiş pilav görüyorum. Hemşire bana bakıyor.

Koridorun sonunda siyah ve beyazlar içindeki polisleri görüyorum. Seni görüyorum, polis memurunun kollarında ağlıyorsun; bir günlüksün, seni saran mavi bir havlu var. Arkanda beyaz bir örtüyle örttükleri, sedyede yatan anneni görüyorum.

Polis memuru, "Beyefendi bu tarafa gelip bayanı teşhis edebilir misiniz," diyor.

Ona bakmama gerek yok. Anneni, ablamı teşhis ediyorum. Bir form imzalıyorum. Seni hissedebiliyorum, kollarımdasın, soğuk ve ıslak. Bay Chatterjee belli belirsiz bir utangaçlıkla omzumu tuttuğunda ağlamak üzereyim. Senin iyiliğin için cesur olmam gerektiğini söylüyor. Seni yüzüme doğru kaldırmama yardım ediyor ki seni saran

havlunun ucuyla gözlerimi silebileyim. Sonra hemşirenin verdiği kırmızı emziği cebime koyup seninle birlikte hastaneden çıkıyorum. Hemşire emziği verirken, "Ağladığında, gece onu bir şey rahatsız ettiğinde bunu ona verin," diyor.

Gece seni hiçbir şey rahatsız etmeyecek.

Banyodaki musluk damlıyor. Pek çok şey denedim, çelik musluğu sonuna kadar çevirdim, tekrar çevirdim, sıkıca, daha sıkıca, öyle sıkı ki parmağım çeliğe geçti. Parmaklarım hâlâ acıyor; fakat su, kırmızı kiremitlerin üzerine damlamaya devam ediyor.

Bu gece bu sesi susturacağız. Musluğun altına kirli kıyafetleri, pantolonumu, yakasında ve manşetinde şehrin parmak izleri olan gömleğimi koyacağız. Eğer bu da işe yaramazsa musluğa mendil bağlarız ve suyun buraya damla damla akmasını sağlarız.

Buzdolabı da gürültü yapıyor; ama bu çok hafif bir ses, bir saat kadar önce alt katta öksüren yaşlı adamın sesi kadar hafif. Bu seni rahatsız etmemeli. Üst katta karısını döven adama gelince; bu hengâme şimdiye kadar bitmiş olmalı. Saat geceyarısını geçiyor, adam da karısı da uyumuştur, zira kadın ne kadar ağlayabilir ki?

Şoför, taksiyi Hastane Parkı'ndan dışarı sürüyor. Tütsü çubukları yanmış, dumanın bir kısmı oturduğumuz yere geliyor; fakat senin gözlerin kapalı; bu gece, bu şehirde, mavi havlunun içinde güvendesin.

ÖLÜ YAKMA YERİ

Geçmişe ilk yolculuğumuzu yapmadan önce geleceğe, yıllar sonrasına, pek çok insanla birlikte bir odada bulunduğun güne gidelim. Sen belki bir bardak su almak veya pencereden dışarı bakmak için arkanı döndüğünde, gözleriyle seni gösterirlerken gözleri şunları söyler:

Onun, annesinin rahminden çıkarken annesinin ölümüne sebep olan kız olduğunu biliyor musunuz?

Onu hastaneden kimin getirdiğini biliyor musunuz? O gece ağlamayan, bir damla bile gözyaşı akıtmayan, annesinin erkek kardeşi. Hayır.

Onlar bilmese de sen onların ne söylediğini görüyorsun.

Kızgın ve incinmiş bir halde sırtın dönük mü duracaksın? Yoksa yüzüne bir tebessüm kondurup onların kollarına, merhamet tuzaklarına doğru mu yürüyeceksin? Bilmiyorum.

Bütün bildiğim on iki milyon nüfuslu bu şehirde eğer altı, yedi, hatta on kişi seni yaralayan kelimeler söylerse, bunlar okyanusta damla gibidir. Bir süre bekle, ay doğru yere gelecek, bulutlar bir araya toplanacak, bir gelgit oluşacaktır ve bu gelgitle birlikte bir dalga çıkarak bu damlayı alıp götürecektir.

Duman gözlerine giriyor, şoför pencereleri kapıyor, camdaki siyah güneşliğin birçok yerinde delikler açılmış; ama bu, şehrin ışıklarının taksiye girmesi için yeterli değil. İçerisi sadece kontrol panelinden, yarı yarıya kırık olan kadranın arkasından gelen ışıkla aydınlanıyor. Böylece yolumuza devam ediyoruz. Kontrol panelinden gelen zayıf bir ışık, daha ön koltuğu geçemeden kaybolup gidiyor.

Bu gece şehrin bizi bırakıp gitmesine izin verelim çünkü bize göstereceği hiçbir şey yok. Artık bu şehirde

annen, ablam yok. Pencereleri açmayalım, hastane arkamızda gittikçe küçülüyor, dönüp ardımıza bakmamıza hiç gerek yok.

Sağ tarafımızda market var. Market bu saatte kapalı; ama açık olsaydı bile, içinde küpe deneyen, ellerindeki aynalara bakan, sarilerine uygun bluz seçen, kocalarına üç tane renkli, üç tane karcli mendil alan kadınlar olsaydı bile yine bakmazdım.

Artık eminiz ki o kadınlardan hiçbiri annen olamaz.

Sol tarafımızda havaalanına doğru uzanan yeni üst geçit, her iki yanımızda betonla ayrılmış dar yollar var. Bu dar yollar boyunca tel kafesler içine küçük bitkiler dikmişler, bitkilerin hepsi de ağaç olmayı bekliyor. Şimdiye kadar üst geçidi, bu bitkileri, geceyi gündüze çeviren dev halojen lambaları, Japonya'dan alınan, dar yolları aydınlatan reflektörleri sadece gazetede görmüştüm; fakat bu gece bütün bunlara bakmayacağız.

Çünkü üst geçidin ana yolla birleşen rampasından aşağıya doğru yalnız başına yürüyen güzel bir bayan olsa bile hiç fark etmez. Biliyoruz ki o kadın senin annen olamaz.

Annen öldü, annen bir saat önce yakıldı.

Eğer şehir bir düzlükte kurulmuş olsaydı, eğer bütün binalar içlerindeki insanların boyunda olsaydı, eğer tüm ışıklar söndürülmüş, gökyüzü açık, fabrikalar durmuş olsaydı, odun yığınından çıkan dumanı görebilirdik. O zaman bir kaçamak yapıp taksinin pencerelerini açardım. Böylece duman sana doğru süzülürdü. Annenin sana son dokunuşu...

Onu tekerlekli sedyeden kaldırıp başka bir sedyeye koydular, beyaz çarşaf onu hâlâ örtüyor. Sonra hasta çıkış bölümünden neon ışıklarının hastanenin adını aydınlattığı lobiye doğru yürüdüler.

Sedyenin her bir köşesinden tutan dört kişi, üç yabancı ve ben, onu yere koyduk.

Bir tanesi, "Arabayı hazırlayacağız," diyor, "işi bu gece halledelim, beklemeye ne gerek var?"

Bir diğeri, "Yanınızda para var mı?" diye soruyor, "odun için ekstra para ödememiz gerekebilir."

"Evet," diyorum, "ne kadar sürer?"

"Uzun sürmez," diyor, "bu saatte pek insan olmaz. Çoğu sabahı bekler."

Araç, arka kapıları açılan beyaz bir araba. Arka kapılar açılınca hastanenin büyük kızıl haç işareti iki parçaya ayrılıyor, tıpkı bazı hüzünlü yap-bozlar gibi. Sedyeyi arkaya, iki koltuğun arasına yere koydular.

Çarşaf sol ayağının yarısını açıkta bırakacak şekilde kaymış, ayak parmağı görünüyor. Tırnağını görebiliyorum, düzgünce kesilmiş ve hâlâ temiz, dışarıdan gelen ışığı yansıtıyor. Bu ışık belki bir sokak lambasının belki de bir aracın farlarının ışığı.

Yüzüne bakmak istiyorum, yüzüne bakmak istemiyorum.

Üst geçidi şimdi geçmiş olmalıyız, dışarı bakmaksızın biliyorum bunu. Geçidin halojen ışıkları epey arkamızda kaldığı için taksinin içi karanlık oluyor.

Bir gün üst geçidi, özellikle de kafesleri içinde ağaç olmayı bekleyen küçük bitkileri göreceğim. Eğer yağmur zamanında yağar, hava da yeteri kadar güneşli olursa bu bitkilerin çok beklemesi gerekmeyecek.

Bu bitkiler ne tür ağaçlar olacaklar? Hastane bahçesindeki gibi bir okaliptüs ağacı, parktaki gibi bir çiçekli ağaç veya evimizin karşısındaki gibi bir banyan ağacı olmayacaklar. Herhangi bir bahçedeki isimsiz ağaçlar olacaklar. Ve bu ağaçların altında gruplar halinde toplanmış isimsiz insanlar yaşayacak. Onlar bir grup halinde toplanıp Tangra'ya yerleşmek için öncülük edecekler. Ve yuvaları için bir şeyler toplayan, her seferinde bir dal taşıyan kuşlar gibi, onlar da evleri için katran, tuğla, dayanıklı naylon ipler, bazen de süslemek için kırık bir bebek, resimleri henüz yırtılmamış bir takvim gibi şeyler taşıyacaklar.

Taksi şoförü, "On dakika daha beyefendi," diyor.

Bu, Main Circular Caddesi olmalı. Eve varmak üzereyiz. Taksi sallanıyor, şu anda tramvay hattındayız. Taksi yavaşlıyor. Altımızda raylar, yağmurun betonu aşındırmasıyla oluşmuş çukurlar var. Ancak aylar sonra Kalküta Belediyesi'nden dev silindirlerle gelip bütün gece ateş yakarak çalıştılar. Daha sonra siyah kovalarla taşınacak ve çukurlara dökülecek olan katranı hazırlamak için taş parçalarını karıştırdılar.

Karanlığın arasından iki oğlan fırlıyor, biz içeri girer girmez arabaya doğru koşuyorlar, hastane görevlileri onlara gitmelerini söylüyor. Odunlar için belirlemiş oldukları dikdörtgenlerin bulunduğu avluya giden basamaklardan iniyoruz.

Biri, "Orada bekleyin, gidip odun alacağız," diyor.

Bekliyorum. Nehir, üstü karanlıkta parlayan büyük siyah bir masa. Uzaklarda titrek ışıklı fenerleriyle vapurları, Howrah Köprüsü'nün koyu şekillerini görebiliyorum. Solumda yanmış olan bir odun var, üzerinden en az iki saat geçmiş olmalı; çünkü hiçbir kıvılcım kalmamış, duman yok, yalnızca kül var. Odunun sıcaklığı dalgalar halinde bana geliyor.

O şimdi hazır, çarşaf hâlâ üzerinde, ayak parmağı örtülü. Bir rahip geliyor, "Yüz rupi," diyor ve yanımda duruyor.

Seni yatağa koyuyorum, her biri benim parmağımdan daha küçük olan ufacık ellerini dinlendirebilmen için her iki tarafına yastık yerleştiriyorum. Vakit geldi! Odama gidip kâğıt alıyorum; onun vücudunun üzerine kalın olanlar altta, ince olanlar üstte olacak şekilde odun yerleştiriyorlar. Her seferinde bir kütük... Bende uzun zamandır bu kâğıtlar var, üsttekilerin kenarları sararmış, alttakilerse hâlâ beyaz ve gıcır gıcır... Rahip tahtayı tutmamı ve odunların etrafında yürümemi istiyor.

İsmimle başlayabilirdim ama boşa zaman kaybı. O yanmaya başladı bile, yağı döktüler, odun ses çıkarıyor,

araç onun alevleriyle aydınlandı, pantolonlarım ya da onların astarları hakkında yazıyorum, duman gözüme giriyor. Çok zaman yok, kadınla adam yarın seni almaya gelecek! Oradan ayrıldığımızda ateş hâlâ yanıyordu, kolları süt kadar beyaz olan doktordan bahsetmeme izin ver: Yedi yaşındayım, ablam ölmüş, sen hastanede bekliyordun... Neden ağlayayım?

SAKİN HAYAT

Üç hikâye ve sen hâlâ ağlamadın, kalkıp kontrol etmeliyim.

Parmaklarımın uçlarında yürüyorum, nefesimi tutuyorum. Terliklerim çimento zemin üzerinde şap-şap diye ses çıkarıyor, nefes alınca hava ve vücudum gürültü yapıyor. Gecenin bu saatinde yürürsem, kollarımın beyaz geceliğime sürtününce çıkardığı sesi duyabilirsin. Dikkatli olmalıyım.

Senin yatak odanın kapısı gıcırdıyor. Otuz yıl boyunca her gün dört-beş defa açılıp kapanmaktan kapının menteşeleri oynamış. Kapının alt tarafının kenar kısmı kırılmış ve tahtanın keskin bir parçası ortaya çıkmış, bu parça kapı hareket ettikçe zemini aşındırıyor.

Benim sabrımı taşıran ses bu. Senin bu sesi duymanı istemiyorum. Bu nedenle de kapıyı milim milim iterek geçmeme yetecek kadar açtım, bu tam bir dakikamı aldı. Kapıyı açınca uykunda hiç kımıldamamış olduğunu gördüm.

İki yanına koyduğum iki yastık aynen koyduğum gibi duruyor. Yastıklardan birini kabarttım, parmaklarımın yaptığı çukurlar hâlâ yastığın üzerinde. Yatağının yanında durmuş seni, benim küçük parmağımdan bile küçük olan ufacık ellerini seyrediyorum. Gece, başını perde gibi örtmüş.

Tıpkı annen gibisin.

O, uyuduğunda sanki bir fotoğraf olur ve bütün gece boyunca cam çerçeveden dışarı çıkmazdı. Kolu biçimsiz bir açıyla duruyor olsa, başının yarısı yastığın üzerinde

yarısı dışarıda olsa ve boynu ağrımış bile olsa fark etmezdi.

Saçları, gözlerini kapadığında yastıkta nasıl duruyorsa aynen öyle kalırdı. Yalnızca bazı yaz gecelerinde ter içinde, vantilatörün ayarını ikiden üçe, dörde, bazen beşe getirmek için kalktığımda saçları oynardı. Havanın ani hareketiyle saçları yastığın üzerinde hışırdar, ince tüyler gibi karanlıkta yüzümü değerdi.

Fakat o hareket etmezdi.

Bir defasında ona nedenini sordum. Güldü. "Belli bir nedeni yok, bazı insanlar uykularında hareket eder, bazıları etmez," dedi.

Bir kez daha sordum, yine güldü. Bir gece, uyumadan önce kapıyı kapatmamı, ışığı söndürmemi söyledi ve uykusunda kıpırdamayışının nedenini fısıldadı.

"Her gece gördüğüm bir rüya var," dedi. "Bu rüya bazen gecenin ilk rüyası oluyor, bazen iki rüya arasında görüyorum, bazen de rüya ağır çekim oluyor ve bütün gece boyunca aynı rüyayı görüyorum.

"Şehirde kış başları, hava serin, bir parktayım, hangi park olduğunu bilmiyorum. Etraf çok sessiz, otobüs veya tramvay sesi, hatta insan sesi bile yok. Yerde, Victoria Anıtı'nın önündekiler gibi çok güzel yeşil çimenler var, hafif bir rüzgâr esiyor, rüzgârı saçımda ve çimenlerin üstünde hissedebiliyorum.

"Mermer bir sarayın önündeki dövme demir bir bankta oturuyorum. Kuğular, yeşille, gökyüzünün maviliğiyle karşıtlık oluşturarak çimenlerin üzerinde yanımdan geçiyorlar. Benden yaklaşık on fit uzaklıkta, yüzünü koyu kahverengi sehpanın üzerine dayanmış büyük dikdörtgen bir tuvalin gizlediği, bir adam oturuyor.

"Hikâye kitaplarındaki resimler gibi. Adamı tam olarak göremiyorum, sadece ellerini oynattığında dirseğinin parıltısını görüyorum, dizini görebiliyorum, koyu bir pantolon giyiyor. Yüzünü göremiyorum.

"Bir iki defa çizgileri düzgün çizip çizmediğini kontrol etmek için sola bana doğru bakıyor; ama yüzünü hatırlayamıyorum. Tüm hatırladığım adamın tuvalin arkasından bana söyledikleri. Bir cümle, en az üç veya dört defa tekrarlıyor: 'Kımıldama,' diyor, 'senin resmini yapıyorum, lütfen kımıldama.' Belki de uykumda bu yüzden kımıldamıyorum."

BABA

KEKEMELİK KLİNİĞİ

Doktor, "Ne görüyorsunuz?" diye soruyor.

"Bir sokak lambası var," diyorum "ve boş bir cadde. Caddenin iki yanında kırmızı, yeşil, mavi, sarı ve gümüş rengi küçük evler sıralanıyor. Her evin iki penceresi ve bir kapısı var."

"Sizce orada kim yaşıyor?

"İnsanlar," diyorum.

"Ne tür insanlar?"

"Tavşanlar ve ayılar, periler ve cüceler; tıpkı geceleri fısıldaşan ağaçların olduğu hikâye kitaplarındaki gibi."

"İyi çocuk," diyor.

Tüm bunları söylemem yarım saatimi alıyor ve zaman geçtikçe ben bitiyorum; sandalyeden aşağı düşüyorum, halının üzerine yatıyorum, göğsüm ağrıyor, kulaklarım yanıyor, gözlerim yaşla ıslanıyor.

Bana bir bardak su veriyor, elini uzatıp ayağa kalkmama yardım ediyor. Doktor, güzel bir kadın, sınıf öğretmenim Bayan Constance Lopez'den çok daha güzel. Kolsuz, mavi bir bluz giyiyor; çıplak kolları kahvaltıda içtiğim süt kadar beyaz, siyah çiçekli kırmızı bir sarisi var.

Bir temmuz öğleden sonrası, yedinci yaş günümden üç gün önce, sağanak halinde bir yağmur yağıyor; öyle ki siyah şemsiye onun ağırlığıyla bükülüyor. Babamla birlikte taksiyle doktora, Jamuna Sineması'nın yakınında, Russell Sokağı'ndaki beyaz bir binada yer alan dairesine gidiyoruz.

Şoför pencereleri kaldırıyor; ama pencereler sıkı sıkıya kapanmıyor ve tepedeki camla çerçeve arasındaki dört tane yatay yarıktan yağmur, rüzgârla birlikte içeri doğru

sızmaya devam ediyor. Babamla pencereden uzaklaşmayı sürdürüyoruz, ta ki yağmurun altında birbirine sokulmuş iki arkadaş gibi birbirimize iyice yakın oturuncaya kadar. Bayan Lopez'in babama, tedavi olmam için beni Jamuna Sineması'nın yakınındaki Russell Sokağı'nda bulunan beyaz binaya götürmesini tavsiye ettiği veli toplantısının ertesi günü.

Bayan Lopez, "O tatlı bir oğlan," dedi. "Bunun üstesinden gelmesi gerek." Başımda bir yer, yumuşak bir yer bulmak istercesine elini saçlarımda gezdiriyor. "Genellikle aileler bütün bu konularda çok yardımcı olabilir, pek çok şeyin değişmesini sağlayabilirler."

Babam önce hocaya, sonra üzerinde yukarıya doğru toplanmış bir dünya haritasından başka hiçbir şey bulunmayan tahtaya bakıyor. Bense, babamın suçu üzerime attığını hissederek, zımbaya ve seloteybe bakmaya devam ediyorum.

Babam, "Onu kesinlikle oraya götüreceğim," diyor, "haklısınız."

Bina, Amerikan filmlerindeki binalar gibi. Pencerelerdeki Venedik perdeleri bir lobi ve asansörle tamamlanmış. Binanın duvarları bitkilerle kaplı. Kimin kaçıncı katta oturduğunu gösteren, isimlerin yazılı olduğu pirinç bir levha var. Kapıda mavi takımlı, kasketli bir nöbetçi duruyor, nöbetçinin kıyafetindeki tokalar parlıyor. Ve adam, yağmurun, sandalyesine çıkan basamaklara yağışını seyrediyor. Babama nereye gittiğimizi sorunca, babam ona üstü yazılı bir kâğıt gösteriyor. Bunun üzerine merdivenleri göstererek, " Üçüncü kat," diyor.

Sessiz ve kuru olan üçüncü kata çıkıyoruz. Babam yağmurluğunun içinde komik görünüyor. Saçlarım ıslak, yağmurun ayakkabımın içinde, parmaklarımın arasında vıcık vıcık ettiğini hissedebiliyorum.

Yerdeki yeşil halıya sularımızı damlata damlata lobide oturuyoruz. Tıpkı taksideki gibi kanepede bir yerden

başka bir yere geçip duruyoruz ki halının hep aynı yeri ıslanmasın. Utanıyoruz; fakat bu durum çok da önemli değil çünkü lobide bizden başka kimse yok. Sadece duvarın bir ucundan diğerine kadar uzanan iki kırmızı kanepe ve odanın ortasında duran bir çiçek var.

Ne kadar beklediğimizi hatırlayamıyorum; fakat çok uzun bir süre beklemiş olmalıyız ki doktor içeri girdiğinde biz artık kuruyduk ve ben biraz titremeye başlamıştım. Lobide sadece ikimiz vardık.

Parlak renkli bir kitap getiriyor. Kitap başka bir ülkede basılmış olmalı; çünkü renkler parlak ve net, sayfalar o kadar pürüzsüz ki masa lambasından gelen ışığı yansıtıyorlar.

Doktor, "Ne görüyorsun?" diye soruyor.

"Bir sokak lambası var," diyorum, "ve boş bir cadde. Caddenin her iki yanında küçük evler var. Duruyorum, göğsüm şişiyor, irademin benden bir ekspres treni gibi çıkıp gittiğini hissedebiliyorum. Evler kırmızı, yeşil, mavi, sarı ve gümüş rengi. Şu anda titriyorum, babam önce bir an için bana, sonra masa lambasına bakıyor. Her evin iki penceresi ve bir kapısı var."

Halının üzerinde yatıyorum, kelimeler ciğerlerimi dolduruncaya kadar büyüyor ve dışarı çıkmayı reddediyor, soluğumu keserek dudaklarımın kışın olduğu gibi titremesine neden oluyorlar.

Babam elini uzatıyor, tutuyorum ve ayağa kalkıyorum. Doktor bana soğuk bir bardak su verip kitabın sayfasını çeviriyor.

Şimdi kanatları, kahverengi tepelerin arasından batan güneşi yarı yarıya örten iki tane güvercin görebiliyorum. Bir göl var, bir kız kayıkta kürek çekiyor; kızın saç örgüleri o kadar uzun ki neredeyse sudaki gölgelerine değecekler. Kıza gözlerini dikmiş bakan, vücudu benek benek yıldızlarla kaplı kırmızı bir balık var.

Alıştırma kitabından bir sayfa koparırken, "Bunu şimdi söylemene gerek yok," diyor.

Bu, okullardaki resim defteri gibi bir kitap, ne kareler ne de çizgiler var. Boş ve beyaz, yazarken veya çizerken sana yol gösteren hiçbir şey yok. Kâğıt tam beyaz değil, pürüzlü, daha önce hiç görmediğim pahalı cins bir parşömen kâğıdı.

"Yaz," diyor ve kolunu bana doluyor, parfüm kokusunu alabiliyorum, gülle sütlü çikolata karışımı bir koku, kırmızı sarisi gözlerimin önünde ve ben bu sariden kanepede rahatsız bir şekilde oturan ve diğer tarafa bakan babamı görüyorum.

Gördüklerimi yazıyorum ve o okuyor, bana kâğıdı katlayıp cebime koymamı ve eve götürmemi söylüyor.

Dışarı çıktığımızda yağmur durmuş, sokakları su basmıştı. Babam pantolonunu sıyırıyor, ben de ayakkabılarımı çıkarıyorum ve yürüyoruz. Şehrin kiri bizi sarıyor. Ayakkabılarım, boyunlarından tuttuğum iki siyah yavru kedi gibiler.

Babam, "Dikkatli ol," diyor, "yazdığın kâğıdı bana ver. Onun ıslanmasını istemem."

Kâğıdı babama veriyorum ve onu gömleğinin üst cebine, yerden beş fit daha yukarıya koyuyor. "Su oraya yetişemez," diyor gülümseyerek. "Gidelim, buraya bir daha gelmemize gerek yok."

"Neden?" diye soruyorum.

Cevap vermiyor, sadece önden yürüyor. Onu yere, araçlar geçtikçe V şeklinde iz bırakan benzinle karışık kahverengi derin suya bakarak takip ediyorum; babamın baldırları ıslanmış, saçları tel tel olmuş.

Babamın bana öğrettiği en önemli dersin ne olduğunu anladığım gün, belki de Russell Sokağı'ndaki beyaz binaya son kez bakmak için gittiğim o yağmurlu öğleden sonraydı: "Bir şeyi söylemek sana zor geldiğinde, kelimeler boğazında düğümlendiğinde, dudakların kışın olduğu gibi titrediğinde her zaman yazabilirsin." Bu yüzden yavrum, bu gece endişelenmem gereken hiçbir şey yok, hazırım.

BİR RUPİ

Hizmetçi Bhabani ve ben, babamın içeriden kilitlemiş olduğu kapının dışında duruyoruz ve oradan babamın ablamı dövdüğünü duyabiliyoruz. Birisi yatakta birisi yerde. Yataktaki koşuyor, sanırım o ablam; çünkü yataktan gelen gıcırtılar az. Yatak çok eski; ablam, annemin bu yatağı evlenirken babasından aldığını söyler.

Ablam benden dört yaş büyük, onunla aynı okula gidiyoruz, ablam 8A sınıfında, ben 5B sınıfındayım. Onun öğretmeni Bay Peter D'Souza, benimki Bayan Constance Lopez. Bay D'Souza çok hoş bir kolonya sürüyor, Bayan Lopez'in oğlu, Avustralya yakınlarındaki bir deniz kazasında ölmüş. Oğlu oraya arkadaşlarıyla birlikte tatil için gitmiş ve gemi batmış. Avustralya hakkında bir şeyler okumuştum, Great Barrier Reef, Flying Doctor. Bayan Lopez'i çok seviyorum.

Babam ablamı neden dövüyor? Size bunun cevabını vermek için bugün okulda neler olduğunu anlatmalıyım.

Ben çok iyi bir öğrenciyim, sınıf birincisiyim, ikinci olan oğlan matematik ve fende çok iyi ama onu ikinci dilde hep geçerim. Hindu dilinde çok başarılıyım ve en az seksen beş alırım. Onun ikinci dili Bengal dili ve Bengal dilinden en fazla yetmiş alabiliyor. Nasıl birinci olduğuma gelince... İkinci dilde ben ekstra on beş puan alıyorum, o matematikte beni yedi-sekiz puan, fende de iki ile üç puan geçiyor, bu da onun bana yetişmesine yetmiyor.

Bir keresinde beni fende yirmi puan geçti ve o birinci oldu. Babam çok kızmıştı. Ablam da iyi bir öğrenci; sınıfında altıncı veya yedinci oluyor, çalışmayı sevmez.

Çalışmasına gerek de yok, o çok zeki, her şeyi ezbere hatırlar.

Her gün babam ablama iki rupi verir. Ben çok küçük olduğum için yanımda para taşımama izin verilmiyor. Otobüs bileti kırk paysa. Böylece biz her gün dört defa kırk paysa, toplam bir rupi altmış paysa harcıyor, kırk paysayı da biriktiriyoruz. Babam bu parayı bizden geri istemez. Beş gün içinde iki rupimiz olur ve ablamla birlikte kendimize birer vanilyalı dondurma alırız.

Sınıfımda dondurma için beş gün beklemek zorunda olmayan öğrenciler var. Onlar her gün dondurma yiyorlar, hem de pahalı dondurmalardan. Bisküvili külahlarda veya plastik kâselerde olanlardan yiyorlar. Onlar zengin öğrenciler; fakat sınıfta birinci geldiğim ve ablam çok güzel olduğu için sınavlardan önce yardım için hep bana gelirler. Belki de bu yüzden kendimi çok kötü hissetmiyorum.

Bugün okula giderken babamın bozuk parası yoktu, bu yüzden ablama beş rupi verdi. Saat çoktan sekize on kala olmuştu ve bizim okula gitmemiz yaklaşık yirmi dakika sürüyor. Saat sekizi çeyrek geçene kadar okulda olmamız gerek çünkü sekizi çeyrek geçe toplanma vaktidir. Bu saatte İrlanda'dan gelen ve bizim okul müdiremiz olan Rahibe Lucy duaya başlar: "Tanrı barışın sağlanması için beni vasıta kıldı, sevginizin aracısı yaptı."

Eğer geç kalırsak yeşil izin kâğıtlarımızla birlikte odasının önünde beklemek zorundayız. Saat dokuza yirmi kala odasına gelir ve çok sinirli olur. Yardımcısı Bayan Elisa Gomes önce izin kâğıtlarımızı damgalar: "Derslere geç girmesine izin verilmiştir." Ve izin kâğıtlarımızın o sayfaları açık olarak Rahibe Lucy'nin kapısının önünde bekleriz. Sonra bizi, bize bakmaksızın tek tek içeri çağırır ve günlüğümüzü imzalarken neden geç kaldığımızı sorar. Ona hep otobüsün geç kaldığını veya Amherst Sokağı'nda trafiğin çok yoğun olduğunu söyleriz. Otobüsler hakkında pek bir şey bilmez.

Otobüste Bayanlar Bölümü'nün yakınında oturmayı severim; çünkü başka bir okula giden iki kız var ve genelde bizimle aynı otobüse biniyorlar. Şık bir üniformaları var; çikolata rengi gömlek ve beyaz etek.

Kızlardan biri çok çalışkan, sürekli kahverengi kâğıtla kaplı bir kitap okuyor. Ders kitabı değil, hikâye kitabı boyutlarında küçük bir kitap. Kızın ne okuduğunu bilmiyorum. Gizemli bir kitap olmalı; çünkü kız kitaptan bir an olsun başını kaldırmıyor, otobüs ani bir fren yapsa bile. Onun kitap okuyuşunu seviyorum; kitap okurken kısa saçları yüzüne düşüyor ve çok tatlı görünüyor.

Diğer kız pek çalışkan değil. Modaya uygun giyiniyor, daha kısa bir etek ve bazı zamanlar kolsuz bir gömlek. Ablam kadar güzel değil fakat onu izlemeyi seviyorum ve öyle sanıyorum ki ona aşığım. Evlendiğim zaman karımın onun gibi olmasını isterim. Bir gün bir laboratuvar defteri taşıyordu ve kapakta adını gördüm: Geeti.

Belki o, arkadaşının defteriydi ama şimdi onu hep Geeti olarak düşünüyorum. Kollarında iki küçük aşı izi var. Gerçi bu izlerden hepimizde var ama izler onda daha bir güzel görünüyor. Dizleri pürüzsüz ve pencereden ışık vurdukça parlıyor. Bazen dışarı bakmak için döndüğünde bacaklarının üst taraflarını da görebiliyorum. Bunun üzerine başka tarafa bakıyorum. Onun utanmasını istemem.

Bugün otobüse bindiğimizde Geeti yoktu. Çalışkan kız ayakta duruyordu. Otobüs gerçekten kalabalıktı; çünkü bu iki kız her zaman yer bulurdu.

Ablam beş rupiyi biletçiye verdi. Biletçi iki bilet verdi ve paranın üstünü sonra vereceğini söyledi. Böylelikle ablam kalabalığın arasından otobüsün ortasına doğru ilerledi.

Bunu neden yaptığını bilmiyorum ama hep böyle yapar. Büyük bir erkek çocuğu kadar cesurdur. Ben iniş kapısına yakın dururum ki okul durağı geldiğinde çabucak aşağı inebileyim. Eğer bazı günler kapıdan uzakta bir yer

bulmuşsam ve otobüs de kalabalıksa, iki durak önceden kalkıp kapıya doğru yürümeye başlarım. Ama ablam benim tam tersimdir.

Otobüs tıklım tıklım da olsa insanların arasından yolunu bulup otobüsün ortasına kadar ilerler. Ve eğer bir yer bulursa ancak son dakikada, otobüs okulun yakınında durmak üzereyken ayağa kalkar. Sanırım bu günlerin birinde otobüsten inemeyecek ve otobüs onu ta Chowringhee'ye kadar götürecek.

Bugün de aynı şeyi yaptı; otobüsün ortasına yürüdü. Otobüs öyle kalabalıktı ki beş dakika sonra ablamı göremez oldum. Böylece birçok insanın arasında sıkışmış bir şekilde olduğum yerde kaldım. İnsanlar bana öyle yakınlardı ki ter kokularını duyabiliyordum; fakat ben orada durdum, sürekli pencereden bakıyordum; çünkü okul durağını kaçırmak istemiyordum.

Biletçi, durakları yüksek sesle söylüyor; ama yine de emin olmak istiyorum: Hindistan Bankası, Bowbazar. Bowbazar, otobüsün döndüğü durak... Hindistan Bankası'na gelmeden hemen önce kırmızı renkli çok uzun bir sınır duvarı olan büyük bir hastane var, Lady Dufferin Koleji ve Hastanesi. Eğer otobüste ayaktaysam, pencereden bakmaya devam ederim ve kırmızı duvar göründüğünde bilirim ki kapıya doğru yürüme vakti gelmiştir.

Otobüsten inerken biletçi bana ön kapıdan inen ablamın almayı unutmuş olduğu para üstünü verdi: Dört tane bir rupi ve yirmi paysa. Koşmaya başladık; Bowbazar Marketi'nin üzerindeki saat şimdiden sekizi çeyrek geçeyi gösteriyordu. Sınıfa giderek çantayı boşaltıp toplantıya inmek için sadece beş dakika var.

Okula girer girmez ilk zil çaldı. Para üstünün bende olduğunu hatırladığımda ablam da ben de koşuyorduk. Durdum ve para taşımam istenmediği için bendeki tüm madeni paraları ablama verdim.

Öğle teneffüsünde sınıfın önündeki verandada durmuş, kolu kırık olan ve iki hafta geçmesine rağmen kolu hâlâ alçılı olan arkadaşım Chetan Shah ile konuşuyordum.

O çok zengin bir oğlan; okula arabayla gelir ve her zaman öğle yemeği için parlak kâğıda sarılı üçgen peynirlerden alır. Babasının Park Sokağı'nda bir oyuncak mağazası var ve bana, gelen en son oyuncaklardan bahseder. Bu yıl doğumgünümde bana bir Rubik küpü verdi. Bunda pek başarılı değilim.

Chetan ile konuşuyordum ve ne olduğunu tam olarak bilmiyorum: Elimi cebime attım ve onu fark ettiğimde tam mendillimi çıkartmak üzereydim. Bu, bir rupilik bir madeni paraydı. Aman Tanrım, korkmuştum!

Bu kimin parasıydı? Bir rupi nereden gelmişti. Bilmiyordum, korkuyordum. Eğer babam beni parayla görseydi çok kızardı. Para taşımama izin yok, para kötüdür. Ne yapacağım? Kafamda bir sürü soru dolaşıyor. Chetan, su içmek için aşağı gitmişti ve ben çok korkuyordum. Böylece parayı aldım, etrafıma baktım, kimse beni izlemiyordu ve parayı atabildiğim kadar uzağa attım. Oyun sahasında yere, çimenlerin arasına düştüğünü gördüm; güneşte bir kısmı parlıyordu, ama bu sadece bir an için oldu çünkü başka bir yere bakıp ikinci kez paraya bakmak için döndüğümde onu göremedim. Çimenlerin arasında gözden kaybolmuştu.

Dersler başladı; coğrafya, resim, İngilizce, resim asan Podger Amca'yla ilgili hikâye derken, eve varıp da babam işten döndüğünde okul izin kâğıtlarımızı kontrol ederek ablama para üstünü soruncaya kadar parayla ilgili her şeyi unutmuştum. Ablam çantasına gitti ve babama onda olan bütün parayı verdi. Bir rupi kayıptı.

Gerçekten de parayı cebimde hissedişimi, Chetan'ın su içmek için aşağı gidişini, parayı oyun sahasına atışımı, onun yere düşmesini izleyişimi hiç aklıma getirmedim. Size yalan söylüyormuşum gibi gelebilir fakat o an, eksik

paranın cebimde olduğunu ve korktuğum için onu attığımı hatırlamadım.

Babam "Bir rupi nerede?" dedi ve ablam bilmediğini söyledi. Babam sinirlendi, daha da sinirlendi. Önce sık sık yaptığı gibi ablama tokat attı. Ablam çok cesur bir kızdır ve babam dövdüğünde asla ağlamaz. Bu, babamı daha da öfkelendirir ve ona daha hızlı vurur; fakat o sadece durur, tıpkı bir heykel gibi, ta ki babam ellerinin acıdığını söyleyip de vazgeçinceye kadar.

Fakat bu sefer babam çok sinirlendi, bağırmaya devam etti ve ablam da yan odaya gitti. Babam ablamı takip edip odayı içeriden kilitledi. Bhabani de olayları duyup koşarak mutfaktan geldi. Birkaç dakika sonra odadan gelen gürültüler duyduk; babamın kızgın bağırışlarını ve ablamın koşuşunu, yüzüne tokatlar indikçe babamdan kaçışını.

Ablam koşuyor, tuvalet masasına çarpıyor, pudralık, fırçalar düşüyordu... Tüm bu sesleri duyabiliyorduk. Bhabani bir rupinin çok fazla bir para olmadığını ve babama durmasını söylüyordu çünkü binadaki herkes onu duyabilirdi. Bhabani, babama, eğer hiç sevgisi yoksa en azından biraz utanma duygusunun olması gerektiğini söylüyordu.

İşte o an bütün olanlar aklıma geldi; otobüsteki kalabalık, otobüsten iniyorum, biletçi bana parayı veriyor, okuldaki saatin gösterdiği zaman, ablama paraları veriyorum, cebimde bir tane madeni para kalıyor, öğle yemeği, Chetan, parayı buluyorum ve onu fırlatıp atıyorum. Bu benim suçum ve ablam bir şey bilmiyor.

Fakat babam o kadar sinirli ve ben de o kadar korkuyorum ki ona bütün bunları şimdi söyleyemiyorum. Ablam bir kez olsun biletçiden para üstünü alanın ben olduğumu söylemiyor. Ablam her şeyi ezbere hatırlıyor, benim bir hata yapmış olabileceğimi düşünmüyor.

Ablam akşam yemeği yemeden yattı; öfkeli olduğunda ve incindiğinde hep böyle yapar. Yüzünün babamın vurduğu yerlerinde yaralar var. Şimdi yara yerleri kaybo-

luncaya kadar birkaç gün evde kalmak zorunda. Karnımın ağrıdığını söyleyerek ben de yemek yemiyorum, yapabileceğim tek şey bu.

Yatakta yatıyoruz. Bhabani ışıkları söndürdü, çizim odasından gelen saatin tik tak seslerini duyabiliyoruz. Benimle yalnız kaldığında, başı duvara dönük bir şekilde ağlamaya başlıyor. Gözyaşları arasında bana, "Bir rupiye ne oldu?" diye soruyor.

Ne yapacağımı bilmiyorum, hiçbir şey söylemiyorum.

"Bana ne kadar verdiğini hatırlıyor musun?" diye soruyor. Hiçbir şey söylemiyorum.

Gece üzerime örtünüyor, gözlerimi sıkıca kapıyorum. O incinmiş ve aç bir şekilde uyuyuncaya kadar ağlarken, yatakta uyumadan uzanıyorum. Üzerinde, dışarıdaki kamyonların farlarının oluşturduğu büyük, korkutucu şekilleri görebildiğim duvara bakmaya devam ediyorum.

Ertesi sabah, daha ertesi ve daha ertesi sabah oldu, kış geldi, ablam o akşamla ilgili, bir rupiyle ilgili asla konuşmadı. Tony Greig yönetimindeki İngiliz takımı geldi. Tony Greig o kadar uzundu ki sopası yere değmiyordu. Bizim atıcılarımız pek çok isabet kaydetti; bu, maçların televizyonda gösterilmeye başlandığı yıldı.

Geeti, sutyen kullanmaya başladı, sutyeninin bir askısı omzundan görünüyordu.

Kilometre taşları, trafik işaretleri, yanımızdan geçip gidiyordu.

Bugün, o öğleden sonraki suç haricinde, içimdeki hemen her şey büyümeyi kesti. Bu suç, yiyecek ve içecek kaynağını asla bilemeyeceğimiz bir yerden alan bir canavar gibi her gün içimde büyüdü, büyüdü ve bütün yapabileceğim onun beni tümden yıyip bitirmesini beklemek.

BAHÇE ÇOCUĞU

Farklı bir zamanda, belki farklı bır yerde, sana başka hikâyeler anlatırdım. Ta ki bir gece biri onları zehirleyinceye kadar bizim kriket toplarımızı ısıran, semtimizdeki iki Alsace çoban köpeği hakkında, semtimizin inanılmayacak kadar çok değişmesi hakkında. Tramvay yolunun iki yanındaki caddenin nasıl genişletildiğinden, cam kabinli bir telefon kulübesinin sokağın köşesine konmasından, bir zamanlar demir çubuklar satan Bhar ve Oğulları'nın şimdi nasıl mahalli bir kablo merkezi olduğundan bahsederdim. Orada, asbest çatıda uydu antenleri duruyor, kablolar gökyüzünde sallanıyor.

Buna ilaveten, gerçeği çarpıtıp hayal ürünleri yaratabilirdim, fakat bu gece, pencereden beni gözleyen karanlığa bakarken masa lambamın sarı ışığında yarı tabedilmiş bir fotoğraf gibi ortaya çıkan tek bir şekil var.

Bu, ufak bir bahçede yüzükoyun uzanmış olan bir çocuk hayali: Oğlanın dirsekleri nemli toprakta iki çukur yapmış, parmaklarıyla yüzüne iyice bastırmış. Yanında kimse yok, yalnız büyük bir pencereden çimlerin üzerine düşen bir ışık var.

Bu çocuk kim, hiç belirgin değil! Bütün bildiğim, bu hikâyenin mutlu bir sonu olacağı.

Gözlerimi kapıyorum ve dikkat kesiliyorum; o kadar sıkı kapatıyorum ki gözlerim yuvalarından çıkıyor ve odanın içinde dolaşmalarına izin veriyorum: Vantilatörün altından kaçışarak, kitap raflarının arasında, yeşil pencereden, kırmızı perdeleri geçerek sokağa doğru; kâh trafiğin içinde kâh dışında, bir tramvayın içinde, bir kısmı oturan bir kısmı ayakta duran yolcuların çevresinde...

Esplanade'den karşıya, siyah kotlu iki Çinli kadının müşteri beklediği Park Sokağı'ndaki güzellik salonunun yanından geçerek Maidan'dan karşıya, hafif bir rüzgârla taşınarak, soğuk ve titreyen ağaçların arasından.

Daha fazla dikkat kesiliyorum; gözlerimin Hooghly'den geçip gitmesine, onun siyah yüzeyini hızlıca sıyırıp geçmesine, debelenen bufalolara, onların su üstündeki burunlarına değmesine izin veriyorum. Köprünün altından tren istasyonuna, kalabalığın, el arabalarıyla koşuşturan seyyar satıcıların üzerinden, platformdan ayrılmakta olan trene doğru gidiyorlar. Bir vagondan diğer vagona geçiyorlar, ranzaların üstünden, altından, koridorun sağından ve solundan, etraflarına bakarak, bir eli yüzünde uyumaya çalışan çocuğu görünceye kadar ilerliyorlar.

Annesi aşağıdaki ranzada uyuyor, babası eşinin ayak ucunda gazete okuyarak oturuyor. Bu, belki de arabanın üzerindeki iki yeşil lambanın tel kafesinden dik olarak adama gelen ve onun uyumasına engel olan ışıktır. Çocuk bacaklarını altına almış, çıplak ayaklarını birbirine dayamış ve sırtı lambalara dönük olsun diye diğer tarafa dönüyor. Tren hız kazanıyor, takırdıyor ve gürültüyle varoşları geçiyor. Tekerleklerinin raylara sürtünmesiyle çıkan kıvılcımlar kırmızı, sarı ve mavi ışık çizgileri halinde akıp gidiyor.

Kırmızı, siyah ve mavi tükenmez kalem satan yalnız bir satıcı koridorda sendeleyerek yürüyor.

Gözlerim çocuktan, onunla duvar arasındaki iki inçlik boşluğa doğru kayıyor ve orada rüzgârın perdeleri uçuşturduğu büyük bir pencere görebiliyorum.

Gece geç bir saat ve çocuk ufak bir bahçede yüzükoyun yatıyor. Dirsekleri nemli toprakta iki oyuk oluşturuyor, parmaklarını yüzüne sıkıca bastırmış. Çocuk pencereden bakıyor ve perde havalandığında, perdenin rüzgârla tekrar inmesine kadar geçen kısa sürede odada duran annesini, siyah bir sandalyede oturan, bacaklarını siyah masaya uzatıp kitap okuyan babasını görüyor.

Annesiyle babasının ne konuştuklarını duyamıyor, babası başı eğik bir halde, belki de yüksek sesle okuyor. Annesi bir kahkahayla sözü kesiyor ama babası devam ediyor. Babasının kalın sesiyle ağırlaşıp aşağı çöken kelimeler, parçalar halinde pencereden hava akımına kapılarak sürüklenip gidiyorlar.

Anne yine gülüyor, çocuğun etrafındaki karanlık eriyor gibi... Uzaklardan 12 numaralı tramvayın Galiff Sokağı terminaline doğru giderken çıkardığı cılız sesi duyabiliyor. Geceyarısı civarı olmalı. Yatma vaktini iki saat geçmiş, fakat bu gece uyku yok! Çünkü pencereden bakmaya, babasının annesine bir şeyler okuyuşunu izlemeye, cırcır böceklerini ve uzaktan gelen araba kornasını dinlemeye devam ediyor.

Arkasında boş Batı Bengal Arsa Ofisi arazileri var; arsaların çoğu kazılmış, bir kısmı oluklu kalay levhaların etrafına sarılmış dikenli tellerle, diğerleri siyah taş kırıntılarından oluşmuş ufak tepeciklerle, demir çubuklarla ve çimento torbalarıyla çevrili.

Ensesine bir şey dokunuyor, onu eliyle itiyor. Bu, şu anda avcunun içinde kıvranmakta olan, kaçmaya, parmaklarının arasındaki boşluktan süzülmeye çalışan siyah bir karınca. Avcunu yüzüne doğru kaldırıyor, karıncayı uzaklara üflüyor, karıncanın bir yaprağa konmak için gecede süzülüşünü, sağ salim yere inişini izliyor. Ve on beş saniye süren karmaşanın bu anında, gözleri pencereden uzaklaşmışken, karınca uçuyorken, sahne, filmlerdeki gibi değişiyor.

Babası annesini dövüyor.

Perdeler yükselip alçalmaya devam ediyor, rüzgâr hâlâ sabit bir hızla esiyor, fakat şimdi baba, anneye daha yakın duruyor, kitap hâlâ elinde. Çocuk elin kalkmasını izliyor, anne kımıldamıyor; kitap, başına şiddetle iniyor. Anne geriye doğru sendeliyor, düşecek gibi oluyor, kendini dengeliyor. Baba geri adım atıyor, kitabı duvara fırlatmı-

yor, sadece elinden bırakıyor. Eli artık boş, daha yakına gidiyor, anneyi saçından tutup kaldırıyor.

Şimdi bahçede pek çok ses var; itilen ve sonra devrilen sandalye, masanın ayaklarının yere sürtünmesi, annenin şıkırdayan bilezikleri ve hem babanın hem de annenin masa lambasına doğru gürültüyle düşmeleri, duvara vuran ve sonra tavana doğru kayan gölgeleri.

Ve sonra kavga, başladığı gibi birdenbire bitiverdi. Sessizlik gecenin boşluklarını doldurmak için aceleyle geldi.

Baba gitmiş ve anne belki de hâlâ orada, yerde yatıyor. Perdeler her zamanki gibi havalanıp iniyor ve çocuk, gözlerindeki yaşların ardından pencereden bakmaya devam ediyor, bu sefer kıvrılmış ve büzülmüş bir şekilde.

Sana çocukla ilgili, o geceyle ilgili daha fazla şey anlatabilirdim. Çocuk odasına döndüğünde ne oldu, uyuyabilmesi ne kadar zamanını aldı ve uyuduğunda ne rüyalar gördü... Fakat bunlar gereksiz şeyler, sadece hafızamın boşluklarını doldurmak için gereken ayrıntılar.

Şu andan itibaren zaman kaybetmeyelim; artık geleceğe, belki birkaç ay sonrasına, gece hızla hareket eden ekspres treninin üst ranzasında, annesinin geceyi güven içinde geçirdiğini bilerek yattığı zamana bakalım.

Baba hâlâ tehditkâr bakıyor olsa da, elinde gazete, dirsekleri annenin ayaklarından inçlerce uzakta olduğu için annesine dokunamaz. Vagonda başka yolcular da var, çoğu hâlâ uyanık. Koridorda satıcı, tükenmez kalemleriyle bir yukarı bir aşağı yürüyor ve çocuğun güvenle sığındığı şey, yabancıların o çok güzel rahatlığı. Ocak ayındaki yumuşak, sıcak bir yorgan gibi.

Biri tepedeki ışıkları söndürüyor, fakat bu hiç de sorunmuş gibi görünmüyor. Lavaboya giden birinin ayak seslerini duyabiliyor. Ranzanın iki katı arasındaki karanlığın derinliklerine bakmak için dönüyor.

Gözleri alışınca, aşağıda yığılmış duran bavul ve sandıkların oluşturduğu donuk gölgelerde, yerdeki gazete

kâğıdı parçalarını, alkolsüz içecek kamışlarını, yerfıstığı kabuklarını ve su lekelerini görebiliyor. Koridorda orta yaşlı bir adam pencereden bakıyor, elindeki kâğıt tabaktan bir şeyler yiyor. Mavi kapaklı beyaz plastik su şişesi, tepesindeki kancadan ufak kavislerle sallanıyor.

Dışarıda, sadece ağaçların siluetleriyle bölünen gece hüküm sürüyor, yakın ve uzak, hızlı ve yavaş.

Hikâyeyi burada bitirebilirdim ama o zaman bu, ilelebet geçmişte hapsolmuş olarak kalırdı; eksik ve amaçsız.

O halde çocuğun büyüdüğünü, bu şehirden ayrıldığını, uzak yerlere gittiğini, insanlarla karşılaştığını, âşık olduğunu, evlendiğini ve belki de önünde küçük bir bahçesi olan aynı eve geri döndüğünü hayal edelim.

Evi daha eski hayal edelim; ama büyük bölümü çatlamış olan bu evi, temmuz ve ağustos aylarındaki yağmurların oluşturduğu yeşil ve kahverengi uzun çizgilerle dolu olmasına rağmen, daha hüzünlü düşünmeyelim. Sokağın karşısındaki arsalar çiçekler içinde, her biri küçük pencereli, küçük balkonlu ve büyük siyah su tanklı sıra sıra evler var.

Akşamüstleri, apartmanların ışıkları yanınca, bu sayısız ışık kümeleri alacakaranlığın çökmeye başlayan karaltısına baskın gelince, bacaklarını aynı siyah masaya uzatıp aynı siyah sandalyeye otursun.

Karısına yüksek sesle bir şeyler okuyor; dışarıda, bahçede çocukları, yüzükoyun yatmış pencereden bakıyor. Dirsekleri nemli toprakta iki çukur oluşturuyor, parmaklarını yüzüne sıkıca bastırmış. Perdeler rüzgârda uçuşuyor, anne gülüyor, bu arada diğer odada televizyon boşluğa konuşmaya devam ediyor.

Tartışıyorlar, sesleri yükseliyor. Ve bu sefer baba kalkıyor, kitabı masaya koyuyor, duvardaki gölgesi önce karısına doğru yürüyor, onu burnundan öpüyor, anne onun yüzüne bakıyor, gülümsüyor ve sonra baba pencereye doğru yürüyor, dışarıdaki çocuğunu çağırıyor; küçük ailesini, yeni yeni oluşturmaya başladığı dünyaya topluyor.

MAVİ YATAK ÖRTÜSÜ

Yatak örtüsü on fite dokuz fit ebatlarında, mora çalan koyu mavi renkteydi, fakat yıllar geçtikçe o kadar solmuştu ki rengi beyazımsı bir mavi tonuna dönüşmüştü; tıpkı süt ve mısır gevreğinden oluşan kahvaltılarımız gibi. Öğlenleri okuldan dönünce, ablamla birlikte yanaklarımız kalın kumaşa dayalı, gözlerimiz yüzeye sabitlenmiş bir şekilde, gökyüzüne baktığımızı hayal ederek yatağa uzanırdık. Ve örtüdeki o renksiz parçalar da bulutlardı.

Gece ışıkları kapatırdık ve gözlerimiz etraftaki karanlığa alışıncaya kadar ablam başucu lambasını yakardı. Abajuru kamıştan yapılmıştı. Işığı, kamışların arsından yatak örtüsünün üzerindeki yüzlerce noktaya düşerek, siyah gökyüzümüzü yıldızlarla parlatıyordu. Ablam daha sonra eğilir ve abajuru döndürürdü; böylelikle abajurun yavaşça ampulün etrafında dönmesini sağlardı, böylece yıldızlar yatağın üzerinde geniş yörüngelerde hareket etmeye başlardı.

Bunu, yatak örtüsünün on günde bir yıkandığı zamanlar hariç her gece yapardık. Yıkanacağı zaman, maşrapalarca suya ve sabuna bastırılmış şekilde kırmızı plastik bir kovanın içinde yatardı. Ablam ve ben, buruşuk ve ıslak olan gökyüzümüze bakmak için sırayla banyoya giderdik, örtü kovanın içinde o kadar kuvvetlice sıkıştırılmış olurdu ki bulutlarımızın parçalanacağından korkardık.

Sabah sabun köpükleri kaybolur, yerini kirli kahverengi bir suya bırakırdı. Hizmetçimiz Bhabani sarisini dizlerinin üzerine sıyırır ve yatak örtüsüne, benim genellikle kriket sopası olarak kullandığım tahta bir tokmakla vurmaya baş-

lardı. Bu duvarlardan yansıyan vuruş sesi, zahmetli okula hazırlanma merasimimiz sırasında vals yaptığımız sabah müziğimizdi. O işini bitirdiğinde bir sinema salonunun kadife perdesi gibi parlayan ıslak yatak örtüsünü terasa taşımasına yardım ederdik ve geri döndüğümüzde gökyüzümüzün ferah ve temiz olarak yerinde olacağını bilmenin gönül rahatlığıyla okula giderdik.

Ablamla bu küçük gizli oyunu ne kadar sürdürdüğümüzü hatırlamıyorum. Ablam on dört, ben on yaşındaydım. Birbirimizi ilk öptüğümüz ve sonra birbirimize dokunduğumuz, daha sonra da bunun yanlış olduğunu düşündüğümüz yer, doksan fit karelik kumaş gökyüzümüzdü. Ve bizi bir dalganın üzerindeymişçesine bir geceden diğerine taşıyan, mavi yatak örtüsünün üzerinde oynanan bu günlük sevinç ve korku tiyatrosuydu.

Kapıyı sürgüledikten sonra bir an için hiçbir şey umurumuzda olmazdı. Ne bitişik odada uyuyan babam ne de lambanın arkasındaki büyük fotoğraftan gözlerini dikmiş bize bakan annem ve ne de fotoğrafın cam çerçevesinde sıkışmış iki ölü hamamböceği. Yıldızlar hâlâ karanlıkta yatmakta olan vücutlarımızı okşarken duyulan tek ses, ikimizin kalp sesi ve bazen gümbürdeyerek geçen Bengal-Bihar kargo kamyonuydu.

Ve sonra, bir temmuz akşamüstü, bütün gün yağan yağmurun ardından sırrımız ortaya çıktı.

Okuldan sırılsıklam olmuş bir halde döndüm. Alıştırma kitaplarımın köşeleri ıslanmıştı, ayakkabılarım soğuk ve ağırdı, tıpkı nehirde tutulan balıklarla dolmuş küçük siyah kayıklar gibi. Ablam kitapları yatak örtüsünün üzerine yaydı, vantilatörü maksimuma getirdi, saçlarımı bir havluyla kuruladı ve ayakkabılarımı gaz sobasının iki yanına dayadı. Akşamüstüne doğru kitaplarım kurumuş, sayfaları vantilatörden gelen havayla iyice buruşmuştu. Ayakkabılar, babam eve sarhoş ve gülerek geldiğinde buharlaşmaya başlamış, evi deri ve yağmur kokusu içinde bırakmıştı.

Babam ne zaman sarhoş ve gülüyor olsa aptal şeyler yapardı: Bir keresinde bir mutfak bıçağı aldı ve tuvaletteki basınçlı su ile temizledi. Bıçak saplanıp kaldı, su akmaya başladı ve muslukçu gelinceye kadar iki gün ablam ve ben kilotlarımızı kirletmediğimizi umarak bacaklarımızı çapraz bir şekilde tuttuk. Sonradan bu, aile içinde bir şaka haline geldi; eğer tuvalet ihtiyacımızı iki gün tutabilirsek, dünyadaki herhangi bir şeyi de tutabiliriz.

Diğer zamanlarda babam, ablamın petlerini saklardı, o da benim mendilimi ödünç almak zorunda kalırdı. Bazen iyice vahşileşir ve ne sabun ne de suyla tıraş olurdu, ta ki bir yeri kanayana kadar. Böyle zamanlarda korkardık. Ablam güçlü bir kızdı; babamın omuzlarını tutar ve onu silkelerdi, hatta bazen ona kuvvetli bir tokat atardı. Babam ağlamaya başlardı ve yavaşça sofaya uzanırdı; gözleri yarı açık, uyuyakalırdı.

O akşam babam eve geldiğinde ablam yoktu. Süresi çoktan dolmuş bazı kitapları iade etmek için British Council'e gitmişti. Babam gülümseyerek beni çıplak görmek istediğini söyledi. "Ne kadar büyüdüğünü görelim" dedi. İlk başta onun sarhoşken yaptığı şakalardan biri sandım; ama sonra yatak odasının ortasında durdu, gülümsemesi kayboldu ve bana ablamın ve benim geceleri uyanık olduğumuzu bildiğini söyledi. Eğer soyunmazsam ablama bütün her şeyi anlatacağını söyledi. Veya daha iyisi, bizi farklı odalarda yatıracağını söyledi.

Dinlemeye devam ettim; mücadeleyi kaybetmiştim. Duvardaki yağmur damlalarına bakmayı sürdürdüm: Tek kulaklı bir tavşan, kuyruksuz bir köpek.

Belki direnmeliydim ama o akşamüstü, babamın sarhoş olduğu, güldüğü, ablamın olmadığı ve tek sırrımın ortaya çıktığı o akşamüstü, gözlerimi kapadım, soyundum ve babamın talimatları üzerine mavi yatak örtüsünün üzerine uzandım.

Hava soğuktu, alıştırma kitabının suları kumaşa sızmıştı. Arabaların çukurlardaki suları sıçratışını duyabili-

yordum, minibüs biletçilerinin güzergâhları bağırışını duyabiliyordum: Dum Dum, Howrah, Entally, Roxy Sineması!

Sokaktan biri güldü; bağırdığımı düşünüyorum, emin değilim. Öyle olmuş bile olsa çığlığım otobüslerin işlediği yerlerin ötesine erişmiş olamaz.

Daha sonra olanlar bölündü, koptu ve sonra tekrar birleşti, tıpkı bir rüyadaki gibi. Uyuyakaldım, uyandığımda otobüslerin çoktan gitmiş olduğunu, sokağın kesilen yağmurun ardından ablamın saçı gibi parladığını anımsıyorum. Sokağa tepeden bakan ufak balkonda durdum, ağladığımı hatırlayabiliyorum.

Fakat asıl hatırladığım, gözyaşlarımdan çok, yaşla dolu gözlerimin ardındaki sokak lambalarının görüntüsüdür; eğik ve bükük, bileşen renklerine ayrılmış beyaz neon ışık. O tayfın bulanıklığının arasından sokağın karşısındaki petrol arıtma rafinerisini görebiliyordum, yumuşak ve büyük bir magazin fotoğrafındaymış gibi. Girişteki kırmızı bayraklar gevşekçe sarılmış ve yağmurdan ıslanmış. Orada uzunca bir süre durmuş olmalıyım, zira bacaklarım ağrımaya başlamıştı. Ayrıca panik olmaya başlıyordum; coğrafya ödevimi yapmamıştım.

Ablam akşam yemeğinin hazır olduğunu haber verdiğinde gözyaşlarım kurumuştu. Yemek masasında babamın ve ablamın sessizce yemek yiyişlerini izlerken süt bardağının arkasına saklanmaya çalıştım. Küçülüp bardağa tırmanmak ve dibine doğru dalmak, daireler çizerek yüzmek, sütün beyazlığının vücudumu kaplamasını, yapışkanlığı ve biraz kanı temizlemesini istedim.

Babam lavaboda ellerini yıkarken, "Yarın okula gitmek zorunda değilsin," dedi.

Masaya doğru yürüyüp bir sigara yaktı ve beni kendine yakın tutarak, "Kötü görünüyorsun," dedi. Midesindeki yemeği duyabiliyordum, kalbim kasıklarına basılmış durumdaydı. O gece ablam başucundaki lambayı yakmadı.

Ve yatak odasının karanlığında hapsolmuş bütün yıldızların eşliğinde birbirimizi sıkıca tuttuk. Yatak örtüsü yağmurdan ıslanmış, spermlerin bacağımdan aktığı yerler kirlenmişti. Fakat ablam bunları fark etmiş görünmüyordu; çünkü tek kelime etmeden yatıyordu. Kırmızı bluzu, dudaklarımın göğsüne sığınmasına, çenemin de göğsünün oluşturduğu küçük yastıkta dinlenmesine izin verecek şekilde yukarı doğru sıyrılmıştı ve ellerim bacaklarının arasındaydı, ılık ve yumuşak.

Babamın yan odadan gelen horlama sesini, pencerelerin her büyük Bengal-Bihar kargo kamyonu geçtikçe tıkırdayışını duyabiliyorduk. Sokaktan gelen ışık, buzlanmış pencerelerden süzülüyor, ablamın saçlarını parlatıyordu. Ablamın göğüslerinin kalkıp inişini hissedebiliyor, nefes alıp verişinin cılız sesini duyabiliyordum.

Ablam uyumuştu, böylelikle ellerimi çektim, bluzunu beline kadar indirdim, örtüyü üzerine çektim ve ona doğru sokulup yattım. Uykusunda döndü fakat gitmeme izin vermedi ve başım tam boynundaki kavise denk geldi, kollarını sırtımın üzerine koydu.

Vücutlarımızın arasına sokulmuş olan karanlığa gözlerimi dikerek onun gözlerimi yıkamasına, beni sakinleştirip uyutmasına müsaade ederek uyanık vaziyette yattım. Ve vücudumun, babamın o akşamüstü bütün ağırlığını verdiği yerleri hâlâ acımasına rağmen, bir mutluluk deresinde, nehrinde ve okyanusunda boğulmaya devam ettim.

O gece, bundan en az yirmi beş yıl evveldi. Babamın güçlü nefes alıp verişlerini, boğulan çığlıklarımı, aklımdaki nitemlerle süsledim. Babamın pantolonlarını kâh siyah kâh mavi yaptım, o yağmurlu akşamüstünü sıcak bir yaz sabahına çevirdim. Ve o gece, ablam ve ben sarılarak damlaların pencereye vuruşlarını duyabilelim diye bardaktan boşanırcasına yağmur yağdırdım.

Ablam, on dokuz yaşındayken sevdiğini umduğum biriyle evden ayrıldı.

Uzunca bir süre, yıllarca, sanki bir ameliyat odasından çıkmışım, tedavi olmuşum, ama bir şey, benim parçam olan bir şey kaybolmuş gibiydi ve ben o parçanın yokluğunu her an hissediyordum.

Sonra bir kış günü, güneşin doğuşu gibi, yavaş yavaş üzerime soğuk ve berrak bir gün doğdu; belki de ablam devam edebilmem için evden ayrılmıştı. Çünkü öyle ya da böyle ikimizden birinin asla dönmemek üzere ayrılması şarttı. Bu, ikimizi de, yetişkin iki insan olarak oturup her şeyden konuşabiliyorken, mavi yatak örtüsü üzerindeki o gecelerden, o temmuz gecesinden, hayatta kalışımızın anahtarı olan, hatta dokunulmadan, dile getirilmeden duran anlardan konuşamamanın verdiği rahatsızlıktan ve acıdan kurtardı.

Bazı gecelerde yatakta uzanırken, babamın dışarıda, yağmurda durduğunu görüyorum; saçları ıslak, yüzünden sular akıyor. Eski halinin yarısı gibi duruyor, belindeki yağlar gitmiş, alnındaki kırışıklıklar kaybolmuş.

Pencereyi açıp onu içeri çağırmak, elbiselerini değiştirip onu bir battaniyeyle sarmak istiyorum. Ona ne olduysa olduğunu ve onu kendi başarısızlıklarım için bir özür olarak kullanmaya devam ederek bencillik yapmış olduğumu söylemek istiyorum. Veya yazdıklarımın bir öğesi, bir baba olarak, neden başarısız olduğunu ve nasıl bu kadar çok kinin ve acının bu kadar çok sevgi ve neşeyle bir arada bulunabildiğini anlamama yardımcı olmasını istiyorum.

Fakat bir kez daha pencereye baktığımda artık çok geç, babam gitmiş, karanlık bir Kalküta gecesinde bardaktan boşanırcasına yağan yağmuru arkasında bırakarak gitmiş. Yağmurun halojen lambaların ardında çizgiler halinde yağdığını, pencereme vurduğunu, belediye musluğunda çağıldadığını görebiliyorum.

Gözlerimi sıkıca kapatıyorum; karımın yanımda uyuduğunu, tek çocuğumun resimli bir kitap okuduğunu veya

iki çocuğumun yatak odalarında sessizce gizli planlar yaptıklarını hayal ediyorum. Ve öyle umuyorum ki, ablam her neredeyse güvendedir, çocukları vardır ve onlar geceleri uyuduklarında belki de yıldızları bir kez daha serbest bırakıyordur ve onların başları da ablamın boynundaki kavise değiyordur.

SUNIL GAVASKAR

Her ailenin kendi değerleri vardır. Evdeki ışıkların, hangisinin daha iyi olduğuna bağlı olarak ne zaman karartılacağı ve aydınlatılacağı; hangisinin kulağa daha iyi geldiğine bağlı olarak ne zaman müzik çalınacağı veya eve sessizliğin hâkim olacağı.

Eğer haziran ayı ise serin bir rüzgâr esmeye başlar, bulutlar, kıvrımlarının arasında güneşi saklar. Ve eğer ocak ayıysa güneş her zamankinden geç batar, dudakların çatlamaz, çoraplarını çıkartabilir, yere parmaklarınla değebilirsin.

İnsanlar gülerek konuşurlar, gülümseyerek düşünürler ve o an için de olsa sadece bir saniye veya bir dakika bile sürse, her tarafa yayılmış bir mutluluk vardır, çikolatalar gibi. İstediğin kadar alabilir, kalem kutuna doldurabilir, kalemtıraşının deliğine, hatta kitaplarının sayfalarının arasına bile sıkıştırabilirsin. Ve geriye daha pek çok mutluluk kalacaktır.

Bir kısmı duvarlara, mobilyaya yapışacak, bir kısmı yatağın altına düşecek, gözlerin hiç ulaşamayacağı köşelere gidecekler. O an geçtiğinde yapman gereken tek şey, doğru yerleri araştırmak, çikolata kâğıdının hışırtısını duymak için kulaklarını açmak, tırnaklarını uzatmak olacak. Tırnaklarını uzatacaksın ki mutluluğu duvardan kazıman gerektiğinde bunu yapabilesin.

Bu, öyle bir anın hikâyesidir.

Fakat bu, uzun zaman evvel bir eylül gecesi gerçekleştiği için –şimdi aralık ayı– ve birkaç saat sonra sabah olacağından, anı doğru saptamak için bazı şeyleri değiştir-

memiz gerekecek. Sana gözlerini kapat demek zorunda kalacağım; eğer penceredeki tahta panjurlar güneşi dışarıda tutamazlarsa, yüzünü gizlemen gerecek, böylece gözlerin kolunun koyu boşluğunda dinlensin.

Bu, güneş ışıklarını kesmeli, gece olduğunu, yazı yazdığım odadaki masa lambası hariç, bu evdeki bütün ışıkların söndürülmüş olduğunu hayal etmeni kolaylaştırmalı.

Çünkü bu, babamın odasıydı.

Gözlerini kapalı tut ve kimse bakmıyorken, karanlığın tüm odayı kapladığını yeterince hayal edebildiğinde gözlerini aç. Yatağın ayakucunda küçük, sarı bir çizgi görebilirsin.

Bu çok soluk bir çizgi; babamın odasından geliyor ve sadece rüzgâr estiğinde ve perdeler açıldığında farklı bir şekil alıyor. Ancak o zaman çizgi uzuyor, hatta ortadan kırılıyor.

Şimdi sesi doğru duyalım. Dışarıda pek trafik yok, arada bir şeyler geçiyor; belki bir kamyon, yıkanmış ve boş bir otobüs. Bu gece vantilatörün sesini duyabilirsin; ama bunun nefes alıp veren birinin sesi olduğunu düşün. Başka sesler de olabilir fakat onların rahatsız edici olmadıklarını umalım. Düşen bir yaprak veya kafesinde uyurken kımıldayan bir güvercin gibi.

Babam odanın içinde, masasında oturuyor, iş kıyafetlerini değiştirmemiş; beyaz çizgili, buruşuk gömleği kemerinin altına kadar sarkıyor, pantolonu hâlâ üzerinde, siyah kumaşın bilek kısımlarına çamur bulaşmış. Basıncı azaltmak için fermuarının üçte birini açmış.

Fakat asıl konumuz bu değil. Burada anormal olan hiçbir şey yok. İş kıyafetleriyle, hatta kolundaki saatiyle uyandığı pek çok sabah olmuştur. Bir keresinde şişeyle uyuyakalmıştı; viski yatak çarşafına dökülmüş, şişe, gece onun ağırlığı altında kırılmış, bir parçası babamın bileğine yakın bir yerini kesmişti. O, bunu ancak dişlerini fırçalarken fark etti.

Oysa ki bu gece oda temiz kokuyor. Gecenin tüm seslerinden camların şakırtısını, bardaktan boşanırcasına yağan yağmuru, yutkunmaları fark edemiyorsun, radyonun haricinde etraf sessiz.

Eski bir Philips radyo; toz, hoparlörün ve kadranın içine girmiş, o nedenle sayılar net bir şekilde görünmüyor. Kırmızı gösterge hızla hareket ediyor. Antenin ucu çoktan kırılmış, üst tarafı sivri bir çelik parçası halinde kalmış. Fakat babam kısa dalgayı seçtiğinden anten görevini görüyor, topuzun sesini duyabilirsin, babam istasyon arıyor. Sessizlik bozuluyor.

Artık odandaki vantilatörün sesini duyamazsın; çünkü radyo gürültü yapıyor; bipliyor, cızırdıyor, biraz müzik, tekrar cızırdıyor, yüksek tizlikte fısıltılar, yabancı erkek ve kadın sesleri. Sanki Philips'in içinde bir matine gösterisi için toplanmış, erkeklerin fısıldaştığı, el çırptığı, bağırdığı, birbiriyle konuştuğu, gösteri öncesi müziğinin çaldığı, insanların ışıkların kapanması, perdelerin kalkması için beklediği bir sinema salonu var.

Babam istasyonu bulamamanın etkisiyle sabırsızlanıyor, sinirleniyor; onun küfrettiğini, ayağa kalktığını, sandalyesini ittiğini duyabilirsin, sarı ışık şimdi yatağına değen dev bir dikdörtgen halini alıyor.

Babam buzdolabına gitmiyor, bardak çıkarmıyor, odasına dönüyor, perdeler iniyor, radyo, nefesinin arasında mırıldanıyor. Sarı çizgi kayboluyor, senin korkun da dağılıyor.

Ötüyor, cızırdıyor, ötüyor, cızırdıyor, derken birdenbire ötmesi de cızırtısı da kalmıyor. Etrafı bir sessizlik kaplıyor. Babam istasyonu buluyor, sonra hafif bir kükreme sesi geliyor, tıpkı yağmur yağdığı gece sen odanda oturmuş, sıkıca kapalı pencereden yağmuru dinlerken çıkan ses gibi. Radyodan bir adam sesi yükseliyor; ses binlerce mil öteden, Akdeniz üzerinden, Orta Asya'yı, İran'ı, Arap Denizi'ni geçip geliyor, dalgalarla taşınan ses babamın odasındaki eski Philips radyoda son buluyor.

Dalgalar tozların arasından hoparlöre girerken babamın elleri titriyor. Ses, Bob Willis'in döndüğünü, diğer tarafa koştuğunu söylüyor ve orta alanı geçince kalenin orada Little Master onu sıkıştırıyor, Mike Brearly endişeli, hayatında hiç kriket oynamamış ya da kriket maçı seyretmemiş olan babam, kullanılan kelimelerin anlamlarını bilme ihtiyacı hissetmiyor; onun tek bildiği Sunil Gavaskar'ın ikinci yüze yaklaştığı ve ilk vuruş haklarında yüz puandan daha fazla geride olan Hindistan'ın şimdi maçı kazanabilecek durumda olduğu.

Babam, Londra'daki oyun sahasında bulunan insanları duyabiliyor. Şehirle ilgili bir şeyler okumuş, İngiltere Havayolları bürosunun dışındaki kartpostallarda şehri görmüş olmalı: Trafalgar Meydanı'ndaki güvercinler, paltolu kadın ve erkekler... Ve bu gece Hindistan, dört yüz otuz sekizi kazanmak için uğraşıyor. Sayıların bir bir eklendiğini dinlerken tüm bilmesi gereken bu. Ses herkesin alkış tuttuğunu söylüyor: Gavaskar iki yüzüncü sayısını yaptı.

Hindistan'ın yenilmesine imkân yok.

Sen yatakta yatıyorsun ve yerdeki sarı çizgiye bakarak sesleri dinliyorsun; babam odaya geliyor ve seni alnından öpüyor.

Ertesi sabah 5 eylül, Öğretmenler Günü. Okula renkli kıyafetlerle gitmek zorundaydık. Dersler yok, sınıfı süslemek için erkenden okulda olmalıydık, balonlar şişirilmeli, öğretmenin hediyesi paketlenmeliydi.

Babam, "Alın bunu," diyerek bize onar rupi veriyor. Bu, yirmi vanilyalı dondurma demek! Ablamla okula vardığımızda herkes, dün gece takımlarını desteklediklerinden, çatapat patlattıklarından ve Öğretmenler Günü merasiminden sonra New Market'a gidip Gavaskar posterleri alacaklarından bahsediyordu.

Ve bize bakıp, abla ve kardeş, ne yaptığımızı soruyorlar. Gülümsüyor ve dönüp gidiyoruz; çünkü babamın

dudaklarını hâlâ alnılarımızda hissedebiliyoruz, bizi bekleyen yirmi dondurmayı düşlüyoruz ve biliyoruz ki gelecek hafta, belki gelecek iki hafta şehirdeki en mutlu çocuklar biz olacağız.

KAVŞAK

Bir defalığına bunu söylememe izin ver. Ve söz veriyorum bu gece bunu bir daha asla söylemeyeceğim: Korkuyorum.

Bu hikâye, sokakta karşıdan karşıya geçmekte olan bir adamla ilgili.

Genç bir adam olmayabilir, göbeği pantolonunun belinden sarkıyor olabilir, fakat her sabah otobüs durağına yürüyüşünü izlerseniz, şehri ne kadar iyi bildiğini anlarsınız. Bundan dolayı sokakta karşıdan karşıya ezbere geçer.

Başkaları dururlar; sola bakarlar, sağa bakarlar, bir adım öne, bir adım arkaya atarlar, çocuklarının ellerinden tutarlar ve onlara, "Acele etmeyin, otobüslerin geçmesini bekleyin," derler.

O, doğruca yürür.

Başını bile kaldırmadan, gözlerini şöyle çevirerek, bütün yolu, yolun bir uçtan bir uca kadar olan trafiğini aklına yazar. Bir saniye içinde hesaplarını yapmıştır: Kat etmesi gereken mesafe, hızı, bir otobüsün durağa yaklaşırken ne kadar yavaşladığı... Bunları hesaplar ki o, bunu otobüsten önce yapsın.

Bunu her zaman doğru yapar.

Otobüs durağında diğerleri gibi huzursuz olmaz. Olduğu yerde sakince durur; kalabalık, sokak fenerinin etrafındaki yağmur suyu gibi onun etrafında döner.

Bir otobüs geldiğinde diğerleri koşuşur, birbirlerini iter, güzergâh numarasını görebilmek için boyunlarını uzatır, biletçiye otobüsün gitmek istedikleri yere gidip gitmediğini sorarlar. O ise tamamıyla farklı bir şeye bakarak orada durur.

Bazen gökyüzü veya tramvay rayları, bazen kafesteki güvercinler.

Kontrol etmek veya sormak zorunda değildir; bineceği otobüsün ne zaman geleceğini bilir. Otobüsün onu bekleyeceğinden emindir. Otobüse doğru hiç acele etmeden, biletçiye hiç bakmadan yürüyecek, basamakları çıkacaktır. Eğer içeride çok insan varsa, görünmez adammış gibi yürüyecektir. Kimse ona, "Adımınıza dikkat edin beyefendi," demeyecektir.

İşinde ne gülücükler dağıtır ne de kaş çatar; doğru masasına gider, etrafında küçük gruplar halinde toplanıp otobüslerden, çocuklarından, vizelerden, dün gece televizyondaki filmden bahsedenleri görebilir.

İşe başlar.

Ne yapar? Hiç fark etmez.

Zımbayı, seloteybi, raptiyeyi çıkarırken ona bir kez daha bakın: Kâğıtları düzenler, masanın tozunu alır, daktilosunu sarı bir bezle siler. Defterin bugün tarihli sayfasını açar, bugün yapılacakların listesi düzgün bir şekilde çıkarılmıştır.

Önemsiz şeylere bile çok büyük bir amaç yükler.

Soru: Bu güven nereden geliyor?

Cevap: Bir kısmı içgüdüsel, bir kısmı alışkanlık. On beş yılı aşkın bir süredir pazarları ve tatil günleri hariç her gün böyledir. Bir başka yanıt daha: Yalnızlık...

Bu şehir, yalnız insanları seviyor, bu şehir bu adamı seviyor.

Onunla yürüyecek, onunla bir kavşakta bekleyecek kimse yoktur; bu yüzden şehir onun yardımına koşar, trafiği yavaşlatır, kalabalığı yarar. Onunla konuşacak kimse yoktur; bu yüzden şehir, bayrakları ve ilan panoları aracılığıyla onunla konuşur. Gece yapacak hiçbir şeyi yoktur; bu nedenle sokaklar ona hikâyeler anlatır. Sokak lambaları, sinekleri pleksiglas camlarına hapsederler ve onun uykuya dalmasına yardımcı olurlar.

Hiç şüphesiz şehrine minnettardır ve fırsat buldukça gördüğü iyiliğin karşılığını verir. Örneğin, yosun ve yağmurdan yol yol olmuş, yüz yaşından daha yaşlı, ikinci bir defa daha bakmaya değer olmayan binalar onu kolundan çektiklerinde, izlemek için durur ve hayran kalır. Birinci, ikinci, hatta üçüncü sefer.

Sokaklar ıssız olduğunda, sendikalar grev yaptığında daha fazla durur, şehre arkadaş olur, vefalı bir çocuk gibi onun hikâyelerini dinler.

Bir gece telefonu çalar.

"Üzgünüm beyefendi, kızkardeşiniz öldü." Arayan polis müfettişi M. K. Chatterjee, Lake Town, B Blok, Kalküta 700089. "Hamileydi... Cesedi uzun süre tutamayız... Bebek yaşıyor, bir kız çocuğu."

Şimdi bebek yan odada uyuyor. Şehir, pencerenin dışından onu izliyor.

Gece boyunca adam bebeği kontrol etmek için, neden sessiz olduğunu, neden ağladığını görmek için kalkıp duruyor. Sabaha kadar yetecek süt olup olmadığını görmek için buzdolabını açıyor. Adam, bebeğin yanına yastıklar koyacak, gürültü yapmamak için kapıyı yavaşça kapatacak ve o bütün bunları yaparken şehir huzursuz ve sinirli bir şekilde onu izlemeye devam edecek.

Birkaç saat içinde, gecenin karanlığında, arkadaşlıklarının temeli sarsılacak, yalnızlığının direkleri olan duvarlar bükülecek; bir kısmı yıkılacak. Gece iyice kararacak, şehir bir defa terk edilmiş olmanın etkisiyle kendine başka bir semtte başka bir yalnız adam veya kadın arayacak. Ve o zamana kadar, yeni bir arkadaş buluncaya kadar yalnız başına kalacak; bu adama sık sık uğramak için geri gelecek, onu şimdiye dek hiç hayal etmediği korkularla, dehşetlerle dolduracak. Örneğin, yarın sabah karşıdan karşıya nasıl geçeceği gibi.

İşte bu nedenle, bir defalığına bunu söylememe izin ver. Ve söz veririm bunu bir daha asla söylemeyeceğim: Korkuyorum!

ANNE

BEYAZ KÜVET

Bunu bir defa okuyun, ikinci, üçüncü defa okuyun. Zamanınız oldukça bu kısma geri dönün. Dikkatlice okuyup sonra bunu hayal edin, hissedin, sesleri içinizde duyun. Eğer ressamsanız bunun resmini yapın. Çünkü bu, kısa ve çabuk geçen bir andır. Bir an vardır, bir an yok; iki saniye sürer ve sonra rüzgârla kaybolan duman gibi yok olur.

Annemden, senin anneannenden hatırlayabildiğim tek belirgin hayal bu: O, beyaz bir küvetin yanında duruyor.

Bölük pörçük hatırladığım bir şey daha var. Bu, görüntüden ziyade bir ses: Annem gecenin ortasında uyanıyor. Sonra hiçbir şey yok. Uyuduğun odada bulunan onun dev fotoğrafı ile cam çerçevede sıkışmış olan ölü iki hamamböceği hariç.

Verandamda beyaz seramik bir küvet var, senin her zamanki küvetin. Hayal edecek hiçbir şey yok, sadece bir musluk var. Ne dergilerdeki gibi musluklar, ne sıcak için kırmızı, ne soğuk için mavi ile işaretlenmiş topuzlar, ne de pis su borusuyla bağlantıyı sağlayan, parıldayan çelik bilezikler... Sadece yer yer lekelenmiş çelik bir musluğu olan, tabanı aşınmış beyaz bir küvet var.

Bu küvette yemekten sonra ellerimi yıkar, her sabah dişlerimi fırçalarım. Musluğu açmak için eğilmek zorundayım. Bazen bu yüzden belim ağrır, çünkü artık genç bir adam değilim.

Küvetin üzerinde diş fırçamın, tıraş kabımın, jiletlerimin, bir süngerin ve bir sabunun bulunduğu tahta bir raf var. Küçük plastik bir kuş var orada, nereden geldiğini

bilmediğim. Onun kaç yıldan beri orada durduğunu bilmiyorum. Üzerinde kurumuş sabun, su damlası izleri var. Bu sular alttaki küvetten sıçramış olmalı.

Üç veya dört yaşlarında bir çocuğum; çıplak bir halde küvette duruyorum, başım rafın altına ancak yetişiyor, ayaklarım küvetin tabanında ve baldırlarım musluğa değiyor. Annem belimden tutuyor, kış olmadığı için titremiyorum. Sabahın erken saatleri, verandanın demir parmaklıklarından tramvay hatlarını, sokağın karşısındaki otobüs durağını, gelip geçen otobüsleri görebiliyorum. Ayaklarımın etrafındaki suyu hissedebiliyorum. Annem sırtıma sabun sürerken kolundaki cam bileziklerin çıkardığı sesi duyuyorum. Kendimi dengeliyorum, sol elim annemin başında duruyor, saçının ayrılma çizgisindeki parlak kırmızılığı görebiliyorum.

Annem beni yıkarken aniden duruyor ve dönüyor. Sabun elinden kayıyor, vücudumdan aşağı doğru kayarak gürültüyle seramiğe düşüyor; vücudum yarı yarıya su ve sabunla kaplı. O başını çeviriyor. Dengemi kaybediyorum, parmaklarım saçlarının arasında kayıyor, ayaklarım küvete sıkıca basıyor, sırtım duvara sürtünüyor. Duvar pürüzlü ve ben beyaz sıvayı hissedebiliyorum.

Annem dışarı bakıyor; kulübenin çatılarının arasından, tramvay tellerinin üzerinden gözlüklü uzun boylu bir adamın durduğu otobüs durağına bakıyor. Ona el sallıyor. Benim elimi de sallıyor; adam da gülümseyerek karşılık veriyor. Annem de gülümsüyor. Çabucak dönüp sabunu alıyor. Musluk açık olduğundan su bacaklarımın yanında bir gölet oluşturmuş; suyun bir kısmını tasla alıp omuzlarıma döküyor.

Sokağın karşısında bir otobüs duruyor. Adamı perdeleyen otobüs gidince adam da gidiyor ve annem beni tekrar yıkamaya başlıyor. Alçak sesle şarkı söylediğini duyabiliyorum. Daha sonra ne olduğunu anımsamaya çalışıyorum... Bütün gördüğüm, onun dev fotoğrafı ile cam çerçevede sıkışmış olan ölü iki hamamböceği.

Ve bütün hatırladığım, annemin başında dinlenen elim, saçının ayrılma çizgisindeki parlak kırmızı parmaklarım. Sokağın karşısındaki adam benim babam değildi.

KAR YAĞIŞI

Annem gecenin ortasında kalkıyor; hışırdayan battaniyenin sesini, annemin hareket edişini, ayak seslerini hatırlayabiliyorum: Banyoya gidiyor ve sifonu çektikten, rezervuardaki çağıldama bittikten, ışıkları söndürdükten sonra geri dönerken belki de onu duyuyor.

İlk başta bu, pek çok sesin bir karışımı gibi görünüyor. Bir kriket stadyumundan gelen boğuk sesler, yağan yağmurun sesi... Daha sonra yağmur yavaşlıyor. Çok hafif bir yağmur olmalı, o kadar hafif ki damlalar yere düşmeden rüzgâr onları gökyüzüne geri taşıyor. Ve sonra cama sürtünen yumuşak bir şeyin sesi haline dönüşüyor; tıpkı bir parça pamuklu kumaş aldığınızda ve onu aynada kaydırdığınızda çıkan ses gibi.

Bu sırada yatak odasına geri dönmüş; oda karanlık ama bunun hiç önemi yok. Bu oda on beş yıldan fazla bir süredir onun yatak odası. Tuvalet masası ilk yerleştirildiği yerde duruyor, bu nedenle karanlıkta adeta süzülürcesine hiçbir şeye çarpmadan, hiç gürültü yapmadan balkona açılan kapıya kadar yürüyor. Annem, biz uyanmayalım, babam uyanmasın diye dikkatlice yürüyor, yeşil tahta kapıyı açıyor ve dışarı çıkıyor. Ancak o zaman kar yağdığını görüyor.

Karanlığın içinde beyaz.

Gözlerini bir kez kapatıp açıyor, gözlerini ikinci kez kapatıyor ve tekrar açıyor. Hiçbir şey değişmiyor: Karanlığın içinde beyaz.

Bu gece ay yok ve gözleri alışınca sokağın karşısındaki beyazlara bürünmüş banyan ağacını, lapa lapa yağan karı

görüyor. Kar taneleri sokak lambalarından gelen ışığı yakalıyor ve sanki gökyüzünden milyonlarca ateşböceği yağıyormuş gibi görünüyor.

Her yer karla kaplı; tramvay raylarının üzerinde, un değirmeninin olduğu Main Circular Caddesi ile Grey Sokağı'nın birleştiği yere kadar her yerde kar var. Sokak lambalarının direklerinde asılı olan film posterleri de karla kaplı. Filmin kahramanının saçlarındaki beyaz çizgileri görebiliyor; kadın kahramanın boynundan aşağı süzülen kar, küçük yük arabasını, üstündeki yazıları da kaplamış. *Amit Yumurtaları,* İngiliz Akademisi (Tarih Şeref Payesi) mezunu yirmi yedi yaşındaki Amit'in dükkânını işlettiği yer.

Kar her yere girmiş durumda; onun gaz ocağına, kesilmiş soğanları ve kırmızı biberleri sakladığı yere, domates sosu şişesine, bozuk para kutusuna.

Otobüs durağında kar, çöplerin üzerinde üç yığın halinde kümelenmiş; bu yığınlar, çöplerin, beyaz zemin üzerinde uyuyan, beyaz çarşaflar altında çömelip sarılmış yaşlı erkekler ve kadınlar gibi görünmelerine neden oluyor.

Solundaki kenar mahalleler de beyaz; kar, televizyon antenlerine yapışmış. Kablolar örümcek ağları gibi parlıyor. Sokağın karşısındaki kulübelerin çatıları da beyaz. Katranlar birkaç küçük mavi parça gibi görünüyor.

Sokakta kimse yok; bütün evler karanlık, pencereler panjurlu. Petrol rafinerisinin yanında bulunan kafesteki güvercinleri de göremiyor.

Annem, şimdi dulların giydiği büyük beyaz sarilere benzeyen gökyüzüne bakıyor; gökyüzü çimlerin üzerine serilmiş, birçok yerden buruşmuş, beyaz, açık kül rengiyle koyu gri arası bir renge dönüşmüştü. Başı dönüyor, tıpkı ilk hamileliğinin ilk aylarında olduğu gibi ağlamak istiyor; fakat dudakları kuru, yağan karın sesini andıran nefes alıp verişini duyabiliyor.

Pek rüzgâr yok. Balkonun parmaklıklarına yapışmış birkaç kar tanesine erimeden önce dokunuyor ve titriyor.

Onların soğuk sular halinde, paslanmış demirlerin ve parmaklarının üzerinden akışını izliyor.

Yatak odasına geri dönüyor, kapıyı kapatıyor, kapı tekrar gıcırdıyor, ailesinin karanlıkta yeniden oluşan şekillerini görebiliyor; yandaki yatakta, battaniyenin altında iki çocuk.

Onlar uyanmadan önce yapılması gereken işler var. Bu nedenle iki Godrej[1] *almirah*ın[2] olduğu yemek odasına doğru ilerliyor, ışığı yakıyor, ışık yatak odasına girmesin diye perdeleri çekiyor ve sonra kalın yünlüleri çıkarmaya başlıyor.

Babamın düğünde aldığı siyah paltoyu, yirmi yıldır giymediği deri eldivenleri ve Hint Sineması'nın arkasındaki Chowringhee Caddesi'nde oturan Tibetli seyyar satıcılardan geçen yıl kızı için aldığı mavi ceketi çıkartıyor.

Oğlu için, kendisine almış olduğu ama giymediği kırmızı çorapları çıkartıyor; çoraplar oğluna çok büyük gelecek ve dizlerine kadar çıkacak. Biraz katlamak bu işi halledecektir. Kendisi içinse babamın, düğünlerinden bir ay sonra almış olduğu kaşmir atkıyı seçiyor.

Bu yünlüler yeterli değil ama yapabileceği hiçbir şey yok. Pratik ev bilgilerinin verildiği bir magazin dergisinde okuduğunu hatırlıyor: Eğer iki ince süveteri üst üste giyerseniz, hava katmanlar arasında kaldığı ve ısının dışarı çıkmasını engellediği için giyilen kalın bir süveterden daha çok ısıtır. Kıyafetlerdeki naftalin kokusunu alabiliyor, yağan karı duyabiliyor.

Ve sabahın ilk ışıklarında, bulutların güçsüzleştirdiği güneş ışınları, pencerenin yeşil camından yatak odasına girip yatak çarşafının köşelerini aydınlatıyor, çocuklarını ve kocasını uyandırıyor. Hep birlikte balkona çıkıyorlar.

1) Godrej; Hindistan'ın yapı malzemeleri, ev eşyası ve çeşitli kimyasallar üreten en büyük şirketi.

2) Almirah; sandık ya da yüklük olarak kullanılan dolap.

Diğer anne babalar ve çocuklar da evlerinden dışarı çıkmışlar. İngilizce kitaplarını okumuş, Bangladeş televizyonunda Amerikan yayınlarını izlemiş olan zenginler ne yapacaklarını biliyorlar: Kardan adam yapıyorlar, eski kırmızı atkılarını onun boynuna sarıyorlar, kriket toplarını boyayıp göz ve kulak yapıyorlar.

Kulübelerdeki çocuklar battaniyelere ve gazetelere sarınmış bir şekilde evlerindeler; televizyon çalışmıyor, yapacak hiçbir şey yok. Çocuklar anne babalarına beyazlığın ne olduğunu soruyor, onlar bilmediklerini söylüyorlar. Ara sıra kapıda durup birbirlerine kar atan diğer çocukları izliyorlar.

Bize gelince... Biz orta halli bir aileyiz, bu nedenle bütün günü balkonda geçiriyoruz. Babam dizlerine kadar inen siyah paltosunu giymiş, ablam mavi paltosunu. Takılıp düşmeyeyim diye büyük kırmızı çoraplarım parmaklarımın ucundan kıvrılmış. Kaşmir atkıya sarınmış olan annem, başını babamın göğsüne dayıyor, babam hayatında ilk defa anneme sarılıyor ve ablam ile ben biraz utanmış bir şekilde diğer tarafa dönüyoruz; fakat annem uzanıp bizi kendine doğru çekerken çok mutluyuz. Bize dün gece nasıl kalktığını ve aynada kayan bir parça pamuklu kumaş gibi ses çıkaran karı duyduğunu anlatırken, atkısındaki naftalin kokusunu alabiliyoruz.

Bize bu hikâyeyi onuncu defa anlatışı ama olsun, hepimiz gülüyoruz... Babam annemi kendine daha da yakın tutuyor, ablam ellerini avucumun içine koyuyor ve bildiğimiz bütün tanrılara karın erimemesi için dua ederek birbirimize tutunuyoruz. Hava, giysilerimizin arasına hapsoluyor.

Karanlığın içinde beyaz.

SARAH PARKER

Beş paragraftan daha uzun süredir ağlıyorsun.

Balkonda durup karla oynayan çocukları izlediğimizde ağlamaya başladın. Televizyon çalışmıyordu, yapacak hiçbir şey yoktu, ağladın, ağladın.

Endişelenme, polis memuru bana anlatmıştı. Yeni doğanlar geceleri genellikle ağlarlarmış. Bu, her zaman onların yiyecek istedikleri anlamına gelmez. Onların bir süre ağlamasına izin verin, genelde tekrar uyurlar.

Ama sende öyle olmadı. Ne yapacağım?

Belki de seni kucağıma almalıyım; sol elim başının altında, sağ kolum sırtının altında, kulağın kalbimin üzerinde. Seni balkona götürüyorum. Sana demir parmaklıkların ardından kırmızı bayrakların hâlâ sallandığı, güvercinlerin derin bir uykuya daldığı petrol rafinerisini gösteriyorum. Eğer şanslıysak onların bir kısmını görebiliriz: Gecedeki beyaz ve gri parçalar... Başları diğer tarafa çevrilmiş, gagaları bedenlerine gömülmüş.

Bir zamanlar annenin durup bir güvercinin ölümünü izlemiş olduğu yerde de durabilirdik. Fakat dışarısı çok karanlık ve yılın bu zamanında, kasım sonlarında, gökyüzünden çiy damlalarının düştüğünü söylerler. Seni mendilimle sarabilirim fakat sokakta sodyum buharlı lambalar var, gözlerin acıyacaktır.

Hastanedeki hemşire bana sakinleştirici vermişti; fakat iki hafta beklememi, onu, sen dudaklarını oynatacak kadar kuvvetlendiğinde kullanmamı söyledi. Bu yüzden bekleyeceğim.

Yabancı dergilerde senin uyumanı sağlayabilecek şeyler okumuştum: Ana rahmindeki sesleri çıkaran kasetler, san-

ki anne kalbini içinde barındırırmışçasına yukarı aşağı doğru hareket eden yataklar. Fakat bunları şehirde bulacağımız sanmıyorum.

Park Sokağı'ndaki Oyuncak Merkezi'ni deneyebilirim; o mağazanın, mallarını Londra'dan, bazen de Tokyo'dan aldığını söylüyorlar.

Buzdolabında biraz süt var fakat çok soğuk. Zamanla onu ılıtırım, tekrar uykuya dalabilirsin. Seni yazı yazdığım odaya, işime götürebilir ve yazılmış olan sayfa yığınlarının üzerine koyabilirim. Belki mavi yatak örtüsünden beyaz kâğıtlara uzanan yer değişikliği seni sakinleştirir.

Fakat kâğıtlar birbirine çarpıyor, köşeleri keskin, yani güvenli değiller.

Eğer Bayan Saralı Parker yaşıyor olsaydı bu kadar çaresiz olmazdım. Sana Bayan Parker'ın hikâyesini anlatayım.

Yüz yıldan fazla bir süre önce, Chowringhee'deki Kalküta Belediyesi'nin bir dairesinde çalışan bir bayan varmış.

Büyüdüğünde eğer bu şehirde yaşarsan Chowringhee'ye sık sık gitmen gerekecek. Burası, kamu olsun, özel olsun bütün büyük ofislerin yar aldığı, son moda kıyafetlerin satıldığı mağazaların, yazın gözlük, kışın süveter satan işportacıların bulunduğu yerdir. Burası büyük tiyatro sahnelerinin, şehirdeki en yüksek bina olan Everest Binası'nın olduğu yerdir.

Çoğu otobüs ve tramvayların ilk ve son durakları Chowringhee'dedir. Burası şehrin kalbidir ve kan gibi, sokakların ve dar yolların toplardamarlarından ve atardamarlarından oraya hücum etmeye devam ederiz. Öteye beriye, öteye beriye.

Burada Saralı Parker adında bir bayan varmış. Chowringhee 7 numarada Hipnoz Kliniği adını verdiği tek odalı bir ofis açmış.

Her akşam çalışma saatlerinden sonra, herkes gittiğinde, etraf sessizleşince, atların nal sesleri duyulmaz olunca arkadaşlarını çağırır, bir kâğıt parçasına bir kelime

yazıp kâğıdı katlar, masanın üstüne koyar ve arkadaşlarından gözlerini kapatmalarını isterdi.

Herkes aynı anda gözlerini kapardı ve tekrar açmak istediklerinde bunu yapamazlardı. Sanki göz kapakları uhuyla birbirine yapıştırılmıştı; kaşlarını çatarlar, yüzlerini buruştururlar, gözlerini kırparlardı. Fakat hiçbir şey değişmezdi. O, kelimeyi söyleyinceye kadar gözlerini açamazlardı.

İlginç bir görüntü olmalı. O zamanlar elektrik yoktu, dolayısıyla bu, gaz lambasının veya rüzgâr fenerinin titrek ışığında olmuş olmalı. O, gözleri kapalı bir şekilde yarım daire halinde oturan deneklerinin ortasına otururdu. Gölgeleri duvara düşerdi. Ve dışarıda, son at arabaları tıkır tıkır giderlerdi.

Ancak Bayan Parker o kelimeyi söylediğinde gözlerini açabilirlerdi.

Onlara kollarını kaldırmalarını, havada sabit tutmalarını söylerdi. O, kelimeyi söyleyinceye kadar kollarını indiremezlerdi. Bazen daha da ileri giderdi. Bacakları tüm duyularını kaybeder, birbirini sıkıştırır, dizleri birbirine vururdu; ama hiçbir şey hissetmezlerdi.

Bazıları sandalyelerinden yuvarlanıp yere düşer, bazıları acı içinde kıvranır, bacakları kalakalırdı; fakat Bayan Parker asla kımıldamaz, onlar kendisinde hipnoz gücü olduğuna ikna oluncaya kadar ortada oturup onları izlerdi.

Sonra o kelimeyi söyler ve her şey normale dönerdi. His geri gelir, arkadaşları ona hayranlık ve dehşetle, birbirlerine de utanç ve suçlulukla bakarlardı. Havada biraz öfke, biraz gerginlik olurdu; fakat Bayan Parker kahkaha atıp da onları içecekler ve yemek için çağırınca her şey bir an içinde kaybolur giderdi.

Statesman, o zamanlar, "Kalküta gözlerini açıyor," diyordu, "ve bunun gibi sıcak bir iklimde, zihinsel olarak insanlara emretmek ve onları istediğimizi yapmaya zorlamak küçümsenecek bir şey değildir."

Fakat Bayan Parker öldü.

Paris'ten gelen doktor Chapagnon adında bir centilmen, onun yolundan gitti. Kendini bir düşünce adamı olarak adlandırdı ve Dalhousie Enstitüsü'nde uygulamalarda bulundu.

O da öldü.

Ve bir zamanlar Bayan Parker'ın yaşadığı yerde, onun evinin olduğu yerde bugün bir manav var. Elite Sineması'nın arkasındaki Janbazar.

Geceleri eve geç geldiğimde –toplu taşıma aracı bulamadığımda– Janbazar'a gidip bir taksiye binerim. Bir kısmı yeşil, çoğu çürümeye başlamış olan sebze kabukları yığınının yanında dururum; Elite'teki gece şovunun gürültülerini, şovdan gelen ayak seslerini, yorgun müşterilere dondurma satmaya çalışan dondurmacı çocukları, yenen patates cipslerinin seslerini duyabilirim.

Eğer Bayan Parker bu gece hayatta olsaydı, onu mutlaka almaya giderdim. Yazım bekleyebilirdi. Bir taksiye biner, çok geç olduğundan şoföre fazla para verir, beni Chowringhee 7 numaradaki Hipnoz Enstitüsü'ne götürmesini isterdim.

Onu uyandırır, eğer o veya hizmetçisi kapıyı açmayı reddederse sokakta durur ve "Bayan Parker, Bayan Parker, uyanın, uyanın!" diye bağırırdım. Ona rica eder, yalvarır, sokakta diz çökerdim. Asfalt, pantolonumu yırtsa bile ne olurdu ki? Onu benimle gelmeye, taksiye binmeye zorlardım. Senin odana getirir ve o kelimeyi yazmasını, seni uyutmasını, ağlamanı durdurmasını ve ancak sabah olunca, o kelimeyi söylediğinde uyanmanı sağlamasını isterdim.

Fakat bu imkânsız.

Böylelikle sayfalarıma geri dönüyorum. Mahallemizdeki kar yağışıyla ilgili hikâyeyi tamamlamaya başlıyorum: Annemin nasıl uzanıp bizi yanına, atkısının altına çektiğini, o gece nasıl kalktığını ve aynada kayan bir parça pamuklu kumaş gibi ses çıkaran karı duyduğunu anla-

tırken atkısındaki naftalin kokusunu alabildiğimizi yazıyorum; senin ağladığını duyabiliyorum.

Fakat yazmaya devam edıyorum. Kelime üzerine kelime... Ve her cümle oluştuğunda, büyüyüp öldüğünde ağlaman azalıyor, azalıyor... Sanki biri seni alıp benden uzaklaştırıyor. Bu şekilde hikâyeyi bitirdiğimde, ağlaman tamamıyla kesilmiş, ardında, kulaklarımda uzaklardaki bir çan gibi çınlayan ağlama sesini bırakarak uykuya dalmışsın.

ABLA

ÖLÜ GÜVERCİN

(İki Bölümlük Bir Hikâye)

Onu sabah beş buçuk civarında, yatak odasının tavanında, aslında vantilatörün takılı olması gereken bir kancada asılı buldular. Bastonu yerdeydi, üzerine çıktığı sandalye ters dönmüştü, sandalyenin ayakları, içinde vücudunun yavaşça sallandığı bir dikdörtgen oluşturmuştu. Vücudu bir kasap dükkânındaki koyun gibi ileri geri sallanıyordu.

Polis, yedi civarında, üzerinde çalışmayan kırmızı bir ışığın olduğu kırmızı beyaz bir jiple geldi. Bir polis, sandalyenin üzerine çıkıp bir eliyle adamı sıkıca tuttu, diğer eliyle de mavi naylon ipi gevşetti ve adamı aşağı indirdi.

"Çok hafif," dedi. "O kadar yaşlı ki zaten ölürdü, neden kendisini öldürmek zorunda kaldı ki?"

Neden kendisini öldürmek zorunda kaldı ki?

Polis, bu soruyu aklının bir köşesine yerleştirip mahallede dolaştı, mümkün olduğu kadar çok kişiye bu soruyu yöneltti; fakat kimse sorunun cevabını bilmiyordu.

Kimse yaşlı adamın nereden geldiğini, uzak köylerin birinde akrabası olup olmadığını bilmiyordu. Veya şehirde gece uyuyuncaya kadar ağlayacak birileri var mıydı?

Kuralları takip ettiler, kitapta yazılı olduğu gibi polis merkezine bir ilan astılar; ama gelip de okuyan olmadı. Ve kırk sekiz saat sonra onu yaktılar.

Yetmiş yaşında olduğunu söylediler, hiçbir tıp okulunun bu kadar yaşlı bir kadavraya ihtiyacı yoktu. Seksen yaşında bile olabilirdi, bunun bir önemi yoktu.

Bu, o günlerdeki dört intihardan biriydi, ay sonuna kadarki yüz elli intihardan biri olacaktı. O yılın sonuna kadar sayısı bin

beş yüzü aşacak intiharlardan sadece biri. Bunu on beş yıl için on beşle çarp ve ne elde edersin?

Hiçbir şey, yaşlı adam öldü.

Aynı zamanda evi de gitti, bu tam anlamıyla bir ev değildi, caddenin yanında, dört duvarlı, katran çatılı, derme çatma bir kulübeydi. Onu bulduklarının ertesi günü evi yıktılar. Odanın içinde yedek bir bastondan, demir bir sandalyeden, yılların kokusunu taşıyan kıyafetlerinden ve yatağının altına, yastığının alt kısmına doğru yayılmış güvercin tüylerinden başka bir şey yoktu.

Evi tümden yok ettiler, arkalarında, orada bir zamanlar yaşlı bir adamın yaşadığına ve bir hafta kadar bir süre adamın küçük bir kızın hayatını değiştirdiğine, onun evine neşe getirdiğine ve onun küçücük kalbini sevgiyle doldurduğuna dair hiçbir delil bırakmadılar.

Bir zamanlar petrol arıtma tesisinde, petrol, teneke bidonlara boşaltılmadan hemen önce bidonların üzerine etiket yapıştırmakla görevli yaşlı bir adam yaşardı. Lord Ganesh'in siyah ve kırmızı renkli resimlerinin olduğu, petrol arıtma tesisinin adının –Ganesh Petrol Rafinerisi, Kalküta 700006– mavi renkle yazılı olduğu parlak sarı etiketler.

Bu işi ne kadar zamandır yaptığını bilen yok; ama uzunca bir süredir yapıyor olmalı, çünkü dikkatlice bakarsanız, parmaklarının, derisinin üzerindeki tutkal kurumuş da onunla bütünleşmiş gibi kırışık olduğunu görebilirsiniz.

Eline bir kâğıt aldığında, yarı içgüdüsel olarak yarı alışkanlıkla, kâğıdı sanki etiketmiş gibi ıhtiyatla başparmağı ve işaretparmağının arasında tutar, kaybolmuş gibi, onu yapıştıracak bir yer arıyormuş gibi etrafına bakardı.

Petrol rafinerisinin dışında, girişin birkaç fit sağında kuşlar vardı. Daha çok kümesi andıran büyük bir kafesteydiler, Alipore Hayvanat Bahçesi'nde görebileceğin kafeslerden biraz daha küçük, ortalama büyüklükte bir evdeki

orta büyüklükteki bir sandık odası kadardı. Kafesin üç yüzü duvardı, caddeye bakan dördüncü yüzü ise dayanıklı telle örülmüştü.

Kafeste altısı gri, altısı beyaz on iki güvercin vardı ve bunlar, mahalledeki en sevimli şeylerdi. Dışarıda, pencerelerin pervazlarında dinlenen, öğleden sonraları ötüşen, dar sokaklarda kanat çırpan ve sırtlarını gagalayıp uyumak gibi şirin şeyler yapan daha pek çok güvercin olmasına rağmen insanlar yine de durup kafesteki on iki kuşa bakarlardı.

Etrafta uçuşuyorlardı, gri ve beyaz, gri ve beyaz. Bazı yağmurlu günlerde, gökyüzü karanlık olduğunda, küçük bulutlar kafese girmiş de her biri küçük bir gökyüzü parçası gibi sürükleniyormuşa benzerdi. Ve sonra, 1977 yılının bir öğlen vakti, petrol rafinerisi kapandı. Aniden.

Kamyonların, tramvayların, otobüs ve taksilerin üzerine ahlak derslerinin yazılmaya başlandığı zamanlardı. Siyah el yazısı harflerle:

Daha çok çalış, daha az konuş. Dürüstlük en iyi davranış biçimidir.

İpek bir kurta[3] ve dhoti[4] giyen, ciddi bir adam olan, çenesi boynundaki en az dört tane kolyeden dolayı parlayan petrol rafinerisi sahibi, o akşam arabasıyla rafinerinin kapısına gitti, arabasından indi ve elindeki iki kilitle kapıya doğru yürüdü. İşçiler kırmızı bayraklar salladılar, slogan attılar, hatta bir tanesi onun bulunduğu tarafa doğru tükürdü; fakat bu hiçbir şeyi değiştirmedi; çünkü rafinerinin sahibi bir şey duymuyormuş gibi yüzünde bir tebes-

3) Kurta; Hindistan ve Afganistan'da pamuklu ya da ipekli kumaştan yapılan, önü açık, yakasız, uzun kollu, tunik biçiminde geleneksel erkek giysisi.

4) Dhoti; Güney Hindistan'da Hindu erkeklerinin kalçalarına doladıktan sonra bacak arasından geçirip belde tutturarak pantolon yerine kullandıkları, genellikle beyaz renkte ve kenarları parlak bir şeritle çevrili hafif pamuklu kumaş.

sümle yürümeye devam etti, kapıları kilitledi, anahtarları cebine koydu. İşçiler şangırtıyı duydular, o ise beyazlı Temsilciye doğru yürümeye başladı. Sonra aniden durdu.

Kalabalığın içindeki yaşlı adamı gördü ve ona doğru ilerledi, yaşlı adam korkarak birkaç genç adamın arkasına saklandı, o, bir elini adamın omzuna koydu, ağzını adamın kulağına götürüp bır şeyler söyledi, yaşlı adam gülümsedi. Bütün bunlar o dönüp arabasına doğru ilerlemeden önceki on beş saniye içinde olup bitti.

İşçilerden diğerlerine göre daha kızgın olanları arabanın arkasından koştular, arabayı bir süre takip ettiler; ama araba daha hızlıydı. Bunun üzerine rafinerinin sahibine küfrederek geri döndüler ve sonra yaşlı adamı çevrelediler ve ona rafinerinin sahibinin ne söylediğini sordular.

Genç bir işçi, "Bize kazık atma," diye bağırdı. "Bizi arkadan vurma," dedi bir diğeri.

Yaşlı adam sadece gülümsedi, bu üzgün ve ürkek bir gülümsemeydi. Onlara herhangi bir pazarlık olmadığını, kendisinden güvercinlere iyi bakmasını, onları her gün beslemesini ve kafesi her sabah temizlemesini istediğini söyledi.

Bu, işçilere biraz umut verdi; çünkü bu davranış petrol rafinerisi sahibinin hâlâ insancıl duyguları olduğunu gösteriyordu. Ve kimse bunu protesto etmedi, kimse güvercinlere karşı değildi.

Fakat güneşin altındaki su gibi, bu umut da parça parça kaybolmaya başladı ve yaz, yerini musonlara bıraktığında tamamıyla söndü. İşçi Temsilcileri Bürosu'ndan bir grup incelemeye geldi; fakat hiçbir şey olmadı, rafineri bir daha asla açılmadı.

Bazı işçiler girişte durdular, slogan attılar, kapıya bayraklarını dayadılar ve artık geç olduğunda, mahallenin geri kalanı uykuya daldığında, oturdular ve uyuyuncaya kadar kâğıt oynadılar.

Yağmur yağdıkça bayraklar sırılsıklam oldu, bayrakların rengi soldu, kırmızıları soluk bir kahverengiye dönüştü,

yaşlı işçiler başka iş bulmak için birer ikişer gruptan ayrılmaya başladılar. Genç olanlar beklediler, rafinerinin sahibine bir ders vermek için beklediler; ama bir şey olmadı. Bir gün onlar da gittiler. Sadece iki şey değişmeden ve etkilenmeden kaldı: Güvercinler ve yaşlı adam.

İlk günden itibaren yaşlı adam ve kuşlar birbirlerine âşık olmuşlardı.

Sabah, öğlen, akşam, demir bir sandalyeye oturup sırtını yola döner, sanki bir tabloymuş gibi kuşlara bakardı. Yağmur yağdığında şemsiyeyle, hava soğuk olduğunda başına sardığı atkıyla otururdu, küçük bir odun yığını ve eski gazeteler ayak ucunda yanardı.

Her sabah saat tam sekizde, yarım kilometre uzaklıktaki petrol rafinerisinin sireni çaldığında kalkar, bastonunun yardımıyla doğrulur, kafesin kapısına doğru giden iki basamağı çıkardı. Kapıyı açar, kafese girer, kapıyı arkasından kilitler, yerdeki süpürgeyi alırdı.

Kuşlar onun etrafında uçuşurlar, bazıları omzuna, sırtına tünerlerdi, kuşların tüyleri yüzüne düşerdi; ama yaşlı adam cennette, kalın giysilere bürünmüş ve sıcak bir biçimde karda yürüyormuş, kar taneleri yüzüne düşüyormuş gibi görünürdü.

Bir gün içeri girdiğinde bir şey oldu, belki bir rüzgâr esti veya menteşelerle ilgili bir sorun vardı; çünkü kapatmış olduğu kapı açılmıştı. Çok değil, sadece kafesle dış dünyayı birbirine bağlayan yolu açan ufak bir aralıktı; ama bu, beyaz bir güvercinin uçup gitmesi için yeterliydi.

Güvercinler başlangıç için iyi uçucular değillerdir ve bu belki de genç bir güvercindi; çünkü bir süre kanat çırptı, sekti ve sonra uçtu, sadece gidip sokağın üstündeki tramvay tellerine konmak için, sağına soluna bakındı, bu ani gelen özgürlükle ne yapacağından emin değildi.

Yaşlı adam, yarı sendeleyip yarı yürüyerek kapıyı kilitledi, kaldırımın köşesinde durdu ve kuşa seslendi. Kuş onu dinlemedi, adam eline bir taş alıp fırlattı, elleri güçsüz

olduğundan taş fazla uzağa gidemedi, bastonunu demir sandalyeye vurdu, ses çok yüksekti; ama güvercin sadece başını çevirip sırtını kaşımakla yetindi.

Güvercin oturmaya devam etti, ayakları tellere yapışmıştı sanki, etrafına baktı, petrol rafinerisinin yanındaki banyan ağacına, kafese baktı, gagasını boynuna sürttü, gagasıyla tüylerini düzeltti. Küçük ayakları şimdi yalnızca birkaç fit uzaklıkta olan Esplanade-Galiff Sokağı 12 Numaralı tramvayın çınlamasını şu ana dek hiç hissetmemişti.

Yaşlı adamın duyguları artık kontrolden çıkmıştı. Vatmana seslendi; bir kadın yürüyordu, onu durdurup vatmana seslenmesini söyledi, kadın yürüyüp gitti. "Uç!" diye bağırdı yaşlı adam, "uç!" Fakat kuş sanki taştan yapılmıştı.

Tramvay takırdadı, yaşlı adam bağırdı, yürümekte olan kadın durdu ve o da bağırdı, tesadüfi bir dostluk gibi bir karga da onlara katıldı, güvercinin üzerinde uçtu; fakat hiçbir şey işe yaramadı. Tramvay hareket etti, yaşlı adam güvercinin düştüğünü gördü, beyaz vücudu tramvayın tepesine düştü ve aşağı kaydı. Ölü güvercinin ufacık ayakları havada kaldı, başı yana düştü.

Kuşu kaldırmaya gitti, ama daha kaldırımdan inemeden Howrah Durağı'na doğru hızla yol almakta olan 11A Numaralı iki katlı otobüs, onun ardından birkaç taksi, başka bir otobüs ve bir kamyon geçti, böylelikle ölü kuşun büyük bir kısmı kaybolup gitti, geride kanal kapaklarının üzerinde kırmızı-kahverengi bir leke kaldı, bazı tüyler kana bulandı.

Ve gün ilerledikçe, araçlar sokakta aşağı yukarı gittikçe, ölü kuşun üzerinden geçtikçe, kuşun parçaları tekerleklere yapıştı, böylece günün sonunda kuşun parçaları tüm şehirde dolaştı, büyük ve küçük, hızlı ve yavaş.

Yaşlı adam demir sandalyesine geri döndü, bir eksik beyaz kuşla kafes şimdi daha karanlık görünüyordu. Yaşlı adam ağladı mı bilmiyoruz. Ağlamış bile olsa kimse bunu

fark etmezdi; çünkü saat dokuz civarıydı, işe, okula gitme zamanıydı. on-on iki yaşlarında bir kız, petrol rafinerisinin karşısındaki evlerinin balkonunda duruyordu, her şeyi görmüştü ve ağlıyordu.

Yaşlı adam, sandalyesine oturmak için döndü, bu sefer yüzü caddeye, sırtı kafese dönüktü ve dönünce kırmızı çiçekli beyaz gecelik içindeki kızı gördü.

Onun gözlerini göremedi; çünkü çok uzak bir mesafedeydi; fakat kızın görüntüsü, balkonda durup gözyaşının ıslaklığından başka bir şey olmayan ıslak bir yüzle kendisine bakışı, onu yalnızca üzüntüsünden uzaklaştırmakla kalmadı, aynı zamanda, bir an için de olsa, ona kaybını sessizce paylaşma şansı tanıdı.

Hikâyemiz az sonra düz bir hat halinde, sokağın kanal kapağının kırmızı-kahverengi lekesinin üzerinden kızın evine, oradan da kalbine doğru ilerleyecek.

GECE OYUNU

Kış geceleri babam yatak odamızın ışığını kapatmadan hemen önce annem ve ben Battaniye Oyunu oynardık.

Gözlerimiz hâlâ açık, battaniyeyi başımıza çeker, onu gerginleştiririz, yan döneriz ki yüz yüze olalım. Ve sonra yün kumaşta kırılan ışığa bakarız. Bu, mavi sarı turuncu kırmızı bir ışık, ancak sinemalarda gördüğün türden garip bir parlaklık.

Sonra kendi ışık bahçemizi yarattığımızı hayal ediyoruz; tabanı mavi yatak örtüsü, çatısı battaniye, çiçekleri ise ablamın beyaz geceliğindeki kırmızı çiçeklerle benim gömleğimdeki kareler ve çizgiler.

Bahçemizde pek çok koku var. Ilık ve küf kokulu toprak, battaniye; çimler, su, sabun ve güneş kokan kıyafetlerimiz; gece, mavi yatak örtüsü; çiçekler, ablamın şampuanı; rüzgâr da yaklaşan uykunun nefesi.

Fakat kısa bir süre sonra nefes alıp vermek zorlaşır, bu yüzden battaniyenin bir ucunu kaldırırız, diğer ucu başımızın üzerinde, soğuk ve ferah havanın içeri girmesini sağlarız ve sonra tekrar aşağı, bahçemize dalarız.

Bazen kendimizi cesur hissederiz; böylelikle battaniyeyi yukarıda tutarız. Onu dengeler, kenarındaki saçaklar dümdüz aşağı doğru sallansın ve ışık bahçemizin çitinin kazıkları gibi görünecek şekilde mavi yatak örtüsüne değsin diye elimizle ayarlarız.

Sonra ışık içeri süzülür, parlaklaşır, bahçemizde gündüz olur, çiçeklerin renkleri değişir. Ta ki babam ışıkları söndürünceye kadar, ta ki bahçemiz gecede eriyip gidinceye, çiçekler uykuya dalıncaya kadar.

Bir süre sonra büyüdüğümüzü fark edinceye, üzerimize örttüğümüz battaniye yüksek ve gergin biçimde tutulamayacak hale gelinceye ve bahçemiz gittikçe küçülünceye kadar epeyce bir süre bu oyunu oynadık.

Bebeğim, sana bu kısa hikâyeyi anlatmam gerekliydi; çünkü böylece battaniyeyi başına çekmek zorunda kaldığında bunu biraz hayal gücüyle hatırla, her zaman korkunun içinde hapsolmuş sevgiyi bulabilirsin.

DURGA PUJA

Mikrofon deneme, on, dokuz, sekiz, yedi, altı, beş, dört, üç, iki, bir, sıfır. Deneme, mikrofon deneme, on, dokuz, sekiz, Pujaların ilk günü ve o, kıyafetlerini ütülüyor, kocasının annesi günün ilerleyen saatlerinde duaya gitmek zorunda, sokak fenerinin direğine tırmanan zayıf adamı, merdiveni tutan diğer adamı, siyah ve sarı büyük Boroline bayraklarını, bütün mevsimler için olan antiseptik kremi görebilecek.

Bayrakta düzgün ve yuvarlak delikler var. Büyükbabası uzun zaman önce ona bu deliklerin bayrakların yırtılmamasını sağlamak için, rüzgârın geçmesi için açıldığını söylemişti.

O, hâlâ neden öyle olduğunu anlamıyor. Belki de bunun dikdörtgen yüzeyler üzerine etki eden güçlerle bir ilgisi vardır, okul fiziğiyle ilgilidir. Nereye gitse bu bayrakları buluyor, sokağın her iki ucundaki iki sokak feneri direğinin arasında, tramvay tellerinin üstünde sallanan bayraklar, şehrin her tarafından onu çağırıyor. Hatta bazen dar sokaklardaki iki evin arasında bile asılılar. Bütün bayrak türleri. Ortak Giriş Sınavları, Slimline Güzellik Kliniği, Bilgisayar Programlamada Tüm Dersler İçin Kesin Başarı Özel Ders Öğretmenleri.

Fakat bu siyah ve sarı Boroline bayrağı sadece Pujalar sırasında, dağlardan çocuklarıyla birlikte babasının yerine gelen Tanrıça'yı karşılamak üzere mahallede kurulmuş olan, bambu ve çadır bezinden yapılmış dev çadırlardan oluşan *pandallar* etrafında ortaya çıkardı. Her yıl on gün boyunca.

Geçen yıldan beri Boroline bayrağı kadar büyük, mavi ve beyaz bir bayrakları daha var; ama bu esmerliği azaltan ve tenin daha açık renkli olmasını ve parlamasını sağlayan *Kumral ve Çekici* kremi için. O bir defa bundan almıştı, annesi onu kaldırıp atmış, "Sen esmersin ve güzelsin," demişti.

Evlendikten sonra bir tane daha aldı, her gün kullandı, ikinci bir tane, üçüncü bir tane daha aldı, ta ki kocası, "Unut bunu, daha iyi bir ürünün çıkmasını bekleyelim," deyinceye kadar.

Kocasının gömleği ve pantolonu hazırdı, onları yemek masası sandalyesinin üzerine sermişti, kocası annesiyle birlikte pandala gidecekti, kayınvalidesinin bluzu ütülenmiş, bir tek sarisi kalmıştı.

Çok uzun zaman önce Pujas için gittiği Deoghar'da, üst kısmında şeker sarılı olan uzun bambu sırığı omzunda taşıyan yaşlı şekerci adamı hatırlıyor. Yirmi paysaya sırığı indirir, bir parça koparır ve ne şekilde istediğini sorardı.

O her zaman saati tercih ederdi, böylece şekerci bir parça şeker topu koparır ve onun için saat yapardı, kadran beyaz, kayışlar kırmızı olurdu. "Elbisene çok uydu," derdi.

Büyükbaba şekerciye her zaman fazla para verirdi, ona, "Çocuklarına bir şeyler al, evde seni bekliyorlardır," derdi. Ve o da bileğindeki ağır şekeri hisseder, giden şekerci adamı izlerdi.

Önce kayışları, sonra kadranı yalamayı severdi; çünkü kadran daha tatlıydı. "Yedikten sonra bileklerini sabunla yıka, yoksa gece karıncalar gelir," derdi annesi.

Kocasının banyodan gelen seslerini, vücuduna tas tas su döküşünü, sabunlanışını, sabunlanmasının arasındaki sessizliği duyabiliyor. Gardroptan kayınvalidesinin ütülü bluzu için bir askı alıyor, duvardaki çengele, Tata Çelik takviminin üzerine asıyor.

Takvim ekim ayını gösteriyor, vida somunu ve cıvata ayı, bunlar siyah ve gri renkte, yaklaşık yirmi beş defa

büyütülmüş, öyle ki vidanın üzerindeki ince çizgiler görünüyor, demir parmak izlerindeki helezonik kabarıklıklar gibi. Takvim sayfası rüzgârda hafifçe çarpıyor; ama ütülenmiş bluz, onu yerinde sabit tutuyor.

Mikrofon deneme. Sekiz yaşındaki Anshuman, Barasat'tan geldi, Puja Düzenleme Komitesi ofisinde bizimle, annesi lütfen gelin ve onu alın. Anshuman sekiz yaşında, Barasat'tan. Burada oturuyor, tam önümüzde, lütfen gelin ve onu alın. Bu bütün annelere bir çağrıdır, lütfen çocuklarınıza dikkat edin, onlara elinizi tutmalarını söyleyin, elimizden gelenin en iyisini yapacağız.

Kocasının babası bacaklarını toplayıp kanepede oturmuş, Pujas'ta basılan tek gazete olan Statesman'ı okuyor. Sayfanın ön yüzünde koyu rujlu, çıkık elmacık kemikli ve parlayan bir bluz giymiş bir Tanrıça resmi var.

Camdan şehrin kenar mahallelerindeki evi, Saha ailesini görebiliyor, babaları Hindistan Havayolları'nda çalışıyor, çocukları için kolonyalı mendil paketleri alıyor, hatta bazen açılmamış kahvaltı ve öğle yemeği kutuları, gümüş sofra takımlarının, bıçakların, çatalların olduğu küçük plastik paketler getiriyor. Bu plastik paketlerde pilav için bir tane büyük kaşık, tatlı için de bir tane küçük kaşık bulunuyor.

Saha'nın biri erkek biri kız iki çocuğu var ve bugün onları balkonda görebiliyor; kız, sarı ve kırmızı renkli yeni bir Puja elbisesi giymiş, yüzünü demir parmaklığa dayamış. O da bir defa aynı şeyi yapmıştı ve babası, "Böyle durma, demir yüzünde izler bırakır, cildini bozar," demişti.

Sariyi demir döşemenin üzerine seriyor, sarinin uçları yere düşüyor.

"Dikkatli ol," diye sesleniyor kayınvalidesi yan odadan. Eğiliyor, sarinin uçlarını yerden kaldırıyor.

"Dikat et, ütü çok sıcak olmayacak, sari ipek," diyor kayınvalidesi.

Ve sariyi yavaş yavaş ütülemeye başlıyor, ter boynundan bluzunun içine, göğüslerine doğru akıyor. Titriyor, bileğine bakıyor, şeker bileğinde değil. Kocası şimdi banyodan çıktı, kurulanıyor, havlunun vücuduna değişini duyabiliyor, kocasının vücudu, onun saçları.

"Acele et," diyor kocasının annesi. "Pantolonu hazır olmalı, üşütmemeli, zira hava değişiyor."

Mikrofonu yeniden duyabiliyor. *Anshuman'ın ailesinin onu bulduğunu size bildirmekten memnunuz, lütfen çocuklarınıza dikkat edin.*

Mikrofon denemesi, geri sayım tekrar başladı, on, dokuz, sekiz, rüzgâr esiyor, aniden, nereden geldiği belirsiz, bayrakların deliklerinden geçiyor, bir kısmı odaya giriyor, yüzüne çarpıyor ve garip bir nedenden dolayı ağlamaya başlıyor, yedi, altı, beş, gözyaşları kayınvalidesinin sarisinin üzerine düşüyor ve sıcak ütüyü basıyor, dört, üç, iki, damlalar buharlaşıyor, bir, sıfır, o hazır.

DOĞUM BÖLÜMÜ

Cam pencere büyük, perdeler gri ve ağır; fakat o, perdeleri kenara itiyor, küçük bir sorun var; çünkü kornişte ilerleyen beyaz plastik perde halkaları takılmış.

Çekti, daha hızlı çekti, bir halka çat diye kopup mermer döşemeye düştü. Arkasına dönüp birileri izliyor mu diye baktı; fakat kimseyi görmedi, bunun hastane malı için bir hasar olup olmadığını bilen kimse yoktu. Ama bu hasar işe yaradı, bir halka koptu ve perde sola kaydı.

Şu anda pencereden Shakespeare Sarani'den aşağı doğru inen otobüsleri ve taksileri görebiliyor. Araçlar, Ballygunge Göbeği'nden sola dönerlerken eksozlarının koyu bulutlarının arasında kaybolmadan önce sinyal lambaları yanıp sönüyor.

Doğum Bölümü ile İdare Binası arasındaki yeşillik alanda bir adamı ve bir çocuğu izliyor, küçük kız kırmızı bisikletinin üzerinde iki yana sallana sallana gidiyor. Sesleri ona kadar geliyor; fakat ne konuştuklarını anlayamıyor. Küçük kız dengesini kaybediyor ve belki de babası olan adam bisikleti tutmak için koşuyor.

Mavi bir elbise giymiş olan kız kendini ayarlarken adam bir eliyle bisikletin gidonlarından tutuyor. Bazen adamın vücudu bisikleti görmesine engel oluyor ve o zaman bütün görebildiği yarı eğilmiş ve gülerek bahçenin içinde koşan orta yaşlı bir adam oluyor.

Şimdi akşam, saat daha yedi bile olmamış; zira sokak lambaları yanmamış, o, şehri böyle seviyor. Odası günün son ışıklarıyla dolu, beyaz duvarlar benek benek kırmızı olmuş, kol saati yatağın başucundaki masada duruyor, saat iki buçukta durmuş.

Saati öğrenmek için hemşireyi bekleyecek.

Yatağına geri dönüyor, çarşafları düzeltiyor, iki yastığı kabartıp birini diğerinin üstüne koyuyor. Evde bunu hiç doğru yapamaz, yastıklar topak topak olur, kocası her zaman söylenir.

Fakat burada çarşaflar ve yastıklar bembeyaz ve gergin.

Kocası onu bu sabah ziyarete geldiğinde kırmızı mendilini bıraktı ve o, mendili yastığının üzerine seriyor. Mendil buruşmuş, ama hoş görünüyor; küçük kırmızı bir dikdörtgen, yatağın ölü beyazı üzerinde capcanlı duruyor.

Okuma lambasını açmaya teşebbüs ediyor; fakat şöyle bir düşünüyor: Yandaki masada, adı neredeyse tanıdık gelen mide ilacının üzerinde duran satış broşürlerinden başka okuyacak bir şey yok, mavi ve beyaz. İki tanesi parkta, bir tanesi tam pencerenin dışında olan, sokaktaki bir sürü büyük sodyum buharlı lamba yandığında odanın nasıl göründüğünü görmeyi daha çok istiyor.

Önceki gece bir bardak su almak için kalktığında şunu gördü: Yumuşak sarı bir ışık, soğuk çelik karyola direklerini altın gibi parlattı, ılık ve zengin. Işık, tıpkı okulunun kilisesindeki pencerelerde olduğu gibi, pencerede kırılıp camı değişik renklere boyadı.

Ve tekrar uykuya dalarken, gözleri kapanmaya başladığında, çocukluğundan kesitler görmeye başladı, yarı belleğinde yarı unutulmuş: St Paul's Kilisesi'nde pazartesi sabahı toplantısı, Rahibe Lucy günlüğünden okuyor, Tanrı barışın sağlanması için beni vasıta kıldı, sevginizin aracısı yaptı; beyaz çoraplarının kaymamasını sağlayan siyah lastikler.

Belki trafik sıkışıktır.

Araba kornalarını, bir motorun hızını artırışını, yüksek sesle bağıran bir adamın sesini belli belirsiz duyabiliyor. Koridorda biri öksürüyor: Bu, dolaşan çöpçü, bir süre sonra cadde sessizleştiğinde, mermere sürtünen tahta bezinin ve çöpçünün terliklerinin sesini duyabiliyor.

Geri dönüp tekrar pencereye doğru yürüyor. Bu sefer arabalar trafiğe takılmış, tıpkı sıra halinde bekleyen parlak renkli karıncalar gibiler, iki polis memuru kollarını sallıyor. Adamla kız gitmiş, bir eskici, gölgesiyle kaplı sarı bir bankta oturuyor. Rüzgârın hastane bahçesindeki dev okaliptus ağaçlarının yapraklarını hışırdatarak esmeye başladığını görebiliyor. İki ağacın arasında asılı, üzerinde bir yığın şey yazan bir flama var; ama o, bu mesafeden ne yazdığını göremiyor, belki de gözlüğe ihtiyacı var.

Rüzgârı hissedemiyor, böylesi daha iyi; çünkü hastanenin verdiği ince geceliğinden tenine işlemeye başlayan odanın soğukluğunu fark edebiliyor. Gecelik en az bir beden büyük: Etek kısmı yere değiyor ve ayağı takılmasın diye dikkatli olmak zorunda, geceliğin askıları omuzlarından düşüyor. İlk iki gün bunu fark edemeyecek kadar hastaydı, sonradan kendini çok rahatsız, tedirgin hissetti; hemşirelerden birinden geceliğini değiştirmelerini istedi; fakat hemşire hastanedeki bütün geceliklerin bedenlerinin standart olduğunu söyledi. Artık o da alıştı.

Ve kim Shakespeare Sokağı'nda durup altıncı kattaki bir hastane odasının penceresinden bakan bir hastaya gözlerini dikip bakacak?

Saçma, benim aptallığım diye düşünüyor yatağa yatmak için geri dönerken. Başını yatağın demirine sertçe çarpıyor, acıyla geri çekiliyor. Yastıkları ayarlayıp uzanıyor, beyaz battaniyeyi üzerine örtüyor, başı acıyor. Yan dönüyor, kırmızı mendilde onun kokusunu duyabiliyor: Tıraş losyonu, teri, elleri, kalın ensesi.

İlk ve son defa hastanede bulunuşu, her Durga Puja'da ziyaret ettiği büyükbabasının Deoghar'daki yerindeydi. Bu, çok uzun zaman önce olmalı; çünkü erkek kardeşi henüz doğmamıştı, önceki geceyi hatırlayabiliyor.

Tren, Sealdah İstasyonu'ndan sabah saat beş buçukta hareket edecek, geç yatıyor, yapılması gereken pek çok şey var: Resimli kitaplar çantanın altına doğru yerleştiril-

meli, bir tanesi annesinin el çantasına konulmalı, çünkü trende okumak isteyebilir, en çok sevdiği ruju annesinin bileziklerinin ve küpelerinin yanında. Saat iki oldu; ama uyuyamıyor, dörtte kalkması lazım; çünkü diş fırçası ve geceliği de bavula konulacak. Duvardaki saate bakmaya devam ediyor, saatin vuruş sesi gecenin sessizliğinde iyice büyüyor. Yan odadan gelen tartışma seslerini duyabiliyor. Annesiyle babası hangi odaların kilitleneceğini, anahtarı kimin saklayacağını ve odaları her üç günde bir havalandırması, mektupları alması gereken hizmetçi için talimatların nereye koyulacağını tartışıyorlar.

Uyandığında yatak odası zifiri karanlık, bavulları ve yerde duran seyahat çantasını görebiliyor, tamamen hazır ve paketlenmiş, yaşlı adamlar ve kadınlar gibi birbirlerine sokulmuş, taksiye götürülmeyi bekliyorlar.

Annesi tren kıyafetini yatağın üzerine koymuş: Siyah etek ve kırmızı üst, "Koyu renkler seçtim ki toz ve motordan gelen kömür isini belli etmesin," diyor annesi. Mutfağa giden verandada dişlerini fırçalarken öğle yemeği kutularının tıkırtısını duyabiliyor, annesi yolculuk için öğle yemeklerini paketliyor. Demir parmaklıktan, otobüs durağında durup taksi arayan babasını görebiliyor.

Büyükbaba sabah çayı gibi kokuyor, kolalı gömlek kollarındaki su ve sabun kokusunu duyabiliyor, temiz ve taze; parmakları yumuşak, kırışık, büyükbabasının parmaklarına tutunuyor ve yürüyor. Rüzgâr eteğine doluyor, bluzunun içine, gözlerine giriyor. Bu, şehirden gelen bir kız ve kasabalılar ona bakmak için başlarını çeviriyorlar, ayakkabılarına, erkek çocuğu gibi kısacık kesilmiş siyah ve güzel saçlarına bakmak için.

"Haathi Pahar'a gidiyoruz," diyor büyükbaba. "İngilizler buna Fillerin Dağı diyorlar. Uyuyan fillere benzeyen beş tane dev kaya. Orada, kayaların tam arasında, yağmur yağsın yağmasın, hava soğuk ya da sıcak olsun, su üç yüz altmış beş gün boyunca her gün yirmi dört saat berrak

bir şekilde akmaya devam eder. Suyun nereden geldiğini bilen yok; çünkü yakınlarda hiçbir dere, hiçbir nehir yok ve bildiğin gibi, sana daha önce anlatmıştım, burası kurak bir yayla. Bu şişeyi al, orada dolduracağız."

Biri kapıyı çalıyor ve hemşire içeri giriyor, hemşirenin yatağa doğru ilerlediğini, orada durduğunu duyabiliyor. Yeni bir hemşire olmalı; çünkü bu sesi daha önce duymamıştı, ağır adımları, bileziklerin şangırtısı.

"Bugün akşam yemeğini ne zaman istersin, Didi?" diye soruyor hemşire.

Uyuyormuş gibi yapıyor, hemşire yatağın başucundaki masaya doğru yürüyor, sandalyenin yerini değiştirdiğini, ama perdeleri olduğu yerde bıraktığını duyuyor.

"Bugün akşam yemeğini ne zaman istersin, Didi?" diye tekrar soruyor hemşire.

Kımıldamıyor, hemşire dilini şapırdatıyor, duruyor, hareket ediyor, ayaklarını sürüyor ve sonra kapıyı ardından kapatıp dışarı çıkıyor.

Rahatlıyor, hemşire yerdeki beyaz halkayı fark etmiyor, yan dönüyor, sokaktaki ışıklar yanmış.

Yattığı yerden sodyum buharlı lambalardan yayılan parlaklıkla aydınlanan gecenin mor dikdörtgenini penceresinde görebiliyor. Battaniyeyi kaldırıyor, geceliği dizlerine kadar iniyor, omuzlarından kayıp onları açıkta bırakıyor, ama buna aldırmıyor.

Çay tezgâhlarının yanından yürüyerek geçiyorlar, sütün ve kaynayan fesleğen yapraklarının kokusunu duyabiliyorlar, faytonların yanından geçerlerken onları istasyondan getiren faytoncuyu fark ediyor, faytoncu gülümsüyor, büyükbaba taşlı caddeden sola, kenarında bir sıra halinde kırmızı ve beyaz yabani çiçekler olan toprak yola saparlarken ileri bakmaya devam ediyor.

"Daha ne kadar var, büyükbaba?"

"Neredeyse geldik," diyor, yüzü sabah ışığında parlıyor, güneş çerçevesiz gözlüklerine parlak iki nokta halinde düşüyor.

Ve sonra birden, virajı döner dönmez, kayaları, başlarını toprağa gömüp uyuyan filleri görebiliyor. Dev siyahgri taşlar, benekli ve ılık. Beş tanesi hemen hemen aynı büyüklükte, iki tanesi bir arada, geri kalanlar farklı yerlere dağılmış. Coğrafya kıtaplarındaki Afrikalı hayvan sürüsü gibi, başsız ve dişsiz. Yaklaşık kendi yaşlarında iki çocuk bir filin sırtında oynuyor.

Büyükbabanın parmağını bırakıyor, o koştukça toprak da koşuyor sanki, kayalardan birinin üzerine tırmanıyor.

"Dikkatli ol, adımına dikkat et, sağına bak, tapınağı görebilirsin."

Üç yüz yıldan daha uzun bir süre önce inşa edilmiş olan kuleye bakıyor, kulenin tepesine bağlanmış oyuncak bebeğin başındaki kırmızı fiyonga benzeyen büyük kırmızı kurdela yığınını görebiliyor. Her kurdela, dileği gerçekleşmiş bir seyyah tarafından bağlanmış.

"Dilek tut," diyor büyükbaba, "kayanın üzerinde dur, kuleye bak, gözlerini kapat ve dilek tut." Dileğini yüksek sesle söyleme, sadece içinden fısılda, kimse seni duymasın."

Ne dileyecekti? Dükkânın vitrininde gördüğü, farı olan, parlak deri şeritli gidonları ve önde mavi bir sepeti olan kırmızı bisiklet. "Kalküta'da nerede bisiklete bineceksin?" demişti babası ve kendisi ne denmek istediğini anlamıştı.

Fakat yine de dükkânın vitrinindeki kırmızı bisikleti diliyor.

Aşağı inmek için döndüğünde kayıp düşüyor, başını kayaya çarpıyor, ayakları filin sırtı boyunca sürükleniyor, çığlık atıyor, çeşmeye çarpıyor, soğuk su sıyrılmış dizlerinin üzerinden çağıldayarak akıyor.

Büyükbaba orada, siyah atkısı üzerinde koruyucu bir battaniye gibi sallanıyor, büyükbaba eğildikçe güneşin gözlerine girmesini engelliyor, onu yerden kaldırıyor. Bilinci yerinde; ama gözlerini açamıyor, acı, bır alev gıbi bütün

vücudunu kaplıyor, büyükbabanın gömleğini kavrıyor, kola kokusunu ve kendi kan kokusunu alabiliyor, kan ılık ılık yüzünden akıp burnuna giriyor, dudaklarına geliyor.

İki saat sonra Dettol ve tütsü kokusuna uyanıyor. Küçük bir odada, büyükbaba yanında elini tutuyor, annesi ayak ucunda, gözleri kapalı, dua ederken dudakları kıpırdıyor.

"Endişelenme, yarın iyi olacaksın," diyor annesi, "dizine dikiş atıldı, hiçbir kemik kırılmamış; ama emin olmak için röntgenleri bekleyelim."

Ve o bütün bunları söylerken büyükbaba kapının dışında duran birine işaret ediyor; farı, kırmızı deri şeritli gidonları ve önde mavi sepeti olan kırmızı bisiklet içeri geliyor.

"İşte, dileğin," diyor büyükbaba ve canının yanmasına, başının etrafındaki beyaz bandaj çok sıkı olduğundan gözlerini zorlukla oynatabilmesine rağmen gülümsüyor.

Annesi dua etmeyi bırakıyor ve bisikleti içeri getiren çocuk, bisiklet kendisininmiş gibi zıplamaya, bisikletin zilini çalmaya başlıyor, ta ki doktorun asistanı koşarak içeri gelip başka hastaların da olduğunu ve orasının bir pazar yeri olmadığını, bir hastane olduğunu söyleyinceye kadar.

Geceliğin üzerinden sağ dizini yokluyor, dikiş izleri hâlâ orada; alnında ise, tam gözlerinin üzerinde, kaşlarıyla yarı yarıya örtülmüş yara izleri var. Kocası, birlikte çıplak olarak yattıkları ilk gece bu yarayı sormuştu. Onun kalbini, başıyla dokunduğu çenesini, saçında gezen büyük ellerini hissetti.

"Alnındaki yara izine estetik yaptıralım" dedi, "iyi görünmüyor. Neden kaşlarını daha kalın boyamıyorsun, böylelikle görünmez."

Cevap vermedi. "Sadece şaka yapıyorum," dedi kocası.

Uyuyamadı, bir bardak su almak için kalktı, kalan yemeklerin üzerlerinin açık olduğunu gördü. Hamambö-

cekleri yemek masasında cırıt atıyorlardı, bir tanesi salatanın sirkesi içinde yüzüyordu, pilav kurumuştu. Pilavın üstünü örttü, sirkeyi lavaboya boşalttı ve yatağına geri döndü, ama uyuyamadı.

Onun çıplak kalçalarını, kollarını, geniş omuzlarını, göğsünün kalkıp inişini seyretti. Vantilatöre bakmaya devam etti, kaç tane kanadı olduğunu saymaya çalıştı, binaların birbirine değmesini engellemek için gökyüzünün kendisine dar yollar açtığı bir gecede, iki odalı bir dairedeki hayatının başlangıcında.

O gece beyaz gecelikleri dalgalanan, adeta gökyüzünde dans eden, genç ve yaşlı hamile kadınları hayal etti. Televizyonda paraşütle gösteri yapanlar gibi el ele tutuşup bacaklarını açıyorlar ve rüzgârın ani bir esişinde doğum yapıyorlar. Bebekler yağıyor, bir kısmı göbek bağlarını koparıyor, diğerleri rüzgârda sallanarak annelerinin rahimlerinden sarkıyorlar. Verandada kendisine el sallayan erkek kardeşini görüyor, başka tarafa bakıyor, gökyüzünde uçan mavi bir yatak örtüsü görebiliyor, safranın boğazında yükseldiğini hissediyor, midesinin içinde iki kol büyüyor ve onu kalbinden sıkıca yakalıyor.

"Uyan, Didi," diyor hemşire.

İlk başta uyku sersemliğinin etkisiyle duymuyor. "Uyan," diye tekrarlıyor hemşire, bu sefer eli onun omzunda.

"Evet." Hemşirenin yüzünü kendi yüzüne eğilirken gördüğünde söyleyebildiği tek şey bu: Saçındaki gri çubuklar, kırmızı plastik küpeler, alt dudağının bitimindeki ben.

"Acıkmadın mı? Daha önce iki defa geldim, fakat uyanmadın."

Hemşire yataktan uzaklaşıyor, geriye doğru yürüyor ve pencereyi yarı yarıya kapatacak bir şekilde odanın neredeyse ortasında duruyor.

Sol tarafında öğle yemeği tepsisi, tepsinin içinde de alüminyum folyoyla kaplı iki çelik tabak var, kapı hafif

aralık, koridordan gelen ışık, dar bir beyaz dikdörtgen halinde odaya giriyor.

"Saat kaç?" diye soruyor, başı hâlâ acıyor, uykunun tadı damağında.

"Geceyarısı civarı. Saatini ayarladım," diyor hemşire öğle yemeği tabağını yatağın başucundaki masaya koyarken.

Sonra sanki dışarı çıkacakmış gibi kapıya doğru yürüyor; fakat çıkmıyor, kapıyı kapatıyor ve orada duruyor. "Yemeğini bitirene kadar odadan ayrılmayacağım."

Folyo sıcak, parmaklarını geri çekiyor, hemşire yanına geliyor ve folyoyu tabağın kenarından yırtıyor.

Kendini rahatsız hissediyor, bir yabancı, yemek yerken onu izliyor, geceliği omuzlarından düşüyor, ama yine de hemşirenin gitmesini istemiyor, kaşığı pilava saplıyor. Yemeği bitiyor, hemşire masayı temizlemeye başlıyor.

"Acele etmeliyim," diyor, "Zaten iki saat geç kaldım. Ve son otobüs saat yarımda kalkıyor."

"Nerede oturuyorsunuz?"

"Barasat'ta, Didi. Oraya varmak bir saatten fazla sürüyor. Bu saatte trafik olmuyor, o nedenle kırk-kırk beş dakikadan çok sürmez."

"Kocanız şikâyet etmiyor mu?"

"Ne kocası? Onu uzun süre önce terk ettim."

Bir an için kendini kötü hissediyor: Konuşma, hiç istemeden, kişisel bir hal almıştı. Başka bir konu ararken kendini mahcup hissediyor, ama hemşire masayı silerken, alüminyum folyoyu buruştururken, onu tabağa atarken, dışarıda koridora bırakırken buna hiç aldırış ediyormuş gibi görünmüyor.

Dönüyor ve battaniyesini düzeltiyor, yastıkları ayarlıyor.

Sonra birden, hemşire, kol bantlarındaki çengelli iğnelerden birini çıkarıyor ve nazikçe geceliğinin askılarını tutturuyor. Bu, gözle görülür bir güç harcamaksızın yapılan

bir hareket ve hemşirenin işini yapıyor olduğunu bilmesine rağmen ellerinin dokunuşu ve çengelli iğneyi fazla kumaşa tutturuşu kendini güvende hissetmesini sağlıyor.

"Artık kaymayacak," diyor kapıyı ardından kapatırken. "İyi uyu, Didi. Yarın görüşürüz."

Hemşirenin koridordaki adımlarının yankılanışını, yemek arabasının mutfağa veya her nereden geldiyse oraya geri götürülüşünü duyabiliyor.

Pencereden dışarı çıkan ve şehrin karanlığına karışank odasındaki karanlık gibi, yaptığı düşükten sonra, sen doğmadan çok uzun süre önce, ilk defa yalnız olmadığını hissedebiliyor.

CİNAYETİN SIRRI

"Hastane orada," diye gösteriyor kocası.

Uzaklarda, başının ve omuzlarının üzerinden, ağaçların, evlerin arasından, bir çatıdan gökyüzüne doğru yükselen gri dumanın soluna, Victoria Anıtı'nın beyaz mermer kubbesinin sağına doğru beyaz bir şeridi işaret ediyor.

"Orası senin iki hafta boyunca kapalı kaldığın hastane," diyor kocası, "ve orası Park Sokağı, ışıkları göremiyor musun?"

Evet görebiliyor, fakat bu gece biri ona gösterecek ve o da görecek, hiçbir şeyi mahvetmek istemiyor.

İki gün sonra on dört nisan, Bengal yeni yılı, karayelin esme zamanı, taşındıkları yeni dairenin terasında duruyorlar ve rüzgârı hissedebiliyor, sarisinin ucu hafifçe bacağına değiyor.

Etrafa bakıyor, iki büyük siyah su tankına, televizyon anteninde asılı duran tele bakıyor. Telde sallanan bir elbise askısı var; fakat asılı hiçbir elbise yok. Bir köşede kırılmış beyaz seramik bir klozet görebiliyor, lekeli, ama ilginçtir ki siyah kapağı parlıyor. Sanki yeniymiş gibi.

Bir hafta önce, düşük yaptıktan sonra taşındıkları ilk gün, ev sahibi nazik olmasına rağmen terasa hiç gelmediler. Kocasının annesi ve babası, "Siz neden birlikte biraz zaman geçirmiyorsunuz, biz daha sonra geliriz," demişlerdi.

"Terası istediğiniz zaman kullanabilirsiniz. Mart ve nisan aylarında burası çok güzel olur," demişti ev sahibi. "Evinizden daha soğuk olur, eğer artık çok geçse bir atkı almalısınız."

"Burası biraz kirli, ama siz genç insanlarsınız. Burayı derleyip toparlayabilirsiniz, birkaç saksı çiçek koyar, etrafı temizleyebilirsiniz. Biz çok yaşlıyız," demişti ev sahibinin karısı.

Ev sahibinin karısına gülümsedi, elini avucuna alırken, kira kontratını okuyan kocasına baktı. İmza atarken elindeki damarları görebiliyordu.

"Buraya gel, bu taraftan," diyor kocası ve o da onu izliyor, bir çocuk gibi, onun beyaz çizgili gömleğine ve bu sabah ütü çizgisi bir hat halinde durmuyor dediği için iki defa ütülediği gri pantolonuna bakıyor, beyaz çoraplarının uçlarını, Park Sokağı'ndaki ışıkları görebiliyor, büyük beyaz bina her hafta mankenleri değiştirdikleri Continental Oteli.

Küçük kırmızı olanlar, pırıldayan ışıklar, duvarında dev bir ejderha resmi olan ve mönünün bu ejderhanın dilinde yazılı olduğu Çin Restoranı olmalı. Kalküta Elektrik Dağıtım Şirketi'ni görebiliyor, ışıklı dev bir yer yuvarlağı küresi daireler halinde dönüyor, şu anda Afrika ona dönük.

Kocasının elleri parmaklıklarda ve uzağa bakıyor, sırtında gergin bir şekilde duran gömleği kürek kemiklerini iyice belli ediyor. Esniyor ve gözlerini ovuşturuyor, biliyor ki birazdan içki isteyecek.

"Bana aşağıdan içecek bir şeyler getirir misin?" diyor ve o da evet diyerek merdivenlerden iniyor, ellerinin duvara sürtünüşünü hissedebiliyor, burası daha sıcak, eve giriyor, içerisi karanlık, ışıkları yakıyor ve sonra mutfağa yürüyor.

Derin dondurucudan iki tane buz alıp çelik bir bardağın içine koyuyor, adının bardağın üzerine işlenmiş olduğunu görebiliyor.

Her öğleden sonra mahalleye gelen yaşlı adamı hatırlıyor, adam petrol rafinerisindeki güvercinlere bakmak için bir süre durur ve sonra bağırarak onun anlayamadığı bir şeyler söylerdi.

Bir gün annesi adamı yukarı çağırdı, adama çelik bardağı verdi. "Küçük kız bardakta kendi adının olmasını istiyor," dedi adam ve gülümseyerek onun başını okşadı.

Küçük deri çantasından ufak bir çekiç ve çelik oyma kalemini çıkartışını izledi. Sonra adam yere oturup bacaklarını açtı ve küçük bardağı iki ayağının arasında tuttu, başparmağı bardağın kenarında büyük izler bırakıyordu. Fakat o, çelik oyma kalemine çekiçle vururken, bardakta bir bir noktalar oluşurken buna hiç aldırmadı ve adının harf harf çeliğin üzerinde oluştuğunu gördü. İşi bitmişti, bardağı pantolonuyla sildi. "Gidip annenden iki rupi getir," dedi.

İçkiyi bardağa koyuyor, içkinin buza çarptıkça çıkardığı çıtırtıyı duyabiliyor. Bu sefer duvarda yukarı doğru giden gölgesine bakarak merdivenlerden çıkıyor; soğuk, titremesine neden oluyor. Terasın sahanlığına vardığında artık daha iyi olacak diye düşünüyor, kayınvalidesi orada değil, böylelikle daha az kıyafetin ütülenmesi gerekecek.

Terasa geldiğinde, kocası köşeye yakın bir yerde durmuş, kırmızı tuğlalı bir binayı gösteriyor, o, binanın sadece en üst katını ve yine o kata ait olan, bir katot lambası ışığıyla aydınlatılmış, hepsi kilitli olan pek çok kapının bulunduğu uzun bir koridor görebiliyor. Bu, ona kütüphane raflarında dizili kitapları hatırlatıyor. Katot lambasının ışığı titreşiyor.

"O kırmızı binayı görebiliyor musun?" diye soruyor içkisini alırken. Ve sonra içkisini yudum yudum içerken bir ses çıkarıyor. "Orası benim okulum," diyor.

"Şimdilerde oraya kaydolmak çok zor. Oraya geçen hafta gittim ve müdürle görüştüm," diyor kırmızı binaya bakmaya devam ederek. "Ben eski bir öğrenci olduğum için bana çok iyi davrandılar. Onlara çocuğumu okula kaydetmek istediğimi söyledim."

İçkisi neredeyse bitmek üzere, bardağını ona doğru uzatıyor ve o da şimdi gidip gidemeyeceğini bilmeden

bardağı tutuyor. Merdivenlere gitmek için dönüyor, çeliğin soğukluğunu ellerinde hissedebiliyor, buzlardan biri hâlâ erimemiş, bardakta duruyor.

"Nereye gittiğini sanıyorsun?" diyor. "Ne söylediğimi duymadın mı, orası çocuğumu yollamak istediğim yer. Şimdi müdüre ne diyeceğim?"

Kocasına gülümsüyor, rüzgârı sarisinde hissedebiliyor. Bakışlarını kocasının omzunun üzerinden, onun gösterdiği okuldan sokağın alt tarafındaki başka bir evin terasına kaydırıyor. Bir kadının elbiseleri asışını görebiliyor, elbiselerin birbirlerine çarptıklarını duyuyor, gecenin geç bir saatinde bu ilginç, bir çocuk kadına bakıyor ve sonra, uzaktan kırmızı bir kriket topu gibi görünen bir şeyle oynuyor.

"Bana bir bardak daha içki getir," diyor. "En azından bunu yapabilirsin."

"Evet," diyor ve dönüyor.

Bu hikâyeyi nasıl bitireceğiz? Kocasına ikinci bir içecek daha getirmek için aşağı gidebilir, içeceğin buza çarptıkça çıkardığı çıtırtıyı duyar, merdivenlerden yukarı çıkar ve kocasının okuldan, ona bir türlü veremediği çocuktan bahsetmesini dinler.

Veya hikâyeyi şöyle de bitirebiliriz:

Içkiyle geri dönüyor, kocası onun ayak sesini bile duymuyor, uzaklara, Park Sokağı'ndaki ışıklara bakıyor ve elinde bardakla kocasına doğru yaklaşıyor. Eğiliyor, bardağı terasa bırakıyor, iki eline de ihtiyacı olacak, kocasının sırtı dönük, ilk içki hislerini köreltmiş olmalı; çünkü onun ancak iki fit uzaklıkta olduğunu duyamıyor ve hissedemiyor.

Aniden kimsenin duymayacağı bir çığlık kopuyor, beyaz bir gömlek ve gri pantolon, beyaz çoraplar ve siyah ayakkabılar içindeki bir vücut, daha çok çöplük gibi olduğu, yakınlardaki binalardan gelen çöplerle dolu olduğu için pek kimsenin kullanmadığı dar bir sokağa düşüyor.

Kuru çöpler, kokmaya başlamadığı için acele temizlenmesi gerekmeyen türden çöpler, eski gazeteler, demir

parçaları ve kırık mobilyalar. Böylelikle korkuyla kaçan bir kedi haricinde kimse vücudun düştüğünü duymuyor.

Bir süre sonra kan, başının etrafında donuyor, gece ağırlaşırken ve karanlık, bir yabancının vücudu fark etme şansını ortadan kaldırarak sokağı kaplarken hiçbir şey kımıldamıyor.

Kısa bir zaman sonra, düzgünce katlanmış kırmızı bir mendil terastan düşüyor, yarı yolda bir kısmı açılıyor ve hafif bir rüzgâr nedeniyle yolundan birkaç inç saparak düşmeye devam ediyor.

Cesedin üzerinde, bacağının üzerinde, dizinden inçlerce yukarıda dinlenmeye geliyor ve ablam aşağı iniyor, en sonunda özgür. Bekleyen bir taksi var ve şoföre onu bir zamanlar evi olan yere, güvercinlerin kafeslerinde uyudukları mahalleye götürmesini söylüyor.

DEDİKODU

"Yüzlerini görmeliydin," diyor.

"Yüzleri nasıl ki?" diye soruyorum.

Gülmeye başlıyor.

Bir nisan öğleden sonrası, hava çok sıcak ve balkondan terlikleri sokaktaki asfalta yapıştığı için sekerek yürüyen iki kişi gördüm.

Karayel geç kaldı. Yağmur dağlarda yolunu kaybetmiş olmalı diyor. Rüzgârlar yıllardır aynı rotayı, aynı gökyüzünü, aynı denizi dolaşmaktan sıkılmış olmalılar ki bu sefer bir ara vermeyi kararlaştırdılar.

Pencereleri kapattık, iki havluyu ıslattı, her bir perdenin üzerine bir tane astı. Tavandaki vantilatör çalışıyor, bir tane de masa vantilatörü kurduk, sağdan sola, soldan sağa dönüp duruyor.

"Neden iki vantilatöre ihtiyacın var?" diye soruyorum.

"Su buharlaşıyor, seni aptal," diyor, "odanın serinlemesini sağlıyor."

Gülüyor, o kadar çok gülüyor ki gözleri kapanıyor, göğsünün kalkıp indiğini görebiliyorum, başını arkaya atıyor, boynunu, saçlarını, dişlerini görebiliyorum. Gülüşü yüzünü kırıştırıyor, elmacık kemiklerinin neredeyse gözlerine değmesine neden oluyor. Eğer sesi kapatırsam ağlıyormuş gibi görünecek; çünkü gözlerinde biriken yaşları da görebiliyorum.

Onun şimdiye kadar böyle güldüğünü hiç görmemiştim, şimdi kamış sandalyenin kolçaklarına tutunarak eğiliyor, saçları yüzüne dökülüyor, siyah saç tellerinin arasından kapalı gözlerini görebiliyorum.

"Yüzlerini görmeliydin," diyor.

"Gülmeyi bırak ve bana hikâyeyi anlat," diyorum, sahte bir kızgınlık, sahte bir heyecanla.

Ve o, dudaklarını büzüyor, suratını asıyor, sandalyeden kalkıyor ve bir ara vermeye ihtiyacı olduğunu söylüyor. Odadan dışarı çıkıyor.

"Nereye gidiyorsun?" diye soruyorum.

Cevap vermiyor, sadece perdeleri kenara itiyor. Yan odada öksürdüğünü duyabiliyorum.

"İyi misin?" diye soruyorum, gülüşünün aniden kesilmesinden endişelenerek.

Ve o an içeri giriyor. "Gülmeyi yüzümden sildim" diyor ve gülümsüyor. "Şimdi sana hikâyeyi anlatabilirim."

"Bunu nasıl yaptın?" diye soruyorum.

"Hatırlıyorum," diyor, "fakat önce onlara ne söylediğimi anlatmama izin ver." Ve başlıyor.

Ofiste dört kişiyiz. Bir, İki, Üç ve ben, hepimiz hamileyiz ve pazartesiyle cumartesi arası her gün öğlen bir buçukta yemek odasında aynı masaya oturuyor, sefertaslarımızı açıyor, yemek yiyor ve kayınvalidelerimizle ilgili hikâyeler anlatıyoruz. Ben hariç herkes. Ben sesiz kalıyorum. Çünkü kayınvalidemle ilgili hiçbir problemim yok. Onlar sırrı bilmek istiyorlar, ama ben soruyu geçiştiriyorum.

Bir, kayınvalidesinin saat ona kadar uyuduğunu, kendisininse sabah beşte kalkmak zorunda olduğunu, önceki gecenin bulaşıklarını yıkadığını, su kaynattığını, çay yaptığını, hamur yoğurduğunu, kocasının öğle yemeği için çapatis[5] yaptığını, kayınpederinin kahvaltısını hazırladığını, yatağa çay servisi yaptığını, banyoya girdiğini, kocasının kirli çoraplarını yıkayıp iş kıyafetlerini ütülediğini, hizmetçiye yerleri süpürüp ovarken nezaret ettiğini, yer suyuna birkaç damla Dettol koyup koymadığını kontrol etti-

5) Çapatis; mayasız hamurdan yapılan kepekli ekmek.

ğini, sonra giyinip ofise giden servise yetişmek için koşarak aşağı indiğini anlatıyor. Ve akşam beş buçuk civarında eve gittiğinde koşuşturma yine başlıyor: Kayınvalide televizyon izleyip kayınpeder geğirerek o günkü gazeteyi okumaya çalışırken yemek yapmak, bulaşık yıkamak, yemek servisi, yemek masasını silmek; gece fırlayarak uyandığında, bebek içinde hareket ederken kocası ya uyuyor ya da iş arkadaşlarıyla bir kulüpte oluyor, tabii sarhoş bir halde. Kayınvalidesi, "Umarım erkek olur," diyor.

İki, kayınvalidesinin hantal biri olmadığını, onun da yemek yaptığını, bulaşık ve çamaşır yıkadığını; ama sadece oğlu için, kocası için yaptığını söylüyor. Ne daha fazlası ne de daha azı. İki, kendi yemeğini pişirirken kayınvalidesi oğlunun öğle yemeğini paketliyor, kayınvalidesi oğlunun kıyafetlerini ütülerken İki ütünün boşalmasını beklemek ve sonra aceleyle kendininkileri ütülemek zorunda. Kayınvalidesi akşam yemeğini ölçülü porsiyonlarla yapıyor ki oğlu yediğinde artık yemeklerden başka bir şey kalmasın ve İki, gece geç saatlerde, herkes uyuyunca, çok kısık ateşte yumurta kaynatmak zorunda kalıyor. Ateş kısık olmalı ki gazın sesi kimseyi uyandırmasın. Bebeğinin yumurtadaki proteine ihtiyacı var ve o her gün ofisinin yanındaki marketten bir yumurta alıyor, bunu kayınvalidesinin hiç kontrol etmediği çantasında peçetelerle beraber saklıyor, tuz ve karabiber bir kâğıda sarılı oluyor. Kayınvalidesinin tüm istediği bir erkek torun.

Üç, kocasının kendisini dövdüğünü ve kayınvalidesinin de bunu izlediğini söylüyor. Belgesellerdeki kadar kötü değil, yalnızca onu saçından çekiyor veya yanağına sertçe vuruyor. Bir gün kocası işten gelmiş ve televizyon kumandasını bulamamış, Üç'e onu aramasını söylemiş ve o tam yere eğilip uzaktan kumandanın yatağın altında olup olmadığına bakarken kocası ona tekme atıp, "Neden kumandanın nerede olduğunu bilmiyorsun?" demiş. Düşmüş, dişi kırılmış, ağzındaki kan tadını alıyormuş ve yatakta

gülerek oturan kayınvalidesinin, "Genç kadınlar artık kocalarına iyi bakmıyorlar," dediğini duyabiliyormuş. Kocası, okuldayken iyi bir futbol oyuncusu olduğunu söyleyerek lafa karışıyor, annesinin bunu hatırlayıp hatırlamadığını soruyor ve annesi evet diyor, işte bu sayede o kadar sert vurabiliyor. Bazen tıpkı öyle vuruyor. Örneğin, kocasının arkadaşları eve geldiğinde ve ona içkiler için buz getirmesini söylediğinde o, güç kesintisi olduğunu, buz kabının tekrar dolmadığını söylemiş. Kocası oturma odasındaki kanepeden kalkıp ona doğru koşmuş ve ona vurmuş, o da buzdolabına çarpmış ve kayınvalidesi onun gözlerine bakarken arkadaşları utanıp kalkmak zorunda olduklarını söylemişler. Kayınvalidesi, "İçindeki erkek çocuğuna iyi bak, buzu marketten al," demiş.

Benim durumumu düşün. Bunlar her gün anlatılan üç hikâye, bir gün bazı şeyler ekleniyor, bir diğer gün bazı şeyler çıkartılıyor. Belki onlar abartıyorlar; fakat kesin olan bir şey var ki bu hikâyeler, Bir, İki ve Üç'ün hayal evlerini inşa ettikleri sütunlar. Onlar bu evde her gün bir saat, açılıp kapanan yemek kutularının sesi arasında, kayınvalidelerinden uzakta ve barış içinde yaşıyorlar.

Tabii ki hayatlarımızda başka şeyler de var, mesela en sevdiğimiz televizyon şovları, patronlarımızın flörtleri, ofisteki diğer kadınlar, telefonda bir aşk macerası yaşayan resepsiyonist. Ve biz bunlar hakkında konuşuyoruz, hatta bir defa onlara yaşlı adamı ve güvercinleri anlattım, fakat kayınvalideler görünmez bir şekilde oturuyorlar, tıpkı küçük bir odadaki üç fil gibi ve yüzünü başka tarafa çevirsen de, onların orada olduğunu unutsan da, konuyu değiştirmeye çalışsan da, baktığımızda gölgeleri yere düşüyor ve biliyorsun ki kurtuluş yok, çünkü üç fil kapının karşısına dikilmiş.

İlk başta kayınvalidemi sordular ve ben her şeyin yolunda olduğunu, durumun çok kötü olmadığını söyledim. "Ne demek istiyorsun, Dört? Bize ondan bahset, Dört.

Sana karşı iyi mi? Onu mutlu etmek için ne yapman gerekiyor? Kocanla kavga ederken sana cephe almıyor mu? Kocan nasıl biri, Dört?"

İlk birkaç hafta masada, kadın dergilerindeki konular gibi bu sorular dolaştı ve ben gülümseyerek bu soruları geçiştirdim. Bu sorular benim sabrımı sınamaya başlamadan önce Bir, İki ve Üç benim imdadıma yetişti. Bana bu soruları sormayı bıraktılar.

Belki de benim içini döken tiplerden olmadığımı anladılar, belki benim daha kötüye gittiğimi, o kadar kötü, cehennem gibi bir hayatımın olduğunu ve onunla ilgili konuşamadığımı, acıya karşı garip bir hissizliğim olduğunu düşündüler, bilmiyorum. Veya onlar gizlice benim, gelinlerin hiçbir şey yapmak zorunda olmadıkları, sadece evi süsledikleri bir rüya aleminde yaşadığımı düşündüler. Her iki şekilde de beni bir denek taşı olarak kullandılar, onların yaşında, ama aynı zamanda daha yaşlı biri, nasihat veren biri, yarı arkadaş yarı abla, her şeyi görmüş geçirmiş biri ve bu yüzden günlük öfke ve nefretin üstünde ve ötesinde biri.

Bir öğleden sonra ben de üzerime düşeni yapmaya karar veriyorum. Vakit geldiğinde yemek odasında toplanıyoruz ve onlara bana yaklaşmalarını söylüyorum, küçük kızlar gibi talimatımı dinliyorlar ve onlara söyleyeceklerimin kendilerini şok edebileceğini, ama bağırmamalarını veya başka herhangi bir şey yapmamalarını söylüyorum. Sadece dinlemeliler ve, "Evet Dört, aynen söylediğin gibi yapacağız, uzun zamandır senin hikâyeni dinlemeyi bekliyorduk ve bugün çok özel bir gün," demeliler.

Derin bir nefes alıyorum ve onlara her gece onlar kıyafet ütülerken, bulaşıkları yıkarken, sebzeleri keserken, kumandayı yatağın altında aramak için yere eğilirken, hakaretlere ve alaylara tahammül ederken, yatak odamdan uzakta, kayınvalidemin yanında yatıyor olduğumu, vücutlarımızın birbirine sarıldığını, bacaklarımın arasında du-

dakları ve diliyle o davetsiz misafirin, oğlunun, yani kocamın bıraktığı izleri temizlediğini söylüyorum.

Ona sesini alçaltmasını söylüyorum, sonra komşular ne der.

Fakat bır kez daha gülüyor, bu bir dedikodu diyor, beni de içine sürüklüyor ve gülüyoruz, gülüyoruz, ikimiz birlikte güneş batıncaya kadar gülüyoruz, pencerelerdeki havlular kuruyor, bir tanesi düşüyor, nisan öğleden sonrası nisan akşamına, nisan akşamı da bir nisan gecesine dönüyor, karayel penceremizi çalıyor, içeri girebilmek için bekliyor; fakat onu bekletmek zorundayız, çünkü abajur devrilip şu anda biri tavanda biri yerde olan vantilatörlerin rüzgârında çırpınan mavi yatak örtüsünün üzerindeki yıldızları kırabilir.

DÜZ ÇİZGİ

Beyaz küvet, siyah demir kanca ve yatak odası kapısının kahverengi menteşesi. Eğer verandada duvardan iki fit uzakta durup bu üç şeye bakarsanız, üçünün de düz bir çizgi üzerinde olduğunu fark edersiniz, tamamen düz.

Bu gerçek ne kadar önemli, bilmiyorum.

Belki bu sadece bir tesadüftür, tıpkı bu şehre bir simetri, bir düzen katabilmek için bir araya gelen yüzlerce diğer tesadüf gibi. Veya belki de bu hiçbir şey değildir de sadece hikâye anlatan birinin dünyadaki diğer insanlar için hiçbir anlam ifade etmeyen gerçeklere başka anlamlar yüklemesidir.

Fakat bunu atlayamam.

Çünkü üç olayı birbirine bağlayan, tamamıyla düz olan, matematiksel olarak da kesin düz olan bu çizgidir. Annenin ya da belki benim geçmişimi oluşturan olaylar ve düşüncelerin girdapları ve halkalarında, yay ve üçgenlerinde bu üç olay, o düz çizgi sayesinde bir arada kaldı. Sabit bir şekilde, diğerleriyle birlikte, eğilmeden veya bükülmeden, hatırdan silinmeden.

Bu nedenle kendi başına yürümeye başlayınca, ayakta durup küvete yetişebilecek kadar boyun uzayınca seni buraya getireceğim. Senden kollarını kaldırmanı isteyeceğim ve sana parmakların duvara dayalı bir biçimde duvarın sonuna varıncaya kadar yavaşça yürümeni, bu düz çizgiyi, beyaz kireçtaşını, duvarın pürtüklerini hissetmeni söyleyeceğim. Böylelikle küçük elinin bir sürtünüşünde parmakların küvete, demir kancaya ve yatak odasının kapısındaki menteşeye değer, annenle benim başımıza gelen üç şeyin olduğu yer.

Birinci Yer: Akşamüzeri, komşumuzun televizyonunun gülmesi ve şarkı söylemesi için hâlâ çok erken. Gökyüzü saat altı renginde, maviyle mor arası bir renk. Ablam követte duruyor, musluk açık, sabunu duyabiliyorum.

Cumartesi günü öğleden sonra geç bir saat, ablam bir yere gitmek için giyinmiş. Terliklerini tokaları parlayıncaya kadar cilalamış. Dün okuldan dönerken kalem ve harita aldığımız dükkânda durup lavantalı şampuan ve ruj aldı.

Bugün her ikisini de kullanmış: Siyah ve yumuşacık saçları omuzlarına dökülüyor. Dudakları kırmızı, mavi bir etek ve küçük mavi yıldızlı beyaz bir üstlük giymiş.

Ablamı hiç bu kadar güzel görmemiştim.

Bana planını anlattı. Arkadaşlarının Globe Sineması'ndaki bir film için bilet aldıklarını ve filmden sonra dondurma yemek için Park Sokağı'ndaki Flury's'e gideceklerini söyledi. Arkadaşının ağabeyi Amerika'dan dönmüştü, o da orada olacaktı. Zeki, yakışıklı, bir *Casio*su var ve *'Yağmur damlaları pencereme düşüyor, gözyaşlarım gözlerimden akıyor*'un bestesini biliyor. Ablama, ona âşık olup olmadığını soruyorum, o ise gülüyor, beni öpüyor, yanaklarımdaki ruj lekesini siliyor.

Babam saat üçte geliyor, bugün cumartesi, yarım gün işteydi, trafikten daha çok gürültü yapıyor. Onu kapıyı kilitlerken görüyorum. Ablam diğer odaya gitmemi, gözlerimi kapatmamı, kulaklarımı tıkamamı söylüyor. "Sana ne zaman bakacağını ve ne zaman duyacağını söyleyeceğim," diyor. "O zamana kadar gözlerini ve kulaklarını kapalı tut, aksi takdirde bu gece rüyanda Kötü Büyücü'yü görürsün."

Aynı onun söylediği gibi yapıyorum.

Perdelerin arkasındaki en çok sevdiğim yere saklanıyorum ve hile yapıyorum. Parmaklarımın arasından dinliyorum ve babamın ablama, "Film yıldızı gibi giyinmiş nereye gidiyorsun?" diye sorduğunu duyabiliyorum.

Yine hile yapıyorum, bir gözümü kapalı tutup diğerini biraz açıyorum ve ablamın köşesi tırtıklı, ince sarı kâğıt parçasını babama verdiğini görüyorum, bu, arkasını gösteren çok ince bir kâğıt, üzerinde siyah çizgiler ve yazılar görüyorum, bu onun sinema bileti. Akşam Gösterisi, beş buçuktan sekize kadar.

Babam bilete bakıp gülüyor, ablam gülümsüyor, babam bileti ikiye bölüyor ve daha kuvvetlice gülüyor, bir süre sallanıyor, ablamın omzunu tutarak kendini dengelemeye çalışıyor ve birdenbire yüzü değişiyor, artık gülmüyor, sanki ağrısı varmış gibi yüzü buruşuyor. Ve ablamın mavi eteğinin üzerine, beyaz üstlüğüne, mavi yıldızların arasına, öğle yemeğinde yediğini düşündüğüm şeyleri kusuyor.

Bir damla, durduğum yerdeki perdelere sıçrıyor. Her ikisi de gülüyor, babam öksürmeye başlıyor ve sonra ablam babamı sandalyesine götürüyor ve ona bir bardak su ve yüzünü sildiği büyük kırmızı bir havlu getiriyor. Suyu içiyor, boğazını temizlemek için öksürüyor, biletin iki parçasını yere, öğle yemeğinin üzerine atıyor.

"Evde otur," diyor, "dışarısı çok sıcak."

Bu beş dakika sürüyor, hepsi bu; ben, ablam gördüğümü ve duyduğumu anlayacak diye çok korkuyorum. Bu nedenle perdeleri kenara itip yatak odasına koşuyorum ve yatıp gözlerimi kapatıyorum.

Bir saat sonra kalktığımda ev karanlık ve sessiz. Uyunmamış uykuyu gözlerimden silmeliyim, ödevlerimi yapmam gerek, ablamın küvette durduğunu görüyorum, sokaktaki insanları, arabaları ve otobüsleri duyabiliyoruz. Ev kıyafetlerini giymiş, beyaz küvetin bir ucunda mavi eteğini tutmuş sabunluyor. Gülümsüyor ve gitmemi işaret ediyor.

Ikinci Yer: Demir kancada asılı bir kuş kafesi var. Babam ve ablam eski bir battaniyeyi tutuyorlar ve kafesi örtüyorlar. Sonra babam ayrılıyor ve ablam bir süre daha

orada kalıyor, battaniyenin bir ucunu kaldırıp küçük bir öpücük yolluyor.

"Neden ağlıyorsun?" diye soruyor babam. Ve ablam gülümsemeye çalışıyor, ama gözyaşlarını saklayamıyor, ablamın yanındayım, onun derin derin nefes alışını duyabiliyor, göğsünün kalkıp inişini görebiliyorum.

"Neden ağlıyorsun?" diye tekrar soruyor babam, tatlılıkla.

Bugün işten erken geldi ve nefesi ferah, gözlükleri parlıyor, kıyafetleri hoş kokuyor. Dışarıda akşam olmuş.

Ablam yemek masasında oturuyor, ben ayaktayım, babam hâlâ iş kıyafetleriyle ve kapıya yaslanmış duruyor, ablamın bu sabah petrol rafinerisindeki kafesinden kaçıp tramvay tellerine konan güvercinin hikâyesini anlatmasını bekliyoruz. Esplanade'den Galiff Sokağı'na giden ve hiç durmayan on iki numaralı tramvaydan bahsediyor. Ve yaşlı adamın durması için vatmana ve sonra da uçması için kuşa bağırdığı kısma gelince tekrar ağlamaya başlıyor.

Bir nedenden ötürü, kuşlara ablam kadar önem vermesem de, ben de ağlamaya başlıyorum ve ablam kolunu bana doluyor. Babam masaya dayanmış, her ikimizi de okşuyor. Ablamın omzunu, benim başımı.

"Siz ikiniz bekleyin," diyor ve odadan çıkıyor. Kapıyı açtığını, kapının kapandığını duyabiliyoruz, babam merdivenlerden iniyor, adımlarını, ayakkabılarının sesini duyabiliyoruz.

Ablamla balkona koşuyoruz, aşağı bakıyoruz ve babamın, sanki bir otobüsü yakalaması gerekiyormuş gibi hızlı hızlı yürüdüğünü görüyoruz. Beyaz gömleğinin ve koyu renk pantolonunun içinde yakışıklı görünüyor, görmediğimiz ve bilmediğimiz bir amaçla yürüyor, ablam ellerimi sıkıyor ve ağlıyor olmamıza rağmen aynı zamanda da gülümsüyoruz.

Babam pazara giden dar yola sapıyor ve ablam beni balkonun köşesine götürüyor, parmaklığın o kadar yakınına götürüyor ki demirdeki pasın kokusunu alabiliyorum,

bana bakmamı söylüyor, fakat bir şey göremiyorum. Kanal kapağını gösteriyor, beni çeviriyor, biraz sola, biraz sağa gitmemi söylüyor, ta ki tam hizada oluncaya kadar ve işte, kanal kapağının üzerindeki kırmızı-kahverengi leke orada, karanlıkta görmek zor, fakat akan trafiğin farlarıyla aydınlanınca rahatlıkla görülüyor.

"İşte güvercin," diyor ve ikimiz de petrol rafinerisine bakıyoruz, yaşlı adam gitmiş, kafes karanlık ve sessiz, kuşlar şimdiye kadar uyumuş olmalılar.

Yarım saat kadar babamı bekliyoruz ve sonra ablam, gidip ödevimi yapmamı, yarın için kalemlerimi açmamı, çantamdaki kitaplarımı ve alıştırma kitaplarımı düzenlememi söylüyor. Yapacak başka bir şey yok; bu nedenle Uzak Ağaç'la ilgili hikâye kitabını tekrar okuyorum, akşam geceye dönüyor, Bhabani akşam yemeğini hazırlamış, bulaşığı yıkayışını duyabiliyoruz.

Balkonda tekrar ablama katıldığımda o hâlâ kanal kapağına bakıyor, kırmızı-kahverengi leke şimdi yalnızca bir leke. Ablam ağlamayı kesmiş, gözyaşları demir parmaklıktan gelen tozla birleşerek yüzünde izler oluşturmuş; ama hâlâ güzel görünüyor ve orada babamı bekleyerek, gelen iki katlı otobüs ve tramvayları izleyerek duruyoruz, sayıları geceyle birlikte azalıyor.

Geri dönerek akşam yemeğimi yiyip uyumuş olmalıyım; çünkü verandadan gelen bir sesle uyanıncaya kadar neler olduğunu hatırlamıyorum.

Ablam yatağında değil, kalkıp verandaya doğru yürüyorum, yumuşak ve kısık sesi hafif bir kanat çırpış sesiyle birleşmiş, sanki eve kanatlar girmiş gibi. Ve haklıyım, kancadan sallanan yeni bir kafes görüyorum. Ve babamla ablamın gölgelerinin arasında iki beyaz güvercin görüyorum, yavru güvercinler, kafesin içinde bir oraya bir buraya bakıyorlar.

Ablam kafesi eski bir battaniyeyle örtüyor. Bana kuşların karanlıkta uyumayı sevdiklerini söylüyor ve küçük bir

öpücük yolluyor, yatağa dönüyoruz, bir süre uyanık yatıyoruz, kanat çırpma seslerini ve iki kuşun ötüşlerini duyuyoruz, ablam onların evimize ilk gelişleri olduğu için rahat durmadıklarını söylüyor.

Ve ikimiz de gözlerimizi kapatıp babama kalplerimizin derinliklerinden teşekkür ediyoruz.

Üçüncü Yer: Babam ölmüş, Bhabani gitmiş, şimdi o kadar uzunum ki küvet belime geliyor, ablamın saçı hâlâ siyah ve güzel, demir kanca hâlâ orada; fakat artık kafes yok, kuşların nerede olduğunu bilmiyorum. Annen ve ben yatak odasının kapısına yaslanıyoruz, onun sol eli menteşenin üzerinde, karayel esiyor, ama yağmur durmuş, ıslak toprağın kokusu ve rüzgâr parmaklarını ablamın saçlarının arasında gezdiriyor, dışarıda bir güç kesintisi var, sodyum buharlı lambalar sönük ve karanlıkta yıldızları görebiliyoruz. Garip bir nedenden dolayı çöp yığınları bile temizlenmiş, tramvay yolu parlıyor, mutlu hikâyelerdeki ve filmlerdeki gibi, mahalle, bir abla kardeşin on beş yıl boyunca, bir gün ve yarım gece buluştuğunda olması gerektiği kadar güzel.

Beyaz küvet, siyah demir kanca ve yatak odası kapısının kahverengi menteşesi. Eğer verandada duvardan iki fit uzakta durup bu üç şeye bakarsanız, üçünün de düz bir çizgi üzerinde olduğunu fark edersiniz, tamamen düz.

HALKA

Uzaktan kadınların saçlarına taktıkları lastik gibi duruyor; ama yeterince yakına gelirsen, bunun yaklaşık bir inç çapında, daha çok bir yüzüğe benzeyen beyaz bir halka olduğunu göreceksin. Kenarı çatlamış, bir tür plastikten yapılmış, onu büyük bir yarım daire haline sokabiliyor ve bırakınca güçlükle duyduğumuz bir klik sesiyle geri kapanıyor.

"Bunu nerden aldın?" diye soruyor.

"Bu bir perde halkası," diyor.

Doğum bölümünde pencereden dışarı bakmak için gri ve ağır perdeleri kuvvetlice çekerken yere düştü. "Kimse düştüğünü görmedi," diyor, "bu nedenle onu çantama koydum."

İrili ufaklı pek çok cebi açıp kapatan, uzun ve kısa fermuarları olan kahverengi deri bir çanta. Halka, yılları göstererek, onun hikâyelerini içinde barındırarak orada duruyor: Hastanedeki hemşire, hemşirenin çengelli iğnesi veya Park Sokağı'ndaki ışıklar, terasta duran kocası, sırtında gergin bir şekilde duran gömleği.

Bir saat önce ona ofisindeki kadınları, kayınvalidelerini, öğle yemeği kutularını anlattı. Şimdi halkayla oynuyor; adam, onun parmaklarına bakıyor, parmakları eskiye göre daha uzun ve ince, şimdi ellerinde damarlar var, tıpkı derisinin altına bastırılmış ufak bir ağacın dalları gibi, yaprak öbekleri, parmaklarının oynak yerlerinin üzerindeki buruşmuş derinin parçaları.

Halka yere düşüyor, o bunu fark etmiyor, halka biraz yuvarlanıyor, bir inçten daha az sıçrıyor, titriyor, sandal-

yenin altında duruyor. Adam halkayı alıyor ve o hikâyesine devam ederken adam, saçlarını görebiliyor; saçları uzun, siyah ve parlak olduğundan, "Neden bu halkayı saç tokası olarak kullanmıyorsun?" diyor.

"Neden bu halkayı saç tokası olarak kullanmıyorsun?" diyor tekrar halkayı parmaklarının arasında tutarken gerip bırakarak. Gülüyor ve dönüyor, adam şimdi ona bakıyor ve o, "Devam et" diyor, adam kalkıyor, ona doğru yürüyor, saçlarını tutuyor, hepsini bir elinde topluyor, siyah ve parlak. Geri gidiyor, adam beyaz halkayı parmaklarıyla açıyor ve onun saçına tutturuyor, halka duruyor, kırılmış olmasına rağmen düşmüyor, saçının ağırlığıyla duruyor, bir zamanlar başıyla dokunduğu boyun kavisini meydana çıkararak. Yirmi beş yıldan daha uzun bir süre önce.

ZİYARETÇİLER

İÇ YARDIM

(Bir Hikâye İçinde İki Hikâye)

On dakika, en fazla on beş dakika içinde Bhabani gidecek. Evimizi yirmi yıl sonra terk edecek, oğlu taksi çağırmaya gitti, biz oturma odasındayız, o, yerde oturuyor, ben sandalyedeyim, onun arkasındaki fotoğraflarda, duvardaki ahşap çerçevelerde geçmişi görebiliyorum. Yan odada onun küçük çelik sandığı, iki çantası ve bir su şişesi duruyor.

Oğlu Kharagpur'da, trenleri Kalküta ve ötesine yollamadan önce motorları yerleştirdikleri, bütün elektrik bağlantılarını, tekerlekleri, rayları kontrol ettikleri büyük tren manevra istasyonunda iş buldu.

Bhabani evimize hizmetçi olarak geldi; fakat ortada yıkanacak bulaşıklardan çok daha fazlası vardı. Genç bir kadın olarak geldi, daha yeni olgunlaşmıştı, ama aynı zamanda bizimle birlikte de olgunlaştı, birisinin babama bağırması gerektiğinde ona bağıran tek kişi oydu ve bizimle yaşamasa da, her gece yemekten sonra kocasının ve çocuklarının beklediği bitişik kulübelere gitse de, her zaman evde onun varlığını hissettiren, ertesi sabah geri döneceğini bize söyleyen bir şeyler bırakırdı.

Bu, bazen terlikleri, bazen mutfak masasının üzerindeki küpeleri veya bir çengelli iğne, cam bir bilezik olurdu. Ve battaniye oyununu oynayamadığımız gecelerde veya yıldızları mavi yatak örtüsünde serbest bırakamadığımızda bu şeylere bakardık ve gece geçerdi.

Hizmetçi olduğu için fazla bir şey söyleyemez, fazla bir şey değiştiremezdi. Tıpkı ev gibi, evin duvarları ve

yerleri gibi o da durdu ve sessizce babamın içmesini, gülmesini, ablamın bir gece evden ayrılmasını, babamın ölmesini, benim büyümemi izledi. Başka bir hizmetçi olsa çoktan ayrılırdı, belki yıkanan bulaşıkların sesinin ailenin kahkaha sesine karıştığı başka bir eve gitmek için ayrılırdı.

Fakat Bhabani kaldı.

Ve şimdi o gidiyor.

On dakika sonra gitmiş olacak. Söyleyecek fazla bir şey yok, oturma odasındayız, o, sandalyede oturuyor, ben yerdeyim.

"Bana bir hikâye anlat," diyor.

"Bu şehre nasıl geldiğini biliyorum," diyorum, "bizim eve nasıl geldiğini biliyorum."

Gülüyor. "Buraya nasıl geldiğimi asla bilemeyeceksin," diyor.

"Biliyorum," diyorum.

"Tamam, anlat o zaman."

"Dinle," diyorum ve o, bu eve ilk geldiği gün gözlerinde taşıdığı ifadeyle bana bakıyor.

"Uyan," diyor kocan, "uyan." Eli senin omzunda, seni şiddetle sarsıyor. Gözlerini açıyorsun, kırmızı çiçekli parlak sarı sarin başından kaymış, onu geri çekiyorsun, senin üç fit önünde, kapının yanında dişlerini fırçalayan bir Yabancı var.

Boynun ağrıyor, bütün gece 19 numaralı Yukarı Kuzey Bihar Ekspres Treni'nde yerde, sırtın koridorun ahşap iskeletine dayalı, başın bir tarafa düşmüş, sol kulağın omzuna basılı bir şekilde oturmuşsun.

Geceyarısı, tren Chittaranjan Kavşağı'ndan geçtiği andan itibaren altı saatten fazla bir süre bu halde kalmışsın. Kocan sana orasının tren motorlarının yapıldığı, Bihar'ın bitip Bengal'in başladığı yer olduğunu söyledi. "Şimdi Bengal dilinde yazılmış istasyon isimlerini göreceksin, artık Hint dili bitti," dedi.

Ona imrenerek gülümsedin, ne çok şey biliyor.

"Neredeyse geldik," diyor.

Sarini düzeltiyorsun, başını sağa sola çeviriyorsun; ama boynun hâlâ ağrıyor. Yarıda kalmış uykunun tadı damağında, demir valizi yatağın altından çekişini izliyorsun. Evliliğinizin üzerinden iki hafta geçmiş, sen köyde şehirli bir erkekle evlenen tek kızsın.

Oturduğun yerden kapıyı görebiliyorsun, ama sadece bir kısmını, çünkü Yabancı, kapının önünü kapatıyor. Yabancı, kolsuz bir yelek giymiş, belinde kareli bir havlu var. Çelik lavabonun üzerindeki aynada kendine bakmaya devam ediyor, sanki kendine ilk defa bakıyormuş gibi.

Kendini frenliyorsun, annen şehirde yabancı adamlara bakma demişti. Bu nedenle sarini gözlerinin üzerine indiriyorsun, çayla yürüyen oğlanı görebiliyorsun, oğlanın ocağından gelen sıcaklığı hissedebiliyor, sütün, suyun ve yaprakların kokusunu alabiliyorsun.

Bir bardak almak istiyorsun, ama bundan vazgeçiyorsun. Şehirde her rupiye ihtiyacın olacak.

Yabancı vakit geçiriyor. Sarini başının üzerinden daha da aşağı çekiyorsun ve sonra ihtiyatlı bir şekilde ona bakıyorsun, diş macununun köpüğü dudaklarından damlıyor. Annen senin için biraz yemek paketlemiş: Turşu, sebze ve tereyağında kızartılmış ekmek, bunlar seni ve kocanı birkaç gün idare etmeye yeter.

Bunlara şimdi dokunmayacaksın; çünkü kendi fırınını almanın ne kadar süreceğini, gazyağı dükkânının ya da pazarın evinden ne kadar uzakta olacağını kim bilir. "Kalküta gibi bir şehirde mesafeleri asla bilemezsin," demişti annen.

Kocan seni seviyor, bundan eminsin.

İlk gece sen uyumadın ve kocan sana dokunmadı, sadece yüzünü ellerinin arasına aldı ve sana şehirdeki işinden bahsetti. Elleri bir kız eli gibi yumuşaktı.

"Çok zengin insanlar için büyük bir ev yapıyorlar ve ben de onlara inşaatta yardım ediyorum," dedi. "Sarı şap-

kalı adamlarla çalışıyorum ve onlar çok eğitimlı insanlar. Her şeyi büyük kâğıtlar üzerine çizmişler."

Sen anlamadın, bir evin resmini nasıl olur da daha ev yapılmadan çizebilirlerdi? O, soruna güldü, cevap olarak seni öptü, tıpkı filmlerdeki kahramanlar gibi. Yüzün kızardı, yavaşça kocanın yüzünü geri ittin.

Sana küçük erkek çocukların yabancı ülkelerde yapılan şeyler, saatler ve cebine koyabildiğin, aritmetik yapabildiğin, büyük sayıları toplayıp çıkartabildiğin küçük makineler sattıkları Chowringhee'den bahsetti. Sana saçları, gözleri, burnu, her şeyi olan, tıpkı yabancı kadınlara benzeyen mankenlerle dolu mağazaları anlattı.

Bir gün, yerin altındaki tünellerde işleyecek, kapıları inmen gerektiğinde açılıp biner binmez kapanacak trenlerin olacağından bahsetti. Kapılar kendiliğinden açılıp kapanacak, otomatik olarak. Trenin üstünde, şehir ve cadde olacak. Ve en üstte otobüsler, otomobiller ve insanlar.

Sana Grand Oteli, tarih kitaplarındaki krallar gibi giyinmiş, ipek sarıklı ve bıyıklı, köydeki herhangi birinden daha çok kazanan koruma görevlilerini anlattı.

"Pazar günü çalışmıyorum," dedi. "Bu yerleri görmeye gideceğiz."

Yabancı hâlâ dişlerini fırçalıyor, ama şimdi kapıdan uzaklaşıp lavaboya yaklaştı ve sen başını eğiyor, ona dikkatle bakıyorsun.

Tren yavaşlıyor gibi, tekerlerin sesini duyabiliyorsun; kapıdan, geçen duvarları, kırmızı evleri, demiryolu garlarını, çöp yığınlarını görebiliyorsun. Arkanda, koridorda kendini dengeleyerek yürüyen bir seyyar satıcı kırmızı, siyah ve mavi tükenmez kalemler satıyor.

"Bak, bak," diyor kocan.

Ve dışarıyı gösteriyor, bir sandalyenin köşesini tutarak ayağa kalkıyorsun, kapıya yaklaşıyor, dışarı bakıyorsun ve sabah sisi arasından, kırmızı idareçi kulübelerinin üzerinden, köydeki herkesin bildiği, bir arkadaş gibi seni alıp

şehre götürmek için bekleyen Howrah Köprüsü'nün demir kirişlerini görebiliyorsun.

Her ikiniz de vagonun girişinde durmuş, köprüye bakıyorsunuz. Onun elini omzunda hissedebiliyorsun; çayın, Yabancı'nın diş macununun ve trenin kokusuyla karışmış ter kokusunu alabiliyor, lavabodaki suyun sesini duyabiliyorsun.

Kocanın sana anlattığı her yeri göreceksin, Chowringhee'ye gidecek, mankenlere, oteldeki koruma görevlilerine bakacaksın.

Fakat bütün bunlardan önce, şehre ilk defa adım attıktan iki gün sonra, ürkek bir halde bir petrol rafinerisinin karşısındaki üç yatak odalı bir eve gideceksin.

Biri kız biri erkek iki çocukla ve onların babalarıyla karşılaşacaksın. Ve zamanının geri kalan kısmını orada, kapımızda, penceremizde, sevginin uzaklara kaçmasını engellemek için nöbet tutarak geçireceksin. Kocan şehirde binaların yükseldiğini izleyecek, bir inşaattan diğerine gidip duracak.

"İşte bu, Bhabani," diyorum. "Bu şehre, bu eve gelişin böyle olmadı mı?"

"Trendeki Yabancı kimdi?" diye soruyor.

"Bu bir hikâye Bhabani, Yabancı yabancıydı," diyorum.

"O kim olabilirdi?"

"Bu şehirde yaşayan ve o sabah aynı trenle dönen biri."

"Şimdi nerede olacak?"

Gülümsüyor, bacağını çekiyor, bana elini veriyor, benden kalkması için yardım etmemi istiyor.

"Bu hoş bir hikâye," diyor. "Bunu hatırlayacağım."

"Ne demek istiyorsun?" diye soruyorum.

"Bu hoş bir hikâye," diyor tekrar. "Ve bu tamamıyla yanlış değil, çünkü gerçekte de bunun gibi bir şey oldu, Kalküta'ya trenle geldik, sabah köprüyü gördük."

Duruyor, dönüyor.

"Ne oldu, Bhabani?" diye soruyorum.

"Hiçbir şey, bir şey hatırladım ve sonra unuttum," diyor, dönüyor ve çantalarını almak için yan odaya gidiyor.

Oğlu, annesini almak için aşağıda takside bekliyor ve Bhabani odadan dışarı çıkıyor, her şey toplanmış, kahverengi çelik sandığı, iki çantası ve bir su şişesi.

Ve o tereddütle taksiye giderken oğlu elinden tutuyor, bana dönüyor ve "Neden gittiğimi biliyorsun, biliyorum ki artık kendine bakabilirsin, gidebilirim," diyor.

Taksinin motoru çalışıyor, kapılar çarpılıp kapanıyor, yüzünü benden öte tarafa çeviriyor, oğlu el sallıyor, bütün duyabildiğim, bir zamanlar kriket sopası olarak kullandığım, Bhabani'nin elbiselerimizdeki kiri temizlemek için kullandığı tokmağının sesi ve gözlerimdeki yaşların arasında bütün görebildiğim, Bhabani'nin merdivenlerden çıkışı, iki çocuğun okul formaları içinde terasa doğru onu izleyişleri, üçü de ıslak mavi yatak örtüsünü bir sinema sahnesinin kadife perdesiymiş gibi tutuyorlar ve sonra onu kuruması için seriyorlar.

KABLOLU TELEVİZYON

Kamera bir cesetten diğerine kayıyor, hepsi de yeşil ve çok ince bir plastikle sarılmış, bir ambulans var, ambulansın kapıları açık, büyük ve soluk kızılhaç bölünerek kapının her yarısının hüzünlü bir yap-boz parçası gibi görünmesine neden oluyor.

Sırplar kırk beş dakika önce Saraybosna'da bir pazar alanını bombaladılar, çoğunluğu kadın ve çocuk olmak üzere altmıştan fazla kişiyi öldürdüler. Yardım ekibini izleyen bir kalabalık var ve son sırada, muhabirlerin arkasında, üç Birleşmiş Milletler görevlisinin arkasında onu görebiliyor. Ekranın dışındaki bir yere bakıyor. Kırmızı bir parıltı görüyor, bu onun eşarbı, gözleri gündüz yayınının sonunda renkli çizgiler kaybolmadan önceki televizyon ekranı gibi mavi.

Bu, üst katta karısını döven adam, ama bu gece Saraybosnalı Kadını görmek zorunda; bu nedenle bütün haber bülteni boyunca, tam yirmi dakika süreyle, oturup bu kuşağın en önemli olaylarını izliyor: Arjantin'de hiperenflasyon, Clinton'ın başı dertte, Kalküta'da bir şey yok, müfettişler Bağdat'ta, Vietnam'daki gençler kot giyiyor, motorsiklete biniyor; Bosna'ya döndüklerinde ise cesetleri tekrar gösteriyorlar, bir telefonla Cenova'daki bir Birleşmiş Milletler yetkilisiyle konuşuyorlar, ambulansı gösteriyorlar; fakat onu, Saraybosnalı Kadını göstermiyorlar.

Televizyonu kapatıyor, görüntünün hızla, saniyeden daha kısa bir süre parlayan parlak bir noktaya dönüşmesini ve sonra bu noktanın yerini ekranın griliğine bırakmasını

izlemeyi seviyor. Bu ona kayan bir yıldızı hatırlatıyor. Diğer bülten bir saat sonra.

Ayda iki yüz rupiye kablolu yayın aldığından beri sabah saat ikiyi hatta bazen üçü geçinceye kadar uyuyamıyor. Bin rupiye, yani maaşının beşte birine kabloyu bağlamaya gelen adam ona bir uzaktan kumanda verdi ve o, sesini sıfıra getirerek kanalları değiştirip duruyor; sesi sıfırda oluyor, çünkü yan odada uyumakta olan, en ufak bir seste, hatta uzaktan kumandanın kazayla yere düşmesiyle bile uyanan karısını uyandırmak istemiyor.

Ana caddeye bakan verandaya gidiyor.

Solunda, apartmandaki bütün ailelerde olan, ama nadiren kullanılan teras var. Bazen alt katta bir adam elinde mavi bir yatak örtüsüyle terasa geliyor, örtüyü kuruması için asıyor, iki tarafına iki mandal tutturuyor, biri beyaz, diğeri kırmızı.

Bu gece terasta hiçbir şey yok, adamın odasındaki ışıklar yanıyor.

Daha aşağıdan, kaldırımdan, gece olunca dönen adamları duyabiliyor; çekilen tahta karyolalar, gargara yapıp tüküren biri, kaldırımdan aşağı doğru götürülen demir kovaların takırtısı. Otobüsler yıkanmalı.

Ev sahibinin dört tane 30B otobüsü var, şehirdeki en uzun ve en kârlı hat, Dum Dum Havaalanı'ndan Outram Geçidi'ne kadar olan tüm mesafe: Sealdah'taki en kalabalık pazardan, resmi dairelerin olduğu Dalhouise Meydanı'ndan, vapurların her on beş dakikada bir Howrah Tren İstasyonu için yola çıktıkları iskelenin yanından geçiyor.

Otobüsler kirli ve lekeli, biletçiler uykulu, deri çantaları omuzlarında asılı bir halde döndüler, avcılar ölü kuşlarla eve dönüyorlar.

Yıkanan otobüsleri izlemeyi, su damlalarının motorlarda cızırdamasını duymayı seviyor. Kovalar ve kovalar, ta ki biletçiler yorulup pes edinceye kadar ve otobüs gün

ağarıncaya dek damlarken onlar Bayanlar Bölümü'nde uyurlar.

Ertesi sabah resim Statesman'ın ilk sayfasındaydı. Başlık: "Ölüm Saraybosna pazarında alışverişte yakaladı." Fotoğraf yazısı: *Saraybosnalı bir baba dün öğleden sonra Sırplar'ın bir pazar yerine düzenledikleri havan saldırısında kaybettiği oğluna ağlıyor. En az altmış kişi öldürüldü.*

Fotoğraftaki baba, gri çizgili, siyah kalın İskoç Kumaşı bir palto giyiyor: Gözleri kapalı, başını arkaya atmış, ağzı yarı açık. Üst iki dişi yok, ağlıyor. Solunda yaşlı bir kadın var, belki de onun annesi, ölen çocuğun büyükannesi. O da ağlıyor, adamın sol kolunu sıkıca tutmuş, o kadar sıkı tutmuş ki paltonun kolu neredeyse omzundan düşmüş. Ve kadının arkasında şu Saraybosnalı Kadın.

Resim siyah-beyaz, o nedenle renkleri seçemiyor, ama gözlerde hata yok, büyük ve derin; güzel boynunun etrafındaki eşarp. Şimdi onunla ilgili daha çok şey görebiliyor: Burnunun köprüsü, omuzlarının aşağısına kadar düşen düz siyah saçları.

Ofisten saat beşte çıkıyor, bir elinde gazete var, Saraybosnalı Kadın dizinde duruyor, onun her adımıyla yukarı aşağı hareket ediyor, imitasyon deri çantası diğer elinde.

Başka bir gün olsa otobüs durağında bekler, belediye kamyonlarının çöpleri köşeden, hayvanat bahçesinde yemek yiyen filler gibi, kepçeyle toplayışlarını, arabaya boşaltışlarını izlerdi.

Veya otobüs durağındaki, her biri bir şeyler yapan kalabalığı izlerdi, sarisini düzelten kadın, yukarı aşağı yürüyen kız, saatlerine bakan adamlar. Mahallelerin rüzgârda oynayan katran çatılarını, duvarlara birbiri üstüne yapıştırılmış, her biri farklı yerlerinden yırtılmış film posterlerini fark ederdi.

Fakat bugün yürürken, öğleden sonranın titreyen sisinde bütün bunlar soluyor, başı eğik, gözleri, altında akıp giden yola kilitlenmiş, tükürük kümelerini, ezilmiş sigara

izmaritlerini, uyuyan bir bebeği, taşları ve son olarak kapısını görüyor.

Karısının uyumasını bekliyor ve onun nefes alıp verdiğini duyunca, göğsünün yükselip alçaldığını görünce üstündekileri çıkarıyor, televizyonu yatağa taşıyor, televizyonun ekranı tavana bakıyor; beyaz kablo, siyah yastığın üzerinde gergin bir şekilde duruyor.

Bugün Sırplar yaklaşık elli Birleşmiş Milletler Koruma Gücü görevlisini esir almışlar ve beyaz hastane binasının arkasında, eğitimdeki okul çocukları gibi sıra halinde park etmiş ambulansların olduğu yerde o oturuyor, bileklerine kadar inen mavi bir etek, beyaz bir gömlek giymiş ve aynı kırmızı eşarbı bağlamış.

Adam onu kucaklarken mavi gözlerini yüzüne dikiyor, adam dudaklarını üzerinde gezdiriyor, ellerindeki damarları, pembe ojeli tırnaklarını, dudaklarındaki tüyleri görebiliyor, onu kuvvetle öpüyor, kamera hareket ediyor ve başı adamın çenesinde duruyor, adam ölen şehrin kokusunu onun saçında duyabiliyor.

Ona pek çok soru sormak istiyor, neden hastanede oturuyordu, pazar yerinde ne yapıyordu, kaybettiği oğluna ağlayan resimdeki o adamı tanıyor muydu? Ona dışarı çıkması için yardım etmek istiyor, ama artık çok geç, Bosna kayboluyor, yarım saat içinde geri gelecek.

Dışarıda otobüsleri yıkamaya başlamışlar, içeride karısı uykusunda dönüyor, parmaklarının izleri onun yanaklarında; dudaklarının televizyon ekranının tozunda bıraktığı iki çizgiye bakıyor.

AMERİKAN RÜYASI

Şehrin ortasında, tramvayların ve otobüslerin yolculuklarına başlayıp yolculuklarını bitirdikleri, bir zamanlar Sarah Parker'ın yaşadığı yere uzak olmayan yerde çikolata renkli, siyah camlı, annenin saçları gibi siyah, kaygan ve parlak mermer merdivenli bir bina var.

Şehir bir çöle döndüğünde, sıcak ve ıssız olduğunda, baktığın her yer aynı göründüğünde ve rüzgâr gözlerine kum üflediğinde, bu bina bir vahadır.

Şehir bir okyanus olduğunda, ıslak ve derin, kalabalık, vücuduna vuran dalgalar büyüyüp seni aşağı çektiğinde bu bina bir adadır.

Buraya yürüyerek veya yüzerek, ilk başta birer ikişer ve sonra ikişer üçer, her beş dakikada bir gelirler, yarım saat sonra orada küçük bir kalabalık oluşur.

On sekiz elli yaş arası, hatta altmış veya yetmiş yaşında erkekler ve kadınlar destek almak için parmaklıklara tutunurlar, kıyafetlerindeki kumu silkip yüzlerindeki suyu silerler.

Dün gece kötü geçmiş olmalı, belki de uyuyamadılar, vantilatörler hâlâ çalışmıyor, ışıklar sönük. Mahallede bir güç kesintisi vardı, geceyi kendilerini gazeteyle yelpazeleyerek, pencerelerdeki demir parmaklıktan Ay'ın üstünde aceleyle hareket eden bulutlara bakarak geçirdiler.

Veya belki de yapacak hiçbir şeyleri yoktu, sadece balkonda oturdular ve sokağın karşısındaki kafeste kanat çırpan güvercinleri izlediler, çöp yığınında neler olduğunu anlamaya çalıştılar: Kırık plastik kovalar, sebze kabukları, fırçadan çıkartılmış kadın saçı kümeleri.

Hepsi merdivenlerden yukarı çıkıyor, kayıp düşmemek için dikkatli davranıyorlar, ayakkabıları, terlikleri, günde en az dört defa yıkanan ve parlatılan kaygan mermerde kayıyor. Metal detektöründen geçtikten sonra içeri giriyorlar, metal detektörlerden sigara tabakaları, anahtarlar yüzünden birkaç bip sesi duyuluyor, üniformalı koruma görevlileri de geçip beklemek için lobiye geliyorlar.

Modern Sanatlar Müzesi'nden gelen son posterlere bakıyorlar, cam çerçevenin ardındaki renk cümbüşü. Veya NASA'dan gelen, bazı gezegen ve yıldızların olduğu fotoğraf afişi, mavi-siyah, koyu ve serin.

Beklerlerken tavana bakmak için başlarını arkaya eğiyorlar, camdan, günün bu vaktinde beyaz olan gökyüzünü görebiliyorlar. Birer birer içeri çağrılıyorlar, çantalarını açıyor, pirinç tokaları kaplayan kumu görebiliyorlar, mendilleri okyanusun dalgalarıyla ıslanmış. Kimlik kartlarını, kolej vizite kitaplarını, şirket kartlarını çıkartıyorlar. Boynunda kolye gibi laminanttan yapılmış bir kartı bulunan etekli bir bayan isimlerini alıyor. Sonra bilgisayara gidiyor, yazdığını duyuyorlar, bir kısmı isimlerinin harf harf ekrana gelişini görmek için eğiliyor, ekrandaki imleç yanıp sönüyor.

Bir tomardan barkod etiketlerini çıkarıyor, kartlara yapıştırıyor, imzalıyorlar, dirsekleri cam tezgâhta ter izleri bırakıyor. Dikkatlice, kimse görmeden, gömleklerinin kollarıyla siliyorlar. Kartlar hazır.

Her tarafa yayılmışlar. Bir kısmı bej rengi kanepede, vücutları derinin içine gömülmüş oturuyor, bir kısmı tenlerine soğuk soğuk değen çelik arkalığa yaslanıyor. Ayakkabıları kum veya suyla kaplanmış, utanarak ayaklarını masanın altına çekiyorlar kimse görmesin diye.

Ter buharlaşmaya başlıyor; dışarıda rüzgâr çölün üzerinde esmeye, dalgalar okyanusta çalkalanmaya devam ediyor, penceredeki Venedik tarzı panjurlardan, havanın

seraptaymış gibi titrediğini, limonata satan küçük oğlanı, camlardan göz kırpan güneşi görebiliyorlar.

Stars And Stripes, sıcakta kuruması için konmuş büyük bir mendil gibi sarkıyor.

Geçen haftaki New York Times pazar magazinini alıyorlar, öpülmeyi bekleyen siyah etekli ve dar beyaz gömlekli Georges Marciano kızlarına bakıyorlar. Diğer sayfadaki parfüm şeritlerini koparıp bileklerine sürüyorlar ve kendilerini kokluyorlar.

Yeşil kilime yavaşça basarak banyoya gidiyorlar, soğuk su musluğu mavi, sıcak su musluğu kırmızı, yüzlerini yıkıyorlar, serin yeşil bir pelteye benzeyen sıvı sabunu avuçlarına döküyorlar. Hayatlarında ilk kez tuvalet kâğıdı koparıyorlar, ellerindeki suyu emerken tuvalet kâğıdının yer yer koyu bir renk almasını izliyorlar.

Kanepeye dönerlerken, su içmek için Kurgu bölümünün yanında duruyorlar. Güzel küçük bardaklardaki soğuk sular. Serinlemiş ve ferah bir şekilde dönüyorlar, bilekleri Elizabeth Taylor'ın parfümünden kokuyor, Ralph Lauren gömlekli zenci adamı görebiliyorlar, onun keskin hatlı yüzüne dokunuyorlar.

Artık dönen merdivenli, Fransız kapılı, akçaağaç kaplama muhteşem granit mutfaklı Central Park West'ten dairelerini seçme zamanı. Ve sayfaları çevirmeye devam ettikçe parfüm kokusu yükseliyor, klimanın sesini duyabiliyorlar, serin hava yüzlerine ve gözlerine doğru esiyor, perdelerden güneşin parıltısını görebiliyorlar.

Limonata satan çocuk, ardında, kaldırımda çabucak kaybolan bir su izi bırakarak gitmiş, Central Park'taki bina şimdi Long Island'daki bir dinlenme evi, kar araziyi kaplamış ve hâlâ açık olan dergi, soldaki hava yastıklı Mazda, sağdaki Muz Cumhuriyeti vatandaşı kadın, hepsi uykuya dalıyorlar.

BEBEK MAMASI

Buzdolabında pek bir şey yok, hatırlamama izin ver. Yalnızca kabuklarından kimi eğri kimi düz bir şeylerin çıktığı eski birkaç patates. Bir şişe ketçap, kapağı tortu yüzünden yapışmış. Kesilmiş ve koparılmış bir marul var, yaprakları kurumuş, başında kalanlar da buzdolabı her öksürdüğünde titriyor.

Mutfak dolaplarında da pek bir şey yok. Baharat kavanozları da aynı durumda, sadece ateşim olduğu zamanlardaki nefesim gibi kokan bir iki tane tarçın dalı var. Bir yumurta, bir soğan var, bunu çırpıp pişirebilir, tavada kızartabilirim, ama şu anda yemek yapmak için çok yorgunum, iki gün önce aldığım bir kutu süt var. Bu işe yaramalı.

Beş dakika içinde kalkıp bir ara vermeliyim, kalemin bir süre dinlenmesine, kalemin ucundaki mürekkebin gece havasını solumasına, kelimelerin, onlar emirlerimizi gerçekleştirmek için tekrar çağrılmadan önce uyumalarına izin vermeliyim. Çünkü daha alınacak çok yol var.

Öncelikle hastanenin kokusunu yüzümden, ellerimden temizlemeliyim. Hikâyelerin başına oturmak için gösterdiğim aceleden çoraplarımı çıkarmayı unuttum; naylon ve ter, su ısıtıcısı çalışmıyor, su soğuk olmalı.

Ne kadar süre o havlunun içinde kalacaksın? Hayır, seni şimdi rahatsız etmeyeceğim, sabah uyandığında üzerini değiştirecek, seni temizleyecek, kahvaltıyı hazırlayacağız.

Bir zamanlar beyaz ve mavi renkli Kalküta Süt Şirketi Arabası vardı, üzerinde oyuklar vardı, çelik parçaları bükülmüş ve dışarı fırlamıştı, ama sanki yepyeniymiş gibi

sokaktan aşağı çılgınca. Çukurların üzerinde sallanır, tıtrerdi, sütler alüminyum kaplarda olduğu için şoför dikkat etmez, kapların birbirine çarpmasına izin verirdi. Öyle ki, güneş doğmadan yarım saat önce araba bütün mahalleyi uyandırırdı, önce kafesteki güvercinleri, sonra ağaçtaki kuşları ve sonra da hepimizi.

Araba birkaç yıl önce durdu, şimdi sokağın aşağısına bir süt dolum yeri kurdular, insanlar güneş doğduktan bir saat sonra orada sıra olmaya başlıyorlar, para atıp sütün doğru olarak ölçülmüş bir şekilde akması için ışığın yeşil olmasını beklerken gözlerini kocaman açıyorlar, süt çelik kaplarına önce çağıldayarak sonunda damla damla akıyor, köpük kavanozun üstünde birikiyor, kapağı kapattıklarında da yere dökülüyor. Ben bütün bunları atlıyorum, kutu süt alıyorum.

Sütü kaynatacağım; televizyonda sütü bileklerine döküp kontrol eden anneleri görmüştüm, ben de aynı şeyi yapacağım ve süt ılındığında, dudaklarını yakmayacağına emin olduğumda sana sütü içireceğim, sütü ağzına dikkatlice dökeceğim ki kaşığın kenarı, çelik köşesi diş etlerine değmesin. Ve kaşığı göğsüme yakın tutacağım; böylelikle eğer istersen senin annen olduğumu ve sütün damla damla annenin göğsünden aktığını hayal edebilirsin.

Belki ellerim titreyecek, artık genç bir adam değilim, başını aniden çekebilirsin ve kaşık eğilebilir, süt gömleğime damlayacak belki; ama önemli değil, süt bu, temizlemek kolay, daha sonra yıkayabilirim. Önemli olan bu gece anneni özlememen.

ERKEK KARDEŞ

YAPAYALNIZ

İlk önce sinema salonunu deniyoruz.

Haftada üç gün, pazartesi, çarşamba ve cuma ofisten tam beşte çıkıyorum, onu Amherst Sokağı ve Bowbazar dört yol ağzında bekliyorum, tam Lady Dufferin Koleji ve Hastanesi'nin önünde. Beş buçuk civarında, anatomi dersinden sonra o dışarı çıkıyor. Prensesim, uzun ve esmer, askısı sol omzundan, göğüslerinin arasından sırtının üstüne doğru giden siyah deri bir çantayla birlikte yürüyor.

Saçı rüzgârı yakalıyor, omuzlarından havalanıyor, tıpkı televizyondaki şampuan kızlarının parmak uçlarında döndükleri gibi.

Dönen hasta kalabalığının, hamile kadınların ve babalarının işaret parmaklarına asılmış hasta çocukların üstünde, boyadan görünen metal çizgili ambulansların arasında, kirli cam pencereli sarı binanın karşısında, yüzü bir melek gibi gökyüzünde uçuyor.

Kalbim acıyor.

Faytonun parasını ödedim, ona nereye, nasıl gideceğini söyledim. Tek kelime etmeden hareket ediyoruz, şehrin en büyük genelevinin olduğu Sonagachi üzerindeki kestirme yoldan gidiyoruz, pezevenklerin kaşınmalarını, fahişelerin ineklerle oynayan, süpürge sapıyla ineklerin memelerini dürten çocuklarını, prezervatif sayan kamu çalışanı kızları izliyoruz, Grace Sineması'na, Kolej Sokağı'na varıyoruz, iki tane loca bileti alıyoruz, arka sıra için on beş rupi fazla veriyoruz, ışıkların sönmesini, reklamların bitmesini, sinema seyircilerinin yerlerine oturmalarını bekliyoruz.

İki sönük yıldıza benzeyen, karşılıklı duran 'ÇIKIŞ' yazılarının ışığı haricinde, salon, aysız bir gece kadar karanlık olana dek yer göstericinin feneri yolunu kaybetmiş bir ateşböceği gibi yukarı aşağı hareket ediyor.

Bir etek giyiyor.

Sinema gecelerinde her zaman etek giyer. Sol elimin bacaklarının arasında kaymasını sağlamak için. Düğmeleri açmak yok, açılan fermuarların sesi yok. Kimse eteğinin dizlerinin üzerinden yukarı sıyrıldığını duymuyor; o esmer, ben esmerim, sinema salonu kalabalık ve böylece kimse sol elimin onun sağ dizini sıktığını fark etmiyor.

Vakit geçtikçe parmaklarım bacaklarında yukarı doğru çıkıyor. Teni, banyodan sonra krem sürdüğü yerlere kadar yumuşak. Müzik yönetmeninin adı ekranda belirdiğinde bacaklarını sıktığını hissedebiliyorum, bacaklarının gücü tükeniyor.

Parmaklarımı ılıklığın, ıslaklığın arasından derine sokuyorum. Ve parmaklarım yavaşça içeri girdiğinde, onun iç çeperine S-E-N-İ S-E-V-İ-Y-O-R-U-M yazıyorum, harf harf. Ikinci E'yi yazdığımda titriyor.

O da sertliğimin üzerinde gerginleşmiş pantolonumun havlu kumaşının üzerine B-E-N D-E S-E-N-İ S-E-V-İ-Y-O-R-U-M yazıyor, metre başına yüz yirmi beş. İhtirasımız doruk noktasına ulaşıyor, film başlıyor, kalkıyor ve dışarı çıkıyoruz.

Saat yedide evde olmak zorunda, annesi bekliyor. Pantolonum kirlenmiş, bu nedenle gömleğimi dışarı çıkartıp belimden aşağı sarkmasına izin veriyorum. Güzel görünmüyor, gömleğimin ucu kırışmış, ama suç delilini örtüyor.

Dışarı çıkarken, şehrin aydınlığına çıkmadan önce tiyatronun lobisinde durup film afişlerine bakıyoruz. Otobüs durağında onun gittiğini görüyorum ve eve yürüyorum.

Dördüncü akşam yer gösterici kazayla bizi görüyor. Feneri elinden kayıyor, feneri almak için eğiliyor ve elinde

yanan fenerle doğrulurken ışık bizi aydınlatıyor. Benim sol bileğimi, onun sağ kalçasını.

Sinema gecelerimiz sona eriyor.

Böylelikle parkı deniyoruz. Bu tam anlamıyla bir park değil, sadece St Paul's Okulu'nun yanındaki, yosun kaplı binaların orada, tıp okulundan bir milden az uzaklıkta, kuzeye doğru bir meydan. Oraya gidiyoruz, bir futbol maçı var, mavi şortlu ve beyaz gömlekli öğrenciler var, bazısı kravatlı, bazısı yalınayak, ayakkabıları kaleleri belirlemek için dikmişler.

Girişteki paslı turnikenin yanında duruyoruz, arzumuz o kadar kuvvetli vızıldıyor ki birinin duymasından korkuyoruz. Bir anne önümüzde, demir bankta oturuyor, ona yetişebilir ve dokunabiliriz, anne, oğlu oynarken hayranlıkla bakıyor, oğlunun matarasını kalın parmaklarının etrafına dolayıp bırakıyor.

Güneş, okul kilisesinin arkasına gelmiş, sokak ışıkları yanmış; ama onlar parlak gökyüzünde boşuna yanıyorlar, güneş batıyor, fakat hâlâ oldukça etkili, çocukların gölgelerini uzatıp uzunlukları gülünçleştiriyor. Orada duruyoruz, şimdi turnikeye yaslanarak, şimdi düz. O öğle yemeği kutusunu çıkarıyor ve onun öğle yemeğini paylaşıyoruz.

Domates salçasına batırılmış kalın bir omletle iki dilim ekmek ve araya konmuş kızarmış soğanlar.

Yerken oğlanlardan ziyade gölgeleri izliyoruz. Günün kaybolan ışığında parkta hareket eden, birbirine karışan ve birleşen, bacaklarımıza değen, demir parmaklıkların üzerinde yola, hatta bazen otobüsün altına kayan uzun, zayıf, karanlık şekiller.

Saat altıda oğlanlar gitmiş, park boş, elinde matara olan anne gitmiş. Bankta oturuyoruz, bugün göğüslerinin üzerine yazmamı istiyor. Sol elim siyah çizgili kırmızı bluzunun altından yukarı doğru ilerliyor. Parmaklarım sutyenini, onun kopçalarını açmadan önce omurlarının, sırtındaki engebelerin üzerinde yavaşlıyor.

Ve sonra elim sırtında, koltukaltının bitiminden göğsüne, yazı alanıma gelinceye kadar ilerliyor, saçının yumuşak dokusunu hissediyor. Şimdi bana yaslanıyor, parmaklarım kavisi takip ediyor, yazıyor, göğüsleriyle boynunun başlangıç noktası arasında, ses tellerinin üzerinden çenesinin başladığı yere doğru hareket ediyor ve o, başını arkaya eğiyor, siyah ve parlak saçlarını kokluyorum ve parka doğru yürüyen bir çocuk, bir eskici gördüğümde gözlerimi kapatmak üzereyim.

Öğrencilerin ceplerinden düşmüş olabilecek kâğıt parçalarını topluyor. Belki maç sırasında biri bütün cevapların olduğu bu kâğıdı düşürdü. Veya ödevin bütün soruları. Bu gece şehirde ölesiye üzülecek bir çocuk var.

Çocuk bana bakıyor ve gülümsüyor, ne bulabildiyse toplamaya devam ediyor ve elleri dolduğunda, topladıklarını yerde sürüklediği büyük bir çuvala dolduruyor. Kadınların, eşleri eve gelmeden önce yıkanıp kurumuş kıyafetleri toplamak için acele ettikleri katların balkonlarından ışık gelmeye devam ediyor.

Üçüncü akşam bir polis memuru çişini yapmak için parka geliyor. Polis memurunu önce o görüyor, geri çekiliyor, elimi üstünden itiyor, çantasını sertliğimi kapamak için kucağıma koyuyor, artık çok geç.

Her şeyi deniyoruz.

Kolejin arkasındaki servis yolu, fakat çocuklar orayı kriket maçları için kullanıyorlar; renkli balık ve konuşabilen yavru papağan sattıkları sebze dükkânlarının son sırasındaki Sealdah sebze pazarı. Sorun şu, burada çok fazla hamamböceği var.

Hatta bir gün bizi gizlice anatomi laboratuvarına sokuyor, yere, üzerinde iki kadavranın olduğu masaların arasına oturuyoruz, her masada bir kadavra var, bir tanesinin dişleri görünüyor, bir tanesinin yüzü bile yok. Başsız bir ceset. Formaldehitin kokusu kusmama neden oluyor ve bütün zamanımızı pisliği temizlemeye çalışarak harcıyoruz.

O bir fikirle gelinceye kadar.

Ve bir akşam onun okulunun dışında buluşmayıp doğruca evine gidiyoruz. Annesine ne olduğunu bilmediğim bir şey enjekte ederken annesini tutuyorum. Annesi tekme atıyor, bağırıyor, elimi ağzına sokuyorum, kuvvetlice ısırıyor, çığlığını bastırıyorum, bu hiçbir şey ifade etmiyor, bunun yapılması gerek, Prensesim deri çantasından küçük bıçağını çıkarırken trafik gürültüyü bastırıyor ve o yapılması gerekeni yaparken ben başımı çeviriyorum. Sargı da dahil her şey otuz dakika içinde olup bitiyor, gazlı bez dezenfektana batırılmış, gözbağı gibi sarılmış, annesi derin uykuda.

Birbirimizin kıyafetlerini yırtarken ona hiç soru sormuyorum, tutkumuz suçumuzla birleşiyor; buzluktan çıkartılmış bir buz parçası gibi, çarşafının kokusunda, duvarındaki müzikli saatte, parmaklarındaki merkürkrom lekelerinde, tramvayların gürültüsünde çözülüyor; en önemlisi de Prensesim yanımda, hiç rahatsız olmamış.

O ne yapılacağını biliyor.

ÇEVİR SESİ

Bir gece senin uyuduğun odada, yastıkların olduğu yerde telefona bakarak oturuyordum, bu gece çalan aynı siyah telefon, aynı siyah kordon; tek fark, spiralleri birbirine daha yakın, daha gergindi, siyahı daha siyahtı, telefon diskinin üzerindeki çelik halkalar beyaz beyaz parlıyordu, tıpkı yeni parlatılmış gümüş gibi.

Yaklaşık her on dakikada bir telefonun çalıp çalmadığını kontrol ediyordum.

Mahallemiz elektronik santralin bir parçası değildi, yirmi dört saat çalışan cam kabinli telefon kulübeleri yoktu. Ve telefon sıkça aniden bozulurdu, telefonu kaldırdığında çevir sesini duyamazdın, sadece bazen bir cızırtı veya bir hışırtıyla bölünen garip bir sessizlik olurdu.

O gece uzun ve esmer Prensesim beni arayacaktı, telefon çalışıyordu.

Bir kez âşık olmuştum, buşehirde olunabilecektek şekilde.

O zaman daha gençtim, bu ev iki neferini henüz şehre göndermişti, Babam ve Ablam, biri ölmüş, diğeri gitmişti. Bhabani hâlâ oradaydı, mavi yatak örtüsünü yıkamış ve ütülemiş, dolaba kaldırmıştı, katlarının arasına naftalin koymuştu. Bir nedenden ötürü sadece siyah ve beyazı sevmeye başlamıştım.

Yatak örtüsü kalkmıştı, kendime yeni bir çarşaf almıştım. Ortasına büyük beyaz bir istiridye kabuğu çizilmiş ve dört kenarında küçük beyaz istiridye kabukları olan siyah bir çarşaf.

Televizyon siyah beyazdı, gece geç saatte bir Avustralya filmi gösteriyorlardı, filmde beyaz aktris siyah kadife bir

gecelik giyiyordu ve pencereden karla kaplı bir bahçeye bakıyordu; bahçenin ortasında, dört kenarında siyah taşlar olan siyah bir tabut vardı.

Telefon çalıyor, ben yatakta yüzükoyun yatıyorum, ellerimi yüzüme iyice bastırmışım, siyah beyaz gazeteyi bir tarafa itiyorum, öne doğru eğiliyorum ve telefonu açıyorum, göğsüm istiridye kabuğuna değiyor, bahçedeki siyah taşlar, konuşmaya başlıyorum.

Ona mutlu olduğumu, onu yanıma alıp bu şehirden gitmeye hazır olduğum için iyi olduğumu söylüyorum. Çok yakında iyi kazanacağım bir iş bulacağım, evim tam da hakkında hikâyeler anlattığı ev gibi, sıcak havluları ve serin örtüleri var, banyo kuru, sabun güzel kokuyor, musluklar damlamıyor.

Evi istediği gibi düzenleyebileceğini, odaları değiştirebileceğini, oturma odasını yatak odası, yatak odasını çalışma odası yapabileceğini söylüyorum, hiç önemi yok, önemli olan onun gelip benimle yaşaması, annesi artık bizi beklemeyecek, sinema salonlarına film izlemek için gidebiliriz, yer göstericinin fenerini takip etmek için değil. Parka öğrencilerin futbol oynayışlarını, ayakkabılarıyla belirledikleri kaleleri görmek için gideceğiz ve orada el ele duracağız.

Aşkımızı eve saklayacağız, şehre değil diyorum. Sabahları kalkan banliyö trenlerini seyretmek için Howrah İstasyonu'na gidebilir, eve gitme vakti gelinceye kadar Victoria Anıtı'nın önünde uyuyabiliriz.

Ve ona bütün bunları anlatırken, kelimelerim yumuşak ve sevecen bir şekilde selde başıboş bırakılmış gibi akarken, vantilatör havayı üzerime ve çarşafa düşen kalın dilimler halinde keserken, nereden geldiği belirsiz bir sinek ahizenin üzerine konmak için yaklaşıyor, siyahın üzerinde siyah, onu kovalıyorum, geri dönüyor. "Ne oldu?" diye soruyor.

"Hiçbir şey," diyorum ve konuşmaya devam ediyorum, ona kendisinin sevdiğim kadın olduğunu ve uzun

süre beklenen yağmur gibi hayatımın boşluklarını doldurduğunu, hayatımdaki hataları yok ettiğini söylüyorum.

"Benimle evlenir misin?" diye soruyorum.

"Bakalım," diyor.

Bir daha hiç buluşmadık. Aramayı kesti ve sonraki birkaç ay telefonun çaldığını düşündüğüm her an telefona koşmayı sürdürdüm, fakat bu sadece tramvaydı. Veya zili çalan otobüs biletçisiydi. Bazen de hiçbir şey değildi, sadece başımın içindeki bir şeydi.

Yalnız âşıkların sıkça yaptıkları gibi bazı şeyler düşünmeye devam ettim, karı koca olduğumuz, sadece kendimiz için, önünde küçük bir bahçesi olan bir ev aldığımız dünyalar hayal ettim.

Ve uzunca bir süre her gün aynı sahneyi çizmeye, tekrar çizmeye devam ettim, onu renklerle ve seslerle doldurdum.

Vakit akşam ve sandalyemde oturuyorum, bacaklarım masanın üzerinde, ona yüksek sesle bir şeyler okuyorum. Dışarıda, bahçede, çocuğumuz yüzükoyun yatıyor, bir dal, bir yaprak, bir karıncayla oynuyor.

Ve oynarken, rüzgârda dalgalanan uzun beyaz perdelerin olduğu camdan gözlerini dikmiş bize bakıyor.

O ise okuduğum bir şeye gülüyor ve ona, "Bitirmemi bekle, sonra istediğin kadar gül," diyorum. Tekrar gülüyor, sinirleniyorum; ama biliyorum ki çocuğu çağırma vakti, çünkü geç oluyor ve bu gece dışarıda yiyeceğiz.

Böylece kitabı kapatıp ayağa kalkıyorum, karıma doğru yürüyorum ve her ikimiz de pencereye gidiyoruz, çocuğumuzu çağırıyoruz, dalı bıraktığını görebiliyoruz, bize bakıyor, gülümsüyor, basamaklardaki ayak seslerini duyabiliyoruz, kollarımıza doğru yürüyor.

Bu, şu anda uydurduğum, zihinlerimizde oynanan bir sahne. Eğer o gece evet demiş olsaydı, eğer önünde bahçesi olan bir evde yaşıyor olsaydık, bu mahallede hiç yaşamıyor olacaktım, annen o nisan gecesinde geldiğinde burada olmayacaktım, sen bu şehre gelmemiş olacaktın.

ŞİDDETLİ RÜZGÂR

Kimse fark etmedi.

Akşam saat yediydi ve rüzgâr o kadar hafif esiyordu ki kimse perdelerin bir inçten çok daha az kalkıp indiğini görmedi. Çift katlı otobüslerin ve tramvayların, taksilerin ve kamyonların sesinden kimse sokağın karşısındaki banyan ağacının en üst dallarındaki yaprakların titrediğini duymadı.

Kimse balkonda durup da demir parmaklıklardan aşağı bakmadı, çöp yığınının neden içine küçük, vahşi ve garip bir hayvan hapsolmuş gibi kımıldadığını merak etmedi.

Neden hafif çöpler uçuşmaya ve önce küçük daireler, sonra yavaşça büyük helezonlar halinde dönmeye başladılar, ta ki bir tanesi, bir kâğıt parçası tramvay yolunun ortasına varıncaya kadar.

Tabii ki dışarıda, sokakta, Hooghly'nin karşısında, Howrah Köprüsü'ndeki biri, 12 milyon nüfuslu bu şehirdeki biri bunu fark etmiş olmalı.

Belki hissetmiştir bile.

Kesinlikle, tramvayın sahanlığında duran, gazetesi veya imitasyon deri çantası bir kuş gibi dizine çarpan, işinden eve dönmekte olan yorgun bir yolcu, yüzünde ani bir esinti hissetmiştir.

Veya otobüsün penceresinden dışarı bakan küçük bir çocuk elini dışarı çıkarmış ve parmaklarına çarpan rüzgârı hissetmiştir. Ve babası ona, "Bunu yapma, tehlikeli, elini içeri sok," dediğinde çocuk, toplum içinde azarlanmış olmaktan dolayı utanarak başını çevirmiştir ve başını çevirir çevirmez de rüzgârı saçlarında hissetmiştir.

Fakat bu şehirde, bir çocuk bile bazen rüzgârı fark etmez.

Yarın kaçacak.

Bunun için hazırlandı. Son üç yıldır okula yürüyerek gidiyor, babasının otobüs ve ikindi kahvaltısı için verdiği

parayı biriktiriyor. Madeni paraları değil, kâğıt paraları tercih ediyor, çünkü kâğıt paraları makyaj çantası olarak kullandığı bata ayakkabı kutusunda, rujla, üç ayrı renk ojesiyle ve dört çift küpesiyle birlikte saklaması daha kolay.

Farklı renkte lastikler kullanarak bir rupilik kâğıt paraları iki rupiliklerden, beşlik ve onluklardan ayırıyor. Hakkında bir şeyler okuduğu Silas Marner gibi paraları her gün saymıyor, sadece paraları ait oldukları destelere koyuyor.

Yarın ne giyeceğini biliyor, mavi yıldızlı beyaz bir üstlük ve mavi etek. Güzel görünmek istiyor, fakat anlaşılmasını istemiyor. Kolej Sokağı kavşağında bekleyecek.

Bütün her şeyi hesaplamıştı, sabah kalkacak, gazete dağıtan adamın gazeteyi eve atmasını, babasının makaleleri okumasını, çayını bitirmesini, alışverişe gitmesini bekleyecek. Kalın tahta kapı çok gürültü yapıyor, bu nedenle babası evden çıkınca kapıyı kapatmayacak.

Ayak seslerinin, kauçuğun merdiven basamaklarında çıkardığı sert tak tak sesinden merdiven sahanlığındaki hafif bir ayak sürüme sesine dönüşmesine kadar bekleyecek. Sonra, iki veya üç dakika geçince, kapıyı yavaşça çekecek ve vakit geldiğinde kimse duymasın, kimse fark etmesin diye kapıyı hafif aralık bırakacak.

Fakat önce hizmetçinin mutfağa gitmesini, kahvaltıya başlamasını bekleyecek, çaydanlığın gaz ocağına konduğunu, çakmağın klik sesini, alevin patırtısını duyuncaya kadar bekleyecek. Ve hizmetçi tavadaki yağa bakarken, yağın kenarlarının kıvrılmasını izlerken, ilk kabarcıklar yüzeye çıkmaya başladığında o kaçacak.

Çantanın dibine yerleştirilmiş, güzel kıyafetleriyle üstleri örtülmüş paralarıyla, 3000 rupinin tamamıyla, bekleyen taksiye gidecek ve son 19 yıldır dünyası olan şeyleri terk edecek. Asla dönmemek üzere.

Rüzgâr çıkıyor. Mavi plastik kupayı çöp yığınından kaldırıyor, iki, üç fit havaya fırlatıyor, bir tuğlaya dayanarak

dinleneceği bir hendeğe yuvarlıyor. Rüzgâr, banyan ağacının bir tarafından diğer tarafına fısıldıyor, pencerelerin çatlaklarından içeri süzülüyor, perdeleri havalandırıyor, televizyonun üzerindeki tahta bebeği, camekândaki iki küçük cam ördeği düşürüyor, bir tanesinin gagasını kırıyor.

Bhabani yağın cızırdamasını izleyerek mutfakta duruyor, rüzgâr, saçlarını dağıtıyor. Soğan kabuklarını yere savuruyor, sırtındaki teri kurutuyor. Babası işten dönmüş, oturma odasında oturuyor, ayakkabı bağlarını çözmek için eğilmiş. Gri çoraplarını çıkarmadan önce bileklerine kadar sıyırmış, rüzgâr parmaklarının arasından içeri giriyor.

Ben yatağımda oturuyorum, haki renkli okul çantam yarı açık, rüzgâr Oxford Üniversite Atlası'nın köşelerine çarpıyor. Önümde coğrafya ödevim duruyor, tamamlanmayı bekleyen İtalya'nın harita taslağı. Cenova ve Roma siyah noktalar halinde, Adriyatik Denizi mavi renkte, denizi boyamaya başlıyorum, fakat rüzgâr daha hızlı esmeye başlıyor, dalgalar kabarıyor, harita ters dönüyor, keçeli kalemlerime çarpıyor, geometri kutumu kâğıtlar uçmasın diye üzerlerine koyuyorum.

Banyodaki babamı duyabiliyorum, tazyikli suyu, oluk tarafından emilen suyu, tas kovaya düştükçe çıkan sıçrama sesini duyuyorum. Dakikalar sonra banyodaki elektrik düğmesinin kapanma sesi, babamın Philips radyosundan dokuz haberlerini dinlemek için yemek odasına giderken çimento zeminde ses çıkaran ıslak tokyolarının sesi duyuluyor.

Rüzgârın pencereleri takırdattığını, onları patırtıyla kapattığını duyuyorum.

Fakat kimse fark etmiyor. Karnının ağrıdığını söyleyerek yemek yemiyor. Odasına gidip yatağına uzanıyor ve gözlerini kapatıyor. Güzel bir uyku uyuması gerek, çünkü yarın uzun bir gün olacak. Daha önce hiç kendi başına yaşamamış olmasına rağmen korkmuyor, tedirgin olmuyor.

Son birkaç gündür kendinde, ellerinde, gözlerinde, bacaklarında, kaynağını bilmediği bir enerji hissediyor. Görünüşte kendinden beklenen şeylerin hepsini yaparken, bir yandan da sevdiğini düşündüğü adamla bu evden uzaktaki geleceğini planlıyor.

Yarı uykuya dalıyor, ilk yağmur damlalarının lavabodaki kupaya düştüğünü duyuyor.

Üç gece ve dört gün boyunca yağmur yağdı. Rüzgâr tramvay tellerini kopardı, teller çok tehlikeli bir şekilde alçakta, sokak fenerlerinin direklerindeki sigorta kutularını kaplamış olan sudan ancak birkaç fit yüksekte sallanıyordu. Yirmi beş yıldan fazla bir süredir ilk defa oluşan sel, yoluna ne çıktıysa yuttu; çöp yığını, Amherst Sokağı'ndaki ve Kalighat'taki kulübeler, Kolej Sokağı'ndaki iki kız, Outram Geçidi yakınlarındaki bir otobüs, St. Paul's Okulu'nun yakınında bulunan parktaki tüm banklar.

İkinci gün, nazik bay ve bayanları, ağırlıkları altında sallanan kayıkları çıkardılar. Taksi gelmedi, gelemedi, o kaçamadı.

Su, ardında, insanların yürüdükleri ve ayaklarını bastıkları yerlerde buruşmuş ve katlanmış bir battaniye gibi şehri kaplayan bir çamur tabakası bıraktığında, ancak üç gün sonra kaçtı. Güneş çıktı, Belediye rögarları temizlemek için fazla mesai yaptı; şehirdeki bütün kıyafetler ıslak, mahallede küflü bir koku hâkim ve o yürüyor, bu sefer herkes uyurken, sevdiğini umduğum bir adamla birlikte geceye doğru yürüyor.

Bana gelince, ben sadece uzun uyku bölüntüleri arasında evin içinde yürüdüm. Okul tatil edilmişti ve İtalya haritasını bir kez daha yaptım, bu sefer daha dikkatlice. Mutfakta yiyecek pek bir şey yok, çünkü sebze stoklarımız tükenmiş, bisküvi ve patlamış pirinç yedik, radyo dinlemeye devam ettik Spikerler ofise gelememişler, bu yüzden aynı müziği tekrar tekrar çalmaya devam ediyorlar, Öğlen dışarıdaki suyu dinleyerek uzun bir süre uyuduk

ve akşam balkona çıkıp bizim görebileceğimiz kadar öteye uzanmış su tabakasına yansıyan güneşin batışını izledik.

Bugünü yaşamaya karar verdik, geçmişi bir köşeye attık. Birbirimize, şehri su basan üç gece ve dört günden bahsettik. Onun nasıl kaçamadığından, benim bisküvi yememden, coğrafya ödevimi yapmamdan ve radyodaki haberleri dinlememden konuştuk. O zamandan beri ortak hiçbir şeyimiz olmamasına rağmen, biliyoruz ki, her ikimiz de rüzgârı fark ettik ve dünya bunu fark etmeden çok önce bunun çok kuvvetli bir rüzgâr olduğunu biliyorduk.

Belki de bu bizi bir araya getiren son şeydi, bir gün ve yarım gece sürmüş bile olsa.

EŞKIYA

"Korkuyorum," diyor.
"Neden?" diye soruyor.
"Banyodaki bebekten."
"Ne bebeği?"
Ona bu hikâyeyi pek çok defa anlatmıştı; ama o, hep unuttuğunu söylüyor. Bu nedenle tekrar anlatmaya başlıyor.

Onun mürekkebi kaygan, parlak kırmızıydı, kâğıdı beyazdı. Ve bir sayfayı yazmayı bitirdiğinde, sayfa bir kartpostal gibi dururdu. Yabancı bir ülkedeki karla ve kırmızı çiçeklerle kaplı minyatür bahçe gibi.

Pazar günleri hariç her gün, alıştırma kitabım ve kırmızı bir tükenmez kalemle ona giderdim; o yazabilir ve ben bu resimli kartpostallardan bir kısmını eve götürebilirdim. O benim İngiliz Edebiyatı öğretmenimdi, ben öğretecek veya öğrenecek matalı bir edebiyat olmadığı zamanlarda okudum.

Bu nedenle en sevdiğimiz dersi okumaya devam ettik, "Eşkıya" adlı şiiri ve kolay bir şiir olmasına, onu ezbere söylememe, ne ifade ettiğini bilmeme rağmen ondan hep şiiri bana yüksek sesle okumasını isterdim.

Ay, bulutlu denizin üzerinde sarsılan ruhani bir gemiydi, cadde mor kırın üzerinde bir ayışığı kurdelasıydı. Ve eşkıya atına binmiş geliyor, eşkıya atına binmiş eski han kapısına doğru geliyor.

Ona 'Sir' derdim, o bize hiçbir şey emretmezdi. Sir, şehirde bir bankada muhasebeci olarak çalışırdı, bana neden ders verdiğini bilmiyorum. Bir keresinde şiir ve hikâ-

ye okumaktan hoşlandığını söyledi. Bizim mahalleden yürüyerek yaklaşık on dakika uzaklıktaki ikı odalı bir evde, karısı ve üç yaşındaki kızıyla yaşıyordu.

Her gün derslerimizi yaptıktan, ödev sorularına baktıktan sonra, o ve karısı alışverişe gider ve benden onlar dönünceye kadar kızlarına göz kulak olmamı isterlerdi. Böylece yarım saat kadar süreyle yarı abla yarı anne olurdum. Hikâyeler uydurur, ona kral ve kraliçeleri, bir gün ormana giden prensi, geceleri fısıldaşan ağaçları anlatırdım.

Bir defasında ona eşkıyayı, gökyüzündeki Ay'ı, eski han kapısını anlatmaya başladım, fakat gece onu korkuttu ve ağlamaya başladı. Bu nedenle eşkıyayı komikleştirdim, onu sarı renkli bir caddede yukarı aşağı zıplayan bir palyaçoya çevirdim.

Bazen gömleğiyle oyun oynardık. O her zaman göğsünde Mickey Mouse olan gömlekler giyerdi. Bu oyunu gömleğiyle uğraşırken bulduk, gömleği belli bir şekilde tutunca Mickey Mouse gülümsüyordu. Veya gülüyor, hatta bazen ağlıyordu.

Her akşam ben eve gitmek için ayrılınca, küçücük ellerini sokağa açılan pencerenin demirlerine dayamış, yüzü gözyaşlarıyla kaplı, oturma odasından bana baktığını görürdüm. Belki ben sokağın sonundaki dönemeçten döner dönmez doğruca anne babasının kollarına koşardı, bilmiyorum. Belki de beni bir daha hiç düşünmezdi. Fakat eve varınca rahatlamam, duvarda şangır şungur eden yemek tabaklarından oluşan dünyama dönmeden önce onu zihnimden atmam en az on beş dakikamı alırdı.

"Sir'ün karısı nasıl biriydi?" diye soruyor.

"Tatlı biriydi ama benimle doğru dürüst hiç konuşmadı," diyor.

"Sir ve sen çalışırken o ne yapardı?"

"Bilmiyorum."

O geceki olayların tam sırasını unuttum ama ağlayan bir kadının sesini hatırlıyorum. Vantilatör çalışmıyordu, kış mevsimiydi, vantilatörün kanatlarında örümcek ağları görebiliyordum, küçük erkek kardeşim yanımda uyuyordu, bir battaniye ikimizi de örtüyordu. Saat çok geç olmalı çünkü sokaktan hiçbir ses gelmiyordu, kafesteki güvercinler uyumuş olmalılar. Son tramvaylar ve otobüsler gitmiş olmalı, yalnızca oturma odasındaki saatin tik taklarını duyabiliyordum. Ve bir kadın ağlaması.

Yataktan aşağı indim, gözümdeki uykuyu sildim, perdelerin arkasında durup oturma odasına baktım.

Sir, bir elini onun omzuna koymuş olan babamla konuşuyor. Sir'ün karısı bir köşede duruyor, titriyor. Onun bir bebek gibi ağladığını duyabiliyorum. Masanın üzerinde, odanın ortasında DDT kokan küçük beyaz bir kundak var.

Kundağa doğru yürüyorum, kimse bana durmamı söylemiyor, kimse odaya girdiğimi fark etmiş gibi görünmüyor; çünkü kimse bana yatağa dönmemi ve uyumamı söylemiyor.

Bebeğin gözleri yarı açık, saçları ıslak, yüzü bembeyaz, sanki biri bir şişe dolusu talk pudrasını yüzüne dökmüş. Ufacık kolları, vücudunu saran pembe havludan dışarı çıkmış, her biri bir yanında, parmakları kıvrılmış. Bir elbise giymiş, gülümseyen ve kulağını onun kalbine dayamış olan Mickey Mouse'lu mavi bir elbise.

O ölmüş.

"Nasıl ölmüş?" diye soruyor.

"Bilmiyorum. Daha sonra, birkaç gün hastanede kaldığını, beyninde bir virüs olduğunu duydum."

"Emin misin?"

"Bilmiyorum."

Sir kundağı kaldırıyor, kollarını tutup kundağın içine sokuyor.

"Gelmek ister misin?" diye soruyor.

Kimse karşı çıkmıyor, şimdi sessizce olmasına rağmen karısı hâlâ ağlıyor. Babam boş sokağa bakarak verandada sigara içiyor, tramvay telleri karanlıkta parlıyor.

"Evet," diyorum.

Dışarıda bekleyen bir fayton var.

Sokaklarda çoktan uyumuş insanları, çöp yığınını koklayan bir ineği, bir kepengi kayıp olan şekerci dükkânını geçerek ara sokaklardan iniyoruz.

Ne olduğunu sormak istiyorum, ama artık çok geç olduğunu biliyorum, bebeğin bacaklarını dirseklerimde hissedebiliyorum. Sir, faytoncunun omuzlarının üzerinden önünde uzanan geceye bakıyor.

Tramvay hatlarını geçiyoruz, çakıl taşlı caddelerde sarsılıyoruz, yalpalayarak caddeden inen kırık bir Kalküta Süt Arabası'na rastlıyoruz. Sir'ün saati sabah üçü gösteriyor. Uzak bir yerdeki nehiri, çamuru ve dumanı kokluyoruz. Bu saatte yanan odun yığını yok; ölülerin yakıldığı, akşam yanmış olan odun yığınlarından gelen bir duman bulutu var, bu bulut sise karışıyor.

Tezgâhın arkasındaki adam uyuyor. Sir, dışarıya konmuş olan tahta masaya vuruyor. Adam uyanıyor, ona imzalaması için bir kâğıt veriyor ve sonra yüksek sesle bağırıyor. Karanlığın içinden bir oğlan hayalet gibi fırlıyor, Sir'ü geçidin merdivenlerine doğru götürüyor.

"Onu al," diyor. Ve faytoncu bana kundağı veriyor, bebeğin başı göğsümde, bebek ağır değil, ama kollarım onu ölü gibi tuttuğum için hâlâ ağrıyor; soğuk bir rüzgâr, dumanı gözlerime üflüyor.

Sir, "Benimle merdivenlere gel," diyor ve kundağı kollarımdan alıyor. Oğlan bize yol gösteriyor, aşağı doğru yürüyoruz, gökyüzünde kirli bir ay var. Nehir, üstü karanlıkta parlayan büyük siyah bir masa.

Uzaklarda Gangasagar'a gitmekte olan, fenerleri titreyen vapurları görebiliyorum. Rüzgâr, sisi ve dumanı parça-

lara ayırıyor, bu parçaların arasından Howrah Köprüsü'nün karanlık şekillerini görebiliyorum.

Sir, sü göğsüne gelinceye kadar nehirde yürüyor, bebeği bırakıyor, bir sıçrama sesi oluyor, dalgalar ayaklarıma geliyor, terliklerimi sırılsıklam ediyor. Ve o gidiyor, Hooghly Nehri tarafından yutuluyor.

Faytoncuyu uyandırıyoruz, eve geri dönüş yolculuğu başlıyor. Hiçbir şey değişmemiş, aynı kaldırımlarda uyuyan aynı insanları, çöpü koklayan aynı ineği, bir kepengi kayıp şekerci dükkânını geçiyoruz.

Evde babam bir kova sıcak suyla bekliyor. "Banyo yapmalısın," diyor.

Sir ve karısı gidiyor. Ve sabah saat dört sularında, banyodaki oluktan bana bakan beyaz bir hamamböceğiyle birlikte çıplak ve ıslak bir halde banyodayım, âdet dönemim başlamış, gözyaşlarım su ve kire karışıyor, saçlarımdaki dumanı koklayabiliyorum, sabun ve kanımla karışmış su beyaz hamamböceğinin yanından akıyor. Şehrin nehre pompalanan pis su borularına, bebeğin uyuyor halde yattığı yere doğru.

"Bütün bunları nasıl hatırlıyorsun?" diye soruyor. "Hamamböceği, banyodaki su, bu kadar yıl sonra?"

Onun titrediğini hissedebiliyor, kolunu ona doluyor, nefesinin sıcaklığını, vücudunun yumuşaklığını hissedebiliyor, birbirlerine sokulup sarılıyorlar.

"Onu ilk defa düğün gecemizde gördüm. Ve sonra pek çok gece."

"Ne gördün?"

"Ölü bebeği gördüm."

"Ölü bebeği gördüm de ne demek?"

Hayır ölü bebeği değil. Ama ayak izlerini. Sabah saat üç veya dört sularıydı, sen derin bir uykudaydın; zira kolunu kaldırıp yastığa koydum, ışığı yaktım, banyoya gittim ve bütün bunlara rağmen sen bir inç bile kımıldamadın.

Banyo kuruydu ve içeri adım atar atmaz ışığı yaktım ve oradaydılar. Kırmızı taşların üzerindeki küçücük ayak izleri. İlk başta fark etmedim bile, sadece ışığı yaktım ve mavi kovaya gittim. Tası doldurmak için eğildiğimde onları gördüm.

Taşlardaki ayak izleri, dört tane küçük su damlası izi ve ufak bir leke, ufacık bir ayağın izi. İzler çift çift, sanki bir bebek ayaklarını suya batırmış ve banyonun her yerinde yürümüş gibi. Yaklaşık bir düzine kadarını sayabildim.

Beyaz hamamböceğini görene kadar bunlara ne anlam vereceğimi bilmiyordum. Hamamböceği duvardan aşağı doğru sallanıyordu. Hamamböceğinin o gece durduğu yer tam olarak benim çıplak bir halde durup suyun ve sabunun yere doğru akışını izlediğim yerdi.

Birden her şeyi hatırladım, Sir, kız, faytonun ölülerin yakıldığı meydana doğru gidişi, inek ve çöp yığını, nehir ve dalgalar, bebeğin dirseğime değen ölü kolları.

Ve uzunca bir süre, korkmuş bir halde, ne yapacağımı bilmeden banyoda durdum, bağırmalı mıydım yoksa seni mi uyandırmalıydım. Suyu ayaklarıma mı dökmeliydim, ayak izleri kaybolana kadar daha çok mu su dökmeliydim? Bir süre düşündüm ve sonra ayaklarımı tas tas suyla yıkadım. Su her yere aktı ve bir dakika içinde bütün döşeme ıslaktı, ayak izleri yok olmuştu.

Tekrar kalktım, yaklaşık bir saat geçmiş olmalıydı; çünkü yer kuruydu, su kurumuştu. Ayak izleri hariç. Onlar yine oradaydı, bu sefer farklı yerdeydiler.

Aynı ayak izleri, ufak bir lekenin etrafındaki dört-beş tane küçük su damlası izi. Sanki benim yokluğumda bebek gelmiş, ayaklarını suya batırmış ve yine her yerde yürümüştü.

Seni uyandırmak istedim; fakat pencereden günışığını görebiliyordum, gökyüzünde açık gri bir renk çoktan belirdi ve bu, kendimi daha iyi hissetmemi sağladı. Belki

bu, açığa çıkmaya çalışan bellektir, bilmiyorum. Başımı battaniyeyle örttüm ve uykuya daldım.

Ertesi gece, dün gece, yine oradaydı. Aynı ayak izleri, aynı hamamböceği. Bebek neden yıllar sonra bana geri döndü? Bu ayak izleri nasıl oluşuyor? Bebek hâlâ yaşıyor mu?

"Lütfen bana yardım et," diyor.

"Bebeğe ne olduğunu anlat."

"O öldü. Ben sadece orada, basamaklarda durdum, nehre batışını izledim."

"O ölmeden önce ne oldu?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Düşün," diyor, "iyi düşün, bebeğe anlattığın hikâyeleri, elbisesiyle oynadığın oyunları düşün. Bebeğin önünde otururken o sana ne yaptı?"

"Bana kim ne yaptı?"

"Öğretmen? Sir ne yaptı?"

"Hiçbir şey hatırlamıyorum," diyor.

Kocası kalkıp banyoya doğru yürüdüğünde o derin bir uykuda, kırmızı taşlar kuru, cebinden bir kavanoz çıkarıyor, oluğun yakınında beyaz hamamböceğini dışarı salıyor. Hamamböceği önce bir süre çırpınıyor, kanatları titriyor ve sonra oluğun içindeki duvarda tepetaklak sallanırken kanatları hareketsizleşiyor.

Ellerini iki yumruk yapıp suya batırıyor ve sonra çöküyor, taşlar boyunca yere küçük ayaklar yaparak emekliyor. Sonra parmaklarını suya batırıyor ve ayak parmaklarını ovuşturuyor.

Hava çok soğuk ve titriyor, sırtı acıyor, vücudu elleriyle desteklenmiş bir halde, dizleri taşlara kuvvetlice basıyor, suyun dökülmemesi için dikkatli davranıyor.

Bu yaklaşık on beş dakikasını alıyor ve sonra ayağa kalkıyor, ışıkları söndürüyor.

Belki daha fazla şey hatırlar diye düşünüyor, eşkıya ve eski han kapısından, bulutlu denizlerin üzerinde sarsılan ruhani bir geminin altından Sir'ün ona ne yaptığına gelinceye kadar beyninin derinliklerine inmeyi sürdürecek; böylece onun geçmişindeki hataları silebilir, her şeyi söküp atabilir ve bu sayede geçmişi arkalarında bırakarak geleceği yaşayabilirler.

Fakat bu şekilde olmuyor, olamıyor, onun geçmişindeki hataları silemeyecek. Çok uğraşacak, her gece banyo döşemesine izler bırakacak, ama bir gece o her şeyi anlayacak ve kaçacak. Senin annen, benim ablam.

SONDAN İKİNCİ HİKÂYE

Kalem şimdi kâğıdın üzerinde duruyor, işi bitti, masa lambasının ışığı kalemin ucuna vuruyor, fakat parlaması gerektiği gibi parlamıyor. Çünkü hava şimdi çok karanlık değil, odaya gelen başka bir ışık da var, güneşin ilk ışıkları, yeşil pencereden, panjurun tahtalarından, kırmızı perdelerden içeri giriyor.

Zayıf ama sürekli bir ışık, kısmen mavi, kısmen beyaz, sarı olması en az bir saat alacak. Masa lambasını kıskanarak, çalışmamın karanlık köşelerine, masamın altına, kitap raflarının arkasına, Kapıyla duvar arasındaki boşluğa saklanıyor.

Ve sonra sessizce, gece oluşmuş karanlığın siyah birikintilerini birer birer kurutmaya başlıyor.

Kalkmalıyım.

Sandalye ses çıkarıyor, ayaklarım döşemeye sürtünüyor, bir serçeyi duyabiliyorum, bu, gün boyunca balkonumda uçup duran ve gövdesinin ön kısmı siyah renkli serçe olmalı.

Buzdolabı hâlâ öksürüyor, banyodaki musluğun damlaması kesilmiş. Gece sen uyurken ve ben odamda havada uçuşan kelimeleri yakalayıp onları sayfama dizerken suyu kesmiş olmalılar. Kelimelere yürümelerini söylüyorum, sol, sağ, sol, sağ, dön, dikkat, rahat, gidebilirsiniz.

Onlar artık yorgunlar, her sayfa bir diğeriyle örtülü bir halde uyuyor. İşimi bitirmeden önce yapacak son bir şey var. Abajuru aramalıyım.

Otuz yıllık, kamıştan yapılmış abajur, mutfağın yanındaki sandık odasında duruyor, diğer başka şeylerle bir-

likte: Bhabani'nin elbiseleri temizlemek için kullandığı tokmak, ablamın büyükbabamdan aldığı kırmızı bisiklet, babamın evlendikleri gün aldığı siyah palto, ilk defa kar yağdığında giydiğim kırmızı çoraplar.

Abajuru bulunca kamışların arasındaki örümcek ağlarını dikkatlice temizleyeceğim ki yavru örümceklere bir şey olmasın. Tozunu alcağım ve sonra sana getireceğim yavrum ve abajuru lambanın üzerine koyup lanıbayı yakacağım, fakat bekle.

Bekle.

Bütün bunlardan önce zihnini rahatlatmalıyım, seni kimse alıp götürmeyecek. Bay Chatterjee'yi arayıp daha fazla beklemesi gerekmediğini söyleyeceğim, hiç şüphe yok ki adamla kadın on iki milyon nüfuslu bu şehirde başka bir çocuk, kimsesiz ve isimsiz, ismini kendilerinin koyabileceği bir çocuk bulacaklardır. Bugün olmasa bile çocuğu yarın alırlar. Veya yarından sonra.

Böylece seni Alipore Hayvanat Bahçesi'ne, Birla Gökevi'ne götürecek olan ben olurum. Yavru maymunları, anne maymunları, büyük siyah küresel kubbenin içinde parlayan, ışık saçan, ok şeklindeki küçük meşaleyi göreceğiz. Jüpiter'in nerede olduğunu bulacak, neden akşam ve neden gece olduğunu anlamaya çalışacağız, sana bu gece gerçekleşmeyen bütün hikâyeleri anlatacağım

Fakat şimdi abajuru alayım ve yakayım.

Böylece ışık bir milyon nokta halinde mavi yatak örtüsüne düşecek, gökyüzümüzün yıldızlarla parlamasını sağlayacak. Üzerinde eğileyim ve abajuru döndüreyim ki yıldızlar yatağın, vücudunun, parmaklarının, senin için duvar vazifesi gören iki yastığın üzerinde, parmaklarımın oluşturduğu çukurların içinde yörüngeler çizerek hareket etsinler.

Yorgunum, bir yastığı sessizce kaldıracağım ve senin yanına uzanacağım, kendimi öyle ayarlayacağım ki başın tam boynumdaki kavise denk gelsin. Bir süre uyuyalım,

çünkü bu gece onların hepsinin orada olacağı gece, ancak stadyum dolduğunda, mikrofon hazır olduğunda, amfiler test edildiğinde uyanacağız. Çünkü bu gece Cennet Bahçeleri gecesi.

BEŞ KELİME

Cennet Bahçeleri'nin ortasında, ipekle kaplı, yerden yüz fitten daha yüksek olan kule gibi bir sahnenin tepesinde duruyor, etrafında doksan beş bin insan oturmuş onun konuşmasını bekliyor.

Serin bir aralık akşamı, nehirden esen bir rüzgâr şehri kurutmuş, ince atkıları, kolsuz süveterleri çıkarttırmış. Stadyumdaki tribünleri boyamışlar, kriket sezonu iki hafta içnde başlıyor. Projektörleri yakmışlar, sahne o kadar yukarıda ki aşağı bakınca projektörlerin, etrafı sabahmış gibi aydınlatan, stadyuma yakın bir yerlerde yakılmış olan ateşlerden gelen dumanla lekelenen parlak ışığını görebiliyor.

Üstündeki yıldızlar, yatak odasının penceresinden gördükleri gibi belirsiz ve yüksek. Solunda Howrah Köprüsü var, vapurların yanıp sönen ışıklarını, tren istasyonundaki saat kulesini görebiliyor.

Hava alışılmadık bir şekilde berrak, böylelikle öteyi, daha öteyi, demiryolu platformunun üzerinden kulübeleri görebiliyor, her gelen yolcu trenini görebiliyor, trenin sarı pencereleri bir çocuk tarafından çekilen ışıklı bir çubuğa benziyor.

Hatta trenin vagonlarından birinin girişinde duran, belki karı koca olan bir adamla kadının karaltılarını görebiliyor.

Kimse konuşmuyor. Aşağıda kendisine dönük doksan beş bin yüzü görebiliyor. Hepsini ayırt edebiliyor, yaşlı ve genç, hatta bebekler, omuzlarından çapraz olarak doladıkları sarileriyle kadınlar, kucaklarında deri çantalarıyla

ışten eve dönen erkekler. Annesine dönen bir çocuğu görebiliyor, annesi oğlunu alnından öpmek için başını eğiyor, kadının yanındaki adam bir sigara yakıyor.

Patates cipsi satan çocuğu görebiliyor, parmaklarının arasında mavi ve turuncu paketler var. Tanıyabildiği bazı yüzler var. Sarhoş ve gülen bir adam, tezgâhların bir köşesindeki beyaz küvetin yanında duran bir kadın var. Kadına el sallayan gözlüklü bir adam, Saraybosnalı bir kadın, onun kırmızı eşarbı, yaşlı bir adam, eğilmiş, alüminyum kutulara tutkal sürüyor, kendisine büyük gelen geceliği içindeki bir kadın, hemşiresiyle konuşuyor, ikisi de gülümsüyor.

Mavi sari ve kolsuz bir bluz giymiş olan güzel bir kadın var, kolları süt kadar beyaz. Parlayan kâğıt üzerinde parlak şekilleri olan resimli bir kitap tutuyor.

Mikrofon ona dönük, sokaklardan getirdiği gözleri kapalı, okşanmayı bekleyen, burnu yukarı kalkmış yaralı bir yavru köpek gibi. Çelik gövdesini, yarım daire şeklindeki tabanını görebiliyor.

Boğazını temizliyor, ses sanki bin kat büyürken bir sessizlik oluyor. Mikrofon cızırdıyor.

Kolları süt kadar beyaz olan doktor ona gülümsüyor, dudaklarının oynadığını görebiliyor, ona yazmasını söylüyor.

"Yaz," diyor dudaklarını oynatarak, dudaklarını okuyacağını umut ederek.

Fakat artık çok geç, her şey hazır, herkes bekliyor.

Böylece mikrofona gidiyor, bir kez vuruyor, iki kez vuruyor, kulaklarındaki rüzgârı, kalabalıktan gelen ilk gergin öksürmeleri, rahatsızlıkları duyabiliyor, biri ayağa kalkıp çıkıyor, son bir defa boğazını temizliyor ve fısıldaması beklenen kelimeleri fısıldamaya başlayınca herkes ona bakıyor.

Cümlelerin tamamını bir defada söyleyemediği için, kolları süt kadar beyaz olan doktor, halının üzerinde yattığı, kelimelerin ciğerlerini doldurana kadar büyüdüğü öğ-

leni hatırlamasına neden olduğu için cümleyi bölüyor, bir seferde bir veya iki kelime söylüyor ki arada uzun nefesler alabilsin, her kelimeye şehirde ve doksan beş bın kişinin arasında dolaşması için gereken havayı verebilsin.

Böylelikle ilk söylediği kelime *Ben* oluyor, bu, bütün stadyumda dolaşıyor, sisin arasından geçerek tanıdığı insanların, ona bakan yabancıların yüzlerine çarpıyor, burnundan çıkan nefesinin sesini duyabiliyor, mikrofonda bir ıslık sesi oluşuyor, esen bir rüzgâr gibi ve şimdi herkes ikinci kelimeyi bekliyor. Ikinci kelime *onun* ve kimse aldırış etmiyor, bu, duydukları cümlelerde sıkça kullanılan, çok yaygın bir kelime ve bu nedenle bir süre kanat çırpıyor ve sonra sessizce gökyüzünde uçup gidiyor, artık cümleyi bitirmesi gerek; geç oluyor ve bazı insanların kalktıklarını, gitmeye hazırlandıklarını görebiliyor, onları biraz daha orada tutmalı, çünkü bunu duymaları gerek, bütün gece boyunca bunu bekliyor ve şu iki kelimeyi söylüyor, *ablamın* ve *çocuğunun,* insanlar duruyor, bir kısmı geri dönüyor, olay kişisel bir hal almaya başladı, ani bir ilgi kalabalığı sarmaya başlıyor, bazı yüzler aydınlanıyor, bazıları gölgeleniyor, birinin ona hareketlerle bir şeyler anlatmaya çalıştığını görebiliyor, stadyumun bir köşesinde bir gümbürtü oluyor, birisi bağırarak duyamadığı bir şeyler söylüyor, yaşlı bir adam görüyor, belindeki yağlar erimiş. Kalabalığın içinde duran, alkışlayan Bhabani'yi görebiliyor, tekrar mikrofona bakarken Bhabani de ona bakıyor, yavru köpek derin bir uykuda.

Gözlerinin ucuyla, doksan beş bin kişinin başlarının üzerinden karanlıkta görünen, hırsızların dükkânı soymalarını veya hatta takviye parçalarını çalıp Howrah dökümhanesine hurda olarak satmalarını önlemek için istasyona koydukları dev halojen lambaların ışığında parlayan demiryolunu görebiliyor. Şimdi son kelimeyi söyleme vakti, *babasıyım,* bitti, beş kelime söylendi, her kelime şehrin üzerinde uçtu, tıpkı gece karanlıkta beyaz beyaz uçan beş

güvercin gibi, artık yalan söylemesine, gerçeği çarpıtmasına gerek yok, boğazını temizlemek için bir kez daha öksürüyor, ikinci bir kez daha ve sonra pantolonundaki sıkı ve gergin kemeri görmek için aşağı bakıyor, derin bir nefes alıyor, karnı sarkmıyor, gömleğini düzeltiyor, sahnenin basamaklarından aşağı iniyor, herkes orada, bir kısmı alkışlıyor, fakat o duymuyor, çünkü kızını uyandırıp gözlerini açmak için vaktinde evde olması gerek.

Umutsuz bir arayışın karanlık ve derinlikli serüveni. Kaderine terk edilen bir bebek, özgürlüğünü arayan bir kızkardeş ve yazının dehlizlerinde bir öykücü. Korku ve kırılganlıkla beslenen yaratma uğraşı. Hint Edebiyatı'ndaki rönesansın Salman Rushdie ve Pankaj Mishra ile beraber en önemli isimlerinden biri, Raj Kamal Jha, aramızda.

9 758457 357000